

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

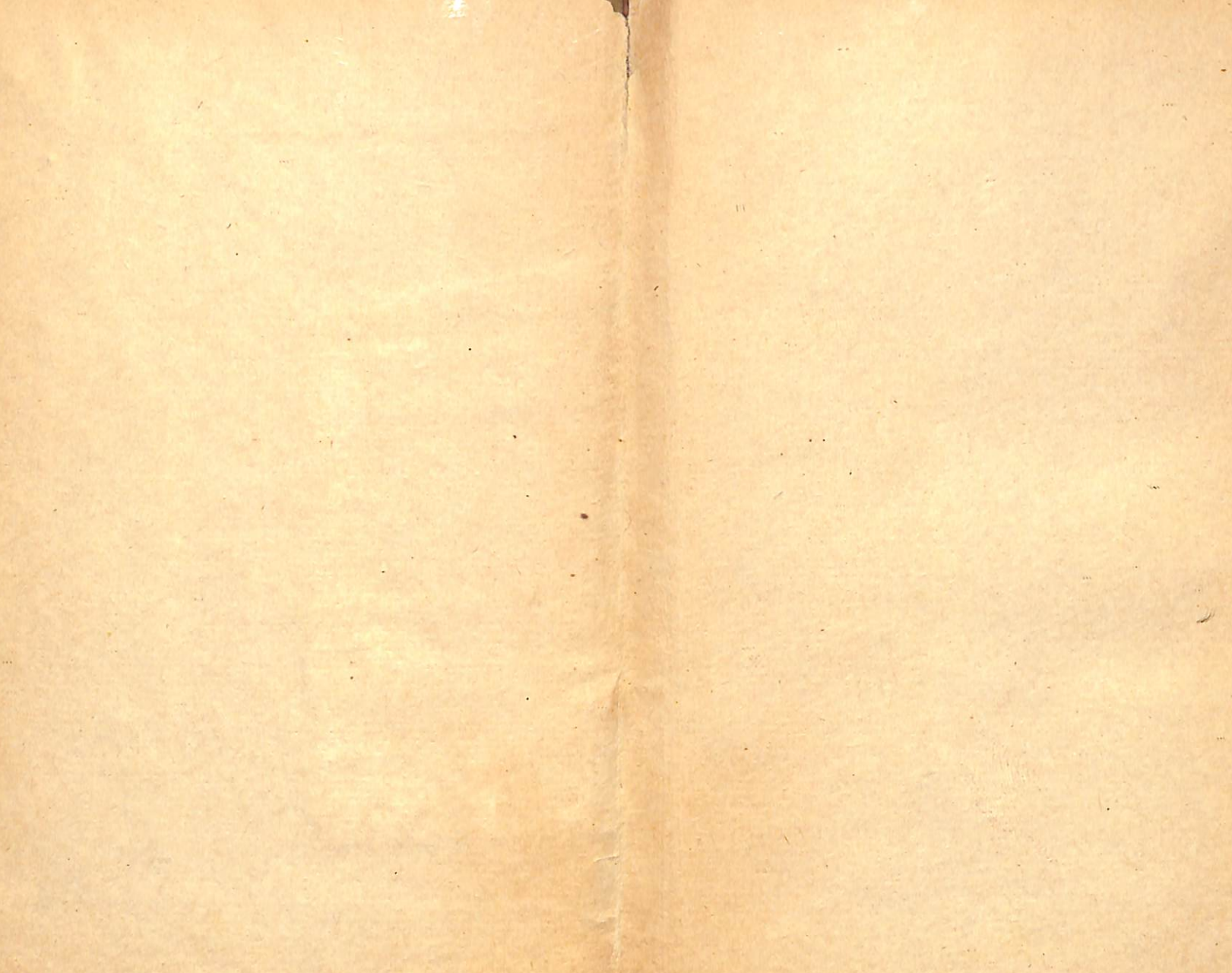
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԳԼԱՐՎՈՒԸ

ԱԶԻԶ ՊԵՐՆԱՐՏՈՍԸՆ

ԹԷՐՃԷՄԷԻ Ա.ՂՎ.Ա.Լ.Ը

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۱۸ شباط ۳۱۱ و ۱۲ نیسان
۳۱۰ تاریخلی و ۶۴ نومولی رخصتنامه سیله طبع و نشر اولمشدر
مصارفی آمرقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولنهرق طبع اولمشدر

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱՆԱ Ի Գ. ՊԱՂՏԱՏՈՍԸՆ

Սուրբան Համամ հաստիս Կո 14.

1894

2 004

490-42

(537)

ԳԼԱՐՎՕԼԸ

ԱԶԻԶ ՊԵՐՆԱՐՏՈՍԸՆ

ԹԵՐՃԵՄԷԻ Ա.ՆՎԱԼԸ

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۱۸ شوال ۳۱۱ و ۱۲ تیسان ۳۱۰
تاریخی و ۶۴ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولتشد
مصارف آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولنهرق طبع اولتشد

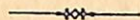
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
Սուրբաւ Հարաւ ճասկաի, թիւ 14

1894

Գ Լ Ա Ր Վ Օ Լ Ը

ԱԶԻԶ ՊԵՐՆԱՐՏՈՍԸՆ

ԹԵՐՃԷՄԷ Ի ԱՅՎԱԼԸ

Մին էլ գատիմ հալը հազրրա տէք քելիտէ ի մէսիւնէտէ ֆէվզ էլ 'առէ տէրէճէտէ թէ' սիրաթ ը խայրիյէ սահիպէրի արա սըրա գուհուր էթմիչէր տիր: Պուշարտան պիրիսինին էվսաֆընըն վէ հաշա-տըղը վագթըն պիր թասվիրինի պու քիթապ-ճըգտա չըզմագ իսթէրիզ: էլ ան տիգգաթըմըղը ճէլպ էտէճէք զաթըն էվրօփատա պրագտըղը թէ' - սիրաթ քէնտի 'էօմրիւյէ մահտուտ օլմատըգտան պաշգա' հէր նէրէտէ ատէմէր զէքեալէթ վէ հիք-մէթ ի 'ալիյէ վէ ֆէզա' իւ ի զաթիյէյէ իթիպարէտէր-լէր իտէ, հէր նէրէտէ ինսան քէմալ ը քէսր ի նէֆալէ վէ զայրէթլէ մէրտանէ վէ ֆէտաքեարանէ պիրթիւն 'էօմրիւնիւ հէմ ճինալէրինին ուղըրնա թախսիս էթ-տիլինտէն աօլայը իսմի հիւրմէթ վէ մուհապպէթլէ

38737-67

զիքը օլունուր իսէ օրատա , պու զաթըն իամի տախի
զիքը օլունուր :

'Ազիզ Պէրնարտոսըն էվսաֆ վէ ա'մալընը անկ-
լամագ իչիւն , հիչ տէյիլ իսէ իխթիսար վէճհլէ , եաչա-
տըը վազթտա իչինտէ սօղտըը վէ թէ'սի-
րաթ ը խայրիյէ պրագտըը քիլիսէնին հալինին պիր
թասվիրինի էօնիւմիւզէ կէթիրմէյէ չալըչամմըզ
կէրէք տիր :

Պու քիթապճըըն պիրինճի պապընտա օն վէ օն
պիրինճի 'ասրլարտա վազը' ումուր ը բուհանիյէ վէ
քիլիսէվիյէտէն պահա էտէրիզ : (Պէրնարտոսըն
վէլատէթի օն պիրինճի 'ասրըն սօն գըամընտա իտի :)

Իքինճի պապտա Պէրնարտոսըն էվսաֆ ը զաթի-
յէսինտէն պահա օլունուր :

Իւչիւնճիւ պապտա անըն մանասթըր հազըրը-
ղընտան վէ վա'իզլիք մէ' մուրիյէթինտէն պահա օլու-
նուր :

Վէ տէօրտիւնճիւ պապտա Պէրնարտոսը 'իլմի իլահի
մու'ալլիմի սըֆէթիյէ իրա'է էտէճէյիզ :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՊԵՐՆԱՐՏՈՐԸՆ ՎԷԼԱՏԵԹԻՆՏԵՆ ԷՎՎԷԼ ԻՔԻ ԵՒԻՉ ՍԷՆԷ
ՄԻՒՏՏԵԹԻ ԶԱՐՓԸՆՏԱ ԷՎՐՈՓԱՏԱ ՎԱԳԸ' ԳԵԼԻՍԷ Ի
ՄԷՍԻՀԻՅԵՆԻՆ ՀԱԼԸ ՊԵՑԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Օնընճը 'ասր վէ օն պիրինճի 'ասրըն իւք
նըսֆը պիւթիւն էվրօփատա զիյատէսիյէ զու-
մէթ վէ տէհչէթ վէ գօրգու էյյամը իտի : 'Ազիմ
Րօմա իմիէրաթօրըըը ինգըրազ պուլտըղընտան
ի'թիպարէն ումուր ը քիլիսէվիյէ իլէ ումուր ը միլէ-
լին կիրիֆթար օլտըը 'ումումի խարապիյէթ հա-
լինտէն պիր տէրէճէ սէլամէթ վէ նիզամը իատէ
էթմէք պապընտա պիր մըգտար մուլաֆֆազըյէթլէ
չալըչա պիլէճէք անճագ պիր զաթ զուհուր էթմիչ
օլուպ' օլ զաթ պէօյիւք կարողոս իտի : Անըն իճրա ի
հիւքիւմէթ էթտիյի միւտտէթի սէքիզինճի 'ասրըն
սօնրալարընտան , եա'նի թարիխ ի միլատըն 771 տէն
սօգուզընճը 'ասրըն էվա'իլինէ , եա'նի թ . մ . 814
իւնէ գատար տէվամ էթտի . լաքին պու պէօյիւք
զաթըն պիր միւսթա'իտ մու'ալլինի եա'նի Ալգու-
ինտէն պաչգա միւնասիպ պիր մու'ալլինի օլմատարգ-
տան մա'տա , միւսթա'իտ վէ օլ վազթըն միւչքիլա-
թընը հալլ էթմէյէ միւզթէտիր խալէֆիպուլունմատը :
Անըն պէօյիւք մէմալիքի իլէ հիւքիւմէթի անճագ
եաչատըըը վազթտա պէօյիւք իտի , վէ անըն վէֆա-
թընտան սօնկրա ումուր ը միլէլ վէ խուսուսա ու-

մուր ը քրիստէվիյէ եվվէլքի խարապիյէթ հալինէ
երև թութտու :

Տօգուզընճը 'ասրըն սօնընտան օն պիրինճի 'աս-
րըն օրթասարնա գատար քրիստէնին հալը օլ գատար
գարանլըզ վէ հաթթա մախուֆ տէրէճէտէ գարան-
լըզ իտի քի , անը իզա՛ն էթմէք զըմնընտա , միւրա-
ճա'աթ էտէճէյիմիզ միւվէրրիսլէրին փրօթէսթանթ
օլմայըպ պիլ 'աքս քրիստէ ի Բօմալլիյէյէ մէնսուպ
օլտըզլարընը իխթարա մէճպուր օլուրըզ : Պէօյիւք
Կարուսըն իամի օլ վազթ անճագ պէօյիւք պիր
է'ա՛ օլուպ' պաշգա պիր շէյ տէյիլ իտի : Օլ վազթըն
զուլմէթի , գօրգուսը , իզթիրապը վէ 'ումումի նի-
զամսըզլըը արասընտա պիւթիւն էվրօփայը իսթիլա
էտէն հապանի ատէմլէր վէ հայտուտ պէօյիւքլէրի
'ալէյիյէ պիր նէվ' սէտտ օլմագ իւզրէ էվրօփանըն
տէրէպէյլլի զուհուր էթտի . հալ պուքի հէր տէրէ-
պէյիյի գալ'ասը երինէ նիզամսըզլըզ պիր տէրէ-
ճէ մունթագամ վէ մա'լիւմ պիր մէրքէզի իտի :
Շէօյէ քի քրիմսէյէ մէս'ուլ օլմայան տէրէպէյի իլէ
թէ'ալլուգաթընտան մա'տա հիչ պիր քրիմսէնին հու-
գուզընա ըր'այէթ օլուճմագ իտի : Պու նէվ' հիւքիւ-
մէթ հազգընտա տէյէ պիլէճէյիմիպին էյիսի անճագ
պու տըր քի 'ատէմ ի հիւքիւմէթտէն եա'նի սալթ
նիզամսըզլըզտան էյի իտի . ֆագաթ շիմտիքի իշի-
միզին ումուր ը սիյասիյէ իլէ տօղրուտան 'ալագա-
սը պուլուճմատըղընտան , անճագ ումուր ը քրիստէ-
վիյէյէ տիրի վէ պազի թէ'սիրաթը օլտըզը եէրտէ
անլէրի սատէճէ զիքը էտէր կէչէրիզ :

Օնընճը 'ասրտա էվրօփայըլարըն հայաթ ը ախա-
զիյէսի նէ տէրէճէ թէտէննի էթտիյինի անկլամագ

հալ ը հազըրտա միււքիլ պիր շէյ տիր : Հայաթ ը
մէզքիւրէնին պա'իս ի մէմնուճիյէթ օլան թէք պիր
խասսիյէթի պու իտի քի , էօլիւ վէ ույուլըզ պիր
հալտէ օլմայըպ տիրիքսիզ վէ բա'նաթսըզ տիրիլլի
պուլուճուր իտի : « Տիրի քէօփէք էօլիւ արսլանտան
էյի տիր » տարպ ը մէսէլի ֆէնվասընճա հայաթ
մէվթտէն էվլա տըր :

Օլ վազթըն քէրիհ վէ մախուֆ թարիլի էվրօ-
փանըն շիմտիքի լիսանլարընըն պիրինտէ տէյիլ ,
անճագ Լաթինճէտէ պուլուճուտըղը էտէֆ էտիլէճէք
շէյ տէյիլ տիր : Օլ թարիլլէրի օգուտըգճա գատիմի
փութփէրէսթլիք բուհը էվրօփա իւզէրինէ գօնմուշ ,
թէմէքքիւն էթմիլ վէ հայաթ ը բուհանիյէնին մէն-
պա'նըր զէնիլլէթմիլ օլտըզը կէօրիւնիւյօր : Իւնսի-
յէթ ի ինսանիյէնին հալասը եալընըզ էֆքեսար ը պա-
թըլէ իլէ տօլմուշ տէյիլ , իլլա հէր նէվ' մուգիրը
թէ'սիրաթլէ թէ'աֆֆիւն էթմէքտէ իտի : Պու խու-
սուտ տախի Որիաթիյանլըզըն մէրքէզի օլան Բօմա-
տա խուսուսի վէճնլէ նազար ը տիգգաթ ճէլպ էթ-
միլ իտի : Հաթթա գատիմի Տիրերիոս վէ Կալիկուլա
կիպի իմփէրաթօրլարըն վազթլարընտա միււշնէտէ
օլուճան քէօթիլիւքլէր մէյտան պուլուր իտի :
Օլ վազթըն նիզամսըզլըզը հիւքիւմէթ ի Փափալի-
յէնին թէտէննիսինէ , վէ հիւքիւմէթ ի մէզպուրէնին
թէտէննիսի 'ումումէն ճարի օլան նիզամսըզլըզա
պա'իս օլտու : Փափալարըն ինթիխապը չօզ տէֆա
ճինայէթլէր , վէ գաթլէր իւզէրինէ մէպնի իտի :
Թ . Մ . 904 իւնտէ իւշիւնճիւ Սերգիոս թարաֆըն-
տան Փափա քիւրսիւսիւնիւն զապթ էտիլմէ-
սինտէն էվվէլ' օն իւլ սէնէ գարֆընտա տօգուզ

փափալար իճրա ի մէ՛ մուրիչէթ էթմիչլէր իտի :
 Պուճարտան պիրիսինէ օլ տէրէճէ պուղղ ու 'ա-
 տալէթ օլունմուչ իտի քի , վէֆաթընտան սօնկրա
 անըն ետիլիէ թախսիս օլունան քիլիսէ խատէմէսի
 պէ թէքրար ըհամէն թախսիս օլունմաղա մէճպուր
 օլտըլար : Անըն խալէֆի իքի տէֆ'ա մէ՛ մու-
 ըիչէթինտէն 'աղլ օլունտըգտան սօնկրա Փափա
 քիւրսիսինէ ճիւղուս էթտիրիլտի վէ օն պէչ կիւն
 սօնկրա վէֆաթ էթտի : Տօգուղընճը Պէնէտիքտոս
 Փափա օն իքի եաչընտա օլարաղ 1033 տէ Փափա-
 նըն քիւրսիսինէ օթուրտու : Օլ վազթըն տէրէճէ ի
 մէքրուհաթընը թաֆսիլաթլէ անկլամաղ իսթէյէն
 օլ վազթըն թարիսինէ միւրսճա'աթ էյլէսին : Քի-
 լիսէնին մէրքէզլինտէ պու գատար իֆրաթ տէրէ-
 ճէսինտէ մէքրուհաթ մէյտան պուլտու իսէ պիթ
 թապի'ի հէր թարսֆտա քիլիսէնին թէ՛ սիրաթը
 թէտէննի էթմէքտէ վէ էհալինին անվալ ը ախլազի-
 յեսի կիթտիքճէ պէտթէր օլմագտա իտի : Բօմա
 շէհրի օլ զէմանլարտա հավի օլտըղը մէքրուհաթ
 հասէպլիլէ պաչգա հէր շէյտէն գիյատէ շէօհրէթեապ
 օլտու : 'Ումուճա Փա՛ իտէլի օլաճաղ իչլէրէ թէ-
 շէպպիւս օլունմաղ իտի : Բօմա շէհրի սէնայի'ի նէ-
 Քիսէ իչիւն չօգ շէօհրէթլի իտի իսէ տէ , օլ զէման
 օ տա՛ իրէտէ հիչ պիր իչ կէօրիւմէզ իտի : Չէման ը
 գատիմտէն պէրու հէր քէսէ մուճիպ ի հայրէթ օլան
 էսէրլէր զալիմանէ թախրիպ օլունտու : Ատէմլէրին
 պիր պէօլիւք զըամը տիկէրլէրի սօյմաղլէ կէչինիպ ,
 ճատտէլէր իւղէրլինտէ հայտուտլար սէրպէսթ կէզէր-
 լէր իտի : 'Իլմ՛ պիր նէվ՛ միւնէճճիմլիք եա էֆ-
 սունճըրգ 'ատտ օլունուր իտի : Ղայր ի մէչրու՛

մու՛ամէլաթ 'իպատէթ ի 'ալէնիյէտէ տախի մէյտան
 պուլուր իտի : Փութփէրէսթլիլիլէ միւթէ'ալըգ էֆ-
 քեար ը պաթըլէ թէքրար զուհուր էթտի : Պէօլիւք
 Կարուսըն վէֆաթընը միւթէ'ազգըպ իքի եիւզ սէնէ
 զարֆընտա փափալար վէ բահիպլէր վէ 'ավամը
 նաս արասընտա վուգու՛ պուլան ճէհալէթի, զուլ-
 մէթի , նիզամսըղըրը , վէ սաչքի տիյանէթին խա-
 բապլիլէթինի թա՛րիֆ էթմէք լազըմ՛ կէլսէ միւ-
 պալաղալը սէօղլէր գուլանմաղ միւմքին տէյիլ տիր
 Գարըչըգ հալ , մէքրուհաթ , մէ՛յուսիլիլէ վէ մէվթ
 հէր եէրտէ միւշանէտէ օլունուր իտի : Իւնսիլիլէ ի
 ինսանիլէ քիւլիլէն զէվալ պուլմուչ կէօրիւհաիւ :
 Ախլազ ը համիտէ , վէ սէնայի'ի նէֆիտէ , 'ուլուճ
 վէ տիյանէթին պիրլիքտէ քիւլիլէն խաբասպլիլէթէ
 եիւզ թութմըչ օլտըղը աչիքեար օլտու . վէ պու
 իւմիտսիզ վազթտա պիւթիւն էվրօփա իւղէրինէ
 տիւնեանըն ախըրընըն եաղլաշմասը գօրգուսը կէլիպ,
 սէմատէ վէ զէմինտէ կէօրիւլէն 'աճա՛ իպաթըն
 նազլիլէթլէրի հէր քէսին գուլաղընը տօլտուրուչօր
 իտի : Վազա՛ա պիրա շիւպհէ պու նազլիլէթլէ-
 ըին չօղը պի էսաս վէ խալալ նէվլինտէն իտի :
 էվրօփալըլար չըտըրմը կիպի կէօրիւնիւչօրլար
 իտի :
 Եինէ պու գատար տէնչէթ վէ գօրգու վէ մէք-
 րուհաթ 'ասընտա պիլէ գուլմէթտէ լէմ՛ան էտէն
 արա սըրա ելլաղլար պուլուհուր իտի : "Քիւրէ ի
 արղըն էն գիյատէ գարանըգ եէրինտէ պիր մրգտար
 մուհապպէթ պուլուհուր" : Վալիտէրին մուհապ-
 պէթի մունգաթի՛ օլմատը . մա՛սուճ չօճուղարըն
 լէթաֆէթ վէ էմիլիլէթլէրի եինէ տէվամ էտէր իտի :

Շուրատա պուրատա շէֆգաթ վէ միւրիւվվէթ վէ չօճուգլարըն մէսէրրէթ վէ կիւլիւշիւ մէյտան պուլուր իտի : Կիւնէշին տօղմասընտա վէ պաթմասընտա կէօրիւլէն ըննիւարէնք կէօք եիւզիւ ատէմլէրի միւֆէրրան գըլար իտի : Թապիթաթ ը մատտիյէ, հայվանաթ վէ նէպաթաթ եինէ ինսան ճինսինէ էտէ կէլտիքլէրի խըամէթլէրի տիբիզ էթմէզլէր իտի : Գիլիսէ վէ խանէ հէր նէ գատար միւլէվվէս գըլընտըլար իսէ տէ, եինէ հօզ օլմատը, վէ հիւսիյաթ ը ինսանիյէ էօլմէմիշ իտի :

Էյիյէ տօղրու թէպէտտիւլաթ օն պիրինճի 'ասըրն նըսֆընտա պաշայըպ աղըր աղըր գուվվէթլէշմէքտէ իտի : Փարլայըն սէօգիւնէ կէօրէ, « Սա'աթլարըմըզ սա'աթ պաշընտա վուրուրլար, լաքին 'ասըն իպթիտասընտա եախօտ օրթասընտա պէնի ատէմ արասընտա վուգու' պուլան թէպէտտիւլաթ ը մուհիմէյի խապէր վէրմէք իւզրէ քեա'ինաթըն չալար պիր սա'աթը հօզ տըր » : Օն պիրինճի 'ասըրն սօն գըսմը պիր տէրէճէ թէրագըր կէօսթէրիր իսէ պիլէ եինէ կէչմիշ օլան եիւզ էլլի սէնէնին ճէհալէթ վէ գուլմէթ վէ մէքրուհաթընը ունուլթտուրմազ իտի : Փագաթ պու գատար վագթտան պէրու հիւքիւմէթ սիւրէն մուզիլըր գուվվէթ վէ թէ' սիւրաթտան պիր մըգտար գուրթուլուշը միւշանէտէ էտիյօրըզ : Հիշ տէյիլ իսէ չօգ ատէմլէր պու գատար վագթտան պէրու հիւքիւմէթ սիւրմիւշ օլան մէքրուհաթտան իքրան էտէրլէր, վէ տահա էյի պիր հալէ նա'իլ օլմագա պիր արգու վէ իշթիյագ պուլուուր իտի : Պէրնարտոս կիպի պիր ատէմ օն պիրինճի 'ասըն սօն գըսմընտա պիւսպիւլթիւն հալը-

նըզ վէ ըէֆիգսիզ վէ թալէպէսիզ պուլուուուագ իտի : Անըն թէվէլլիւտ էթտիյի էյյամտա ինսանըն 'աղլը եէնիտէն ույանմագտա իտի : Շէրը խայըն եէրինէ գօնուլմայըպ ատէմլէր շէրտէն իճթինապ էթմէյի պիլիլլէր իտի : Տօգուգոււնը Պէնէտիքտոս կիպի Փափալարըն էֆ'ալ ը դայը ի լայըգէսի արթըզ թէհամմիւլ էտիլէմէյէճէք տէրէճէտէ էվրօփա Սրիսթիյանլարընը օսանտըրմըշլար իտի :

Շիմտի Պէրնարտոսըն թէրճէմէ ի անվալընա կէլմէգտէն էվվէլ քէնտի թէվէլլիւտինտէն ալթը սէնէ մուգատտէմ եա'նի 1085 տէ Սալէրնօ շէհըրինտէ վէֆաթ էտէն պիր գաթըն էվաաֆ վէ ամալընը մուխթասարճա զիքը էթմէմիզ լաղըմ տըր, հօգսա Պէրնարտոսըն ամալ վէ թէ' սիրաթընը անկլամագա միւզթէտիր օլամայըզ : Օլ զաթ թօքքանիյալը Հիլտէպրանտ օլուպ՝ 1073 տէն 1085 էտէք եէտինճի Կրէկօրիօս 'իւնվանըլա Փափա օլտու վէ քիլիսէ ի մէսիհիյէնին թէվարիլսինտէ զիքրէ շայան զէվաթըն պիրինճիլէրինտէն իտի :

Պու զաթ ը մէշնուր քէնտի վագթընտա քիլիսէ ի մէսիհիյէնին մուճիպ ի էսէֆ օլան հալընը վէ ինթիյաճաթընը պաշգա հէր քէտտէն զիյատէ աշիքեար կէօրիւպ՝ պու հալ վէ ինթիյաճաթ քէնտիսիւնէ սօն տէրէճէ թէ' սիր էտէր իտի : Հէր նէ գատար իթթիլազ էթտիյի մէպտէ'լէրին պիրիսի եա'նի իտարէ ի քիլիսէվիյէնին ումուր ը սիյասիյէ իւզէրինէ տախի թէսարրուֆ էթմէսի իտտի'ատը 800 սէնէնին թէճրիպէսիյէ դայը ի միւսթանսէն օլտըրը իսպաթ օլուուտու իսէ տէ, անըն ախլագ ը զաթիյէսինի, վէ քէնտի գանըշընճա Սլ-

լահ թարափընտան քէնտիսինէ հէվալէ օլունան խըտմէթին իֆասընտա կէօսթէրտիլի սատէլիլի վէ միւշքիլաթ էօնիւնտէ ասլա եօլընը շաչըմազ օլան սէպաթընը մէտն էթմէմէք միւմքին տէ- յիլ տիր :

Հիլտէպրանտ Փափա օլմազտան սէնէլէրճէ մու- գատտէմ եա'նի թ. Մ. 1049 տան իթիպարէն իս- լահաթ ք ախլազ վէ տիյանէթ վէ հաթթա պիւ- թիւն իւնսիյէթ ի ինսանիյէնին թէճտիտի սօն տէ- րէճէտէ մուգթազի օլտըղընը աշիքեարէ կէօրտիւ : Օլ 'ասըրն ատէմլէրի քէօր քէօրիւնէ պուսու արա- տըլար իսէ տէ , Հիլտէպրանտ իսլահաթ ք քիլիսէ իւզէրինէ վէ խուսուսի վէճնլէ Րօմատա իգամէթ էթմէյէ պաչլատըղը թարիխտէն (1049 տան) քէնտի ֆիքրինտէ ուսուլ ք իսլահաթ իւզէրինէ տէրինճէ տիւչիւնմէյէ վէ թէրթիպէր իրտաս էթմէյէ պաշ- լատը : Պու կիպի պիր ատէմ հէման օլ վազթտա զուհուր էթմէսէ իտի, Րօմա քիլիսէսի քէնտի մէք- բուհաթը վէ զա'աֆը վասըթասըլլէ քիւլլիյէն զէ- վալ պուլաճաղը գօրգուսը մուհալ տէյիլ իտի :

Քիլիսէնին իսլահաթը իչիւն Ալլահ թարափըն- տան քէնտիսինէ պէօյիւք պիր խըտմէթ իհալէ օ- լունմասը գանըք Հիլտէպրանտը սայքի եալընըզ օլարազ տիւնեայա գարչը տուրմաղա գուվլէթլէն- տիրտի : Սնը թանըլապլիափա թա'սին էտէնլէր անըն հազգընտա շու աթիլիւզլիքը շէհատէթի վէրտիլէր. ճՏիյանէթքեար, 'ալիմ, սահիպ ի հիքմէթ, 'ատալէթ- փէրվէր, իղթիրապտա էնլ ի սէպաթ, մուվաֆֆա- գիյէթտէ միւթէտիլ, էնլ ի 'իֆֆէթ, հալիմ, չօ- ճուզըղընտան պէրու զապթ վէ քէսը ի նէֆա էթ-

միչ , միւսաֆիրփէրվէր պիր զաթ տըր : " Պու ինքեար օլունմազ պիր շէյ տիր քի Հիլտէպրանտ եա'նի եէտինճի կրէկօրիօս Փափա քէնտի գանըչընճա Մու- գատտէր ի իլահիյէ թէ'ալլուգ էտէն նէթիճէլէր իչիւն պիւթիւն 'էօմրիւնտէ չալըմըչ, էլէմ չէք'իչ վէ ասլա մէնաֆի'ի զաթիյէսինէ տանըչմայարազ վէ հիչ պիր շէյտէն չէքինմէքսիլին միւճահէտէ էյլէմիչ տիր Պու տախի ինքեար օլունմազ վէ օլունմամը տըր քի պա'զը խուսուսլարտա քէնտի վազթընտա սօն տէ- րէճէ մուգթազի օլան իսլահաթ ք ախլազ վէ թէճ- տիտ ի 'իպատէթ իչիւն զայէթ չօզ մուվաֆֆազըլլէթլէ չալըմըչ տըր, վէ շիմտիյէ գատար էվրօփանըն մէտէ- նիյէթի վէ էվրօփալըլարըն ախլազ ք մէմտուհէճէ թէրազգիլէրի խուսուսընտա անա միննէթտար տըր- լար Գէնտի մէրամընն իճրասընա տէվամ վէ իսրարը վէ մալիք օլտըղը հիքմէթ վէ մա'րիֆէթի տախի հիւքմտարլարըն միւսթէշարլարը վէ սէրտարլարը արասընտա նատիր պուլունուր իտի Փափա թա'սին օլունտըգտան սօնկրա քէնտիսինի 'ատալէթ ի իլա- հիյէնին եէր եիւզիւնտէ օլան սահիպ ի սէլահիյէթ մէ'մուրու մազամընտա թութտու վէ պու խըտմէ- թինին սուրէթ ի իֆասը իչիւն ինսան թարափընտան տէյիլ անճազ Ալլահ թարափընտան մէս'ուլ թութու- լաճաղընը ալաունուլթմազ իտի, վէ անըն էֆքեարընճա օն իքի սէնէ գատար րէ'խի պուլունտըղը քիլիսէ' պիր հիւքիւմէթ ի միւսթազիլէ օլուպ' էվգաթը 'ասըլար վէ արազիտի պիւթիւն տիւնեա օլարազ, անըն խըտմէթի քեաֆֆէ ի պէնի ատէմի հիմայէ վէ թա'լիմ էթմէքլէ անլէրի պիրլէշտիրմէքտէն 'ի- պարէթ իտի Պու խըտմէթ վէ մէ'մուրիյէթ ի մու-

գատտէսէյէ ինթիխապ վէ թախսիս օլունտըըը կիպի
անըն իֆասընա 'ան սամիմ իւլ գալպ պիւթիւն գուվ-
վէթինի վէ 'էօմրիւնիւ վազֆ էյլէմիշ տիրո Քէն-
տիսինի Ալլանա վէ քիւրէ ի արգտա վազը' Անըն քի-
լիսէսինին ուզուընա թագտիմ էյլէտի:

Հիլտէպըանտ տահա գըրգ հաշընտա օլմատըըը
հալտէ թուլ եպիսկոպոսը Պրունօ իլէ Բօմայա
կիտիպ' Պրունօ սօգուըընըը Լեւոն 'իւնվանըլլէ
փափա թա'եին օլունտըըը կիպի, Հիլտէպըանտը
հէման օլ սէնէտէ Բօմա շէրինին հիսարը խարի-
ճինտէ պուլունան Փալլօս րէսուլ մանասթը-
ըընա նազըր թա'եին էթտի: Պու մանասթըր
օլ զէման իչէրիսինտէ միւսա'ատէ էտիլմիշ քէօ-
թիւլիւ-ըլէր վէ էթրաֆընտա պուլունան զալլիմ պէյ-
զատէլէրին զատընտան սօլայը խարապլլէթէ երևզ
թութմուշ իտի: Հիլտէպըանտ նազըր թա'եին օլուն-
տըըը կիպի մանասթըր թէ'տիպ վէ թէրպլլէսինի սօն
տէրէճէ սըզըվէ շիտտէթլի օլարագ ի'ատէ էթտի. անըն
իրատընըարթըրտըվէ էմվալվէ էմլաքընը գուլթարտը:
Պէօյլէճէ քէնտիսինին սօնկրատան փափա քիւրսի-
սինտէն զայէթ պէրրագ պիր թարգլլէ կէօսթէրտիյի
Ֆէվզէլ'ատէ թանգլիմ վէ իտարէ վէ ամիրանէ իճրա ի
հիւքիւմէթ իգթիտարը մա'լիւմ օլտու: Բահիպլէր
իսթէր իսթէմէզ անըն միւմանա'ամ գապուլ էթմէզ
իրատէթլինէ միւնգատ օլտուլար վէ ատէմլէրին էֆ-
քեարընը պիլմէք իտուսուընտա անտէ խարիգ իւլ
'ատէ պիր գուվլէթ վէ մա'րիֆէթ կէօրտիւլէր:

Հիլտէպըանտ ետիսնճի Կրէկօրիօս 'իւնվանըլլէ
1073 տէ փափա թա'եին օլունտըըընտա երիմի
տէօրթ սէնէտէն պէրու թէֆէքքիւր էթմիշ օլտը-

ըը իսլահամթ թէտպիրլէրինի գուվլէտէն ֆի'լլէ գօ-
մաղա պաշլատը, Պիրինճի մէպտէսի իտարէի քիլիսէ-
վլլէյի հիւքիւմէթ ի սիյասիյէտէն թախլիս իլէ միւս-
թագիլ գըլմագտան 'իպարէթ իտի: Պունուն իլէ պէ-
րապէր քիլիսէյի տախիլէն իսլահ էթմէյէ վէ հէր
նէվ' մէքրուհամթտան թախլիս էթմէյէ զայրէթ էթտի:
Պու մէրամ իլէ մէմնէտ ի բուհանիյի ազչէ իլէ սա-
թուն ալմագըըը քիւլլիլէն մէմնու' գըլտը. վէ քի-
լիսէ խատէմէսինի 'իֆֆէթլէ, վէ պիր վէճն իլէ
չէհվաթ ը նէֆասնիյէյէ երևզ վէրմէքսիղին, եաշաթ-
մագ գըմնընտա անլէրի նիքեան էթտիրմէտիքաէն
պաշգա, իգտիվաճ հալինէ կիրմիշ օլանլարը պիլլէ
էն ու 'այալլարընըր թէրք էթմէյէ մէճպուր էթտի:
Անըն մէրամը քիլիսէյի միւթթէհիտ, վէ միւսթագիլ
վէ թահիր գըլմագտան 'իպարէթ իտի: Պու մագտէտի
իճրա էթտիյի սըրտա նէ տէրէ պէլլէրի, նէ գրալ-
լար, նէ բահիպլէր իլէ քիլիսէ խատէմլէրինին
պէօյիւքլէրի անը մէրամընտան զէրրէ գատար շա-
շըրտամատըլար: Պէօյլէ պիր իշի տէր'էօնտէ էթմէսի
պիլլա շիւպիէ էմսալըը տէրէճէտէ 'ազիմ պիր մաս-
լահամթ իտի: Մէմալիք Ֆէթի էթմէյի տէր'էօնտէ էթ-
մէքտէն փէք զիյատէ միւշքիլ իտի: Հաթթա պէօ-
յիւք Կարողըն տէր'էօնտէ էթտիյի իլլէրտէն 'ազիմ
իտի: Պիլա շիւպիէ հիւ տէյիլ իսէ պիր իտուսու-
տա տէր 'էօնտէ էթտիյի իլ զայր ի մէշրու' իտի:
եանի ումուրը քիլիսէվլլէյէ վէ բուհանիյէ իւզէրինէ
թէսարբուֆ էթմէքլէ պէրապէր ումուրը միլլէյէ
վէ սիյասիյէ իւզէրինէ տախի թէսարբուֆ էթմէք
իտտի'ասը մուհալ վէ մուզիլր իտի: Ֆագաթ փէք
իսթիմալ տըր քի օլ վագթտա էվրօփանըն էհալի-

սի սալիֆ իւզ զիքը մէքրուհաթա կիրիֆթար 10-
 տըզարը սըրատա , վէ ատէմէրին էֆքեարը վէ
 բուհլարը ուշուշուզ հալտէ պուլուշտըզարը վէ
 ճէհալէթ վէ գուլմէթ սաջքի պիւթիւն էվրօփայը
 գափլամըջ օլտըզը վազթտա , անհազ Կրէկօրիօսըն
 իթթիխազ էթտիյի մէպտէ"լէր , վէ Ֆի'իլէ գօմաղա
 չալըշտըզը խտտի'ալար տարպէսի ինսանլարը ուշան-
 տըրմաղա վէ տիւշիւնտիւրմէյէ վէսիլէ օլա պիլտի :
 Կրէկօրիօսըն տիւշմէյլէրի անըն իչիւն «Ղայէթ հա-
 բիս ի շան տըր » տէտիլէր : Ֆազաթ Կրէկօրիօսըն
 մէբամը քիլիսէյի քէնտի պուլտըզը կիպի էվրօփատա
 միւսթագիլ գըլմազ տէյիլ խտի . պիլ 'աքս իսլահ օլուշ-
 մըջ քիլիսէյի միւսթագիլ գըլմազ մէբամընտա խտի :
 Հազիգի միւ"մինտէն մաթթուպ օլուշան իմրարը
 'էօմը հագգընտա քէնտի իթթիխազ էթմիլ օլ-
 տըզը մէպտէ"լէր աթի իւզ զիքը մէքթուպ-
 լարընտան ալընան իսթիխրահաթտան աշիքեար
 տըր : Գօնթէա Պէաթրիչա իլէ անըն քէրիմէսի Մա-
 թիլտայա հազտըզը մէքթուպտա շէօյլէ տէմիլ տիր
 «Ալլահա օլան մուհապպէթիմիգտէն նաշի գօնշըմը-
 գա մուհապպէթ կէօսթէրմէյի , պախթուզը վէ միւզ-
 թարիպ օլանլարա մու'ավէնէթ էթմէյի , բէսմի
 տու'ալար իլէ օրուճլար վէ սա"իր խայր 'ամէլլէրէ
 թէրճի'ն էտէրիմ . զիրա Փալլօս բէսուլ իլէ պէրա-
 պէր մուհապպէթի ֆէզա"իլ ի մէսի'իլէնին քեաֆֆէ-
 սինէ ֆա"իլ թուլտըմ » : Ինկիլթէրալը փրէնսէս
 Մաթիլտա քէնտիսինէ նէ իսթէր իսէ հէտիյէ օլա-
 բազ վէրմէյէ արգու պէյան էթտիլինտէ , Կրէկօրիօս
 ճէվապէն շէօյլէ հազմըջ տըր . « Թարաֆընըզտան
 պանա հանկը ալթուշ հա միւճէվհէրաթ հա զիգըյ-

38737-67

մէթ շէյլէր 'արգ օլուշա պիլիը քի 'իֆֆէթլէ իմ-
 բար էտիլէն 'էօմը իլէ պէրապէր էմվալընըն ֆու-
 գարայա թէվլլի' էտիլմէսի վէ Ալլահա հէմ ինսանա
 մուհապպէթ էթմէքիլլինիլէ միւսապի օլա պիլտին"
 տէտի :

Ֆուլուշնի մանասթըրը նազըրընա , «Ֆէնտիմէ
 պագաղըրմտա քէնտիմի էօյլէ պիր կիւնահ եիւ-
 քիւ իլէ եիւքլէնմիլ պուլուրըմ քի մահա Բրիս-
 տոսըն մէրհամէթիւնտէն զայրի եօլ իլէ խէլատա
 նա"իլ օլմազ իչիւն իւմիտիմ գալմայօր" տէյիւ
 եազտը 1077 տէ բէսմի պիր բիսալէսինտէ պէօյլէ
 հազմըջ տըր . « Պիլիբիզ քի բէսուլէր քիւրսիսինէ
 պուշուշն իչիւն թախսիս օլուշուպ օթուրազ քի
 պու տիւնհատա մէնաֆի'ի գաթիլէմիլի տէյիլ պիլ
 'աքս Բրիստոսըն ումուրընը արգուլէյիպ արայալըմ
 վէ չօզ էմէք չէքմէքլէ հայրապետլէրին իլչէրինտէ
 'ինայէթ ի իլահիյէ իլէ ինսան պուշուրըլան իսթի-
 բահաթը էպէտիլէյէ տօղրու եիւրիւլէլիմ » :

Կրէկօրիօսըն ախազը մէմտուհէսի վէ խայր
 մագսէտի խտի քի , հէր թարաֆտան անըն 'ալէյի-
 նէ գալըջան միւմանա'աթ վէ միւշքիլաթա գարըբ
 տուրմաղա քէնտիսինի միւզթէտիր գըլտը : Ղայր ի
 մէշլու' մէսլէյէ սալիք օլմուշ հէր բահիպ անա մու-
 գավէմէթ էթտի . զայր ի լայիգ եօլ իլէ մանսու-
 պընը էտինմիլ հէր էփիսքօփօս վէ մանասթըր նա-
 զըրը անա մուգավէմէթ էթտի . քէնտի մու'ամէլէ ի
 նալայիգէսինէ իլմազը 'այն էտէճէք քիլիսէ խատէ-
 մէսինի իսթէյէն հէր տէրէ պէյի վէ պէյգատէ անա
 մուգավէմէթ էթտի , վէ հէր քէպտէն զիլատէ Հէն-
 րիկոս իմիէրաթօր անա մուգավէմէթ էթտի , վէ

Թէ՛վարիս ի ինսանիյէնին կէօզլէրիմիզ էօնիւնէ գօտըզը 'աճիպ մէնզարէլէրին էն 'աճիպի պու հիւքմտաբըն Կրէկօրիօս Փափանըն հուզուբընսս պիւր միւճրիմ կիպի թէ՛վպէքեարանէ կէթիբիլմէսի տիր : Պիր չօգ Ալմանիպը փափապար խուլուս ը գալպլէ իզտիվաճ հալինէ կիրմիչ վէ 'իֆֆէթլէ իմրար ը 'էօմր էթմէքտէ իտիլէր . պուճար պիւ իթթիֆազ Փափանըն սալիֆ իւզ զիքր է՛ն ու 'այալլարընը թէրք էթմէք գաբարը 'ալէյիինէ քէմալ ը հիւրմէթլէ փրօթէսթօ էթտիքլէրինտէ պիլէ՝ Փափա քէնտի գարարընտան սալա կէրի տէօնմէտի . հալ պու քի Կրէկօրիօսըն գուճվէթ վէ թէ՛սիրաթը հիւքիւմէթ ի տիւննէվիյէ սահիպլէրինին գուճվէթ վէ թէ՛սիրաթընտան քիւլլիյէն ֆարզը պիւր շէյ իտի : Օլ գէմանն ատէմլէր զըրնը մուհարիպլէրին ճիւնուտընտան գօրգարլար իտի . լաքին Փափանըն հիւքիւմէթիյէ թէ՛ֆհիմ օլունանն ճիւնուտ ը բուհանիյէ վէ սէմավիյէ տահա մաիսուֆ կէօրիւնիւր իտի : Հիւքմտարլարըն վէ տէրէ պէյլէրինին գալ'ալարը . վէ գուճվէթլի 'ասքէրլէրի չօգ , վէ իսքէնձէ օտալարը տէնչէթլի իտի . լաքին պուճարըն ճիւմլէսինին գուճվէթի հալընըզ ատէմլէրին ճէսէպլէրի 'ալէյիինէ ճարի օլուր , հալ պու քի օլ գէմանտէ հէր քէսին գանըչընճա քիլիւսէ ըէ՛իպինին ատէմլէրին ճանլարընը ճէնէննէմէ իւզա էթմէյէ սէլահիյէթի վար իտի : Պու սէպէպտէն իտի քի պիւր գա'իֆ վէ սահապէթսիզ ատէմ Բօմա շէրինտէ օթուբարըզ սըրատա , քէնտի տէյիչինէ կէօրէ մու'ալէնէթ ի ինսանիյէտէն պիւսպիւթիւն թէ՛ճրիտ օլունմը օլտըզը հալտէ , պիլիէրվա օլարազ վէ չօգ տէֆ'ա մուճաֆֆազիյէթլէ քէնտի

մալիք օլտըզը գուճվէթ վէ հիւքիւմէթինի պիւթիւն էվրօփա իւզէրինէ սապիթ գըլմաղա չալը՛մը տըր՝ Բէնտի վազթընտա վէ տահա զիյատէ 'ասրլարըն միւբուբինձէ էվրօփա հիւքմտարլարը մուհաֆազա ի նէֆս սէվգ ի թապի'իսիյէ վէ պա'զը տէֆ'ա հէման մէ՛յուսիյէթտէն սէվգ օլունարազ պու իտտի'ալարա մուգալմէթ էտէրլէր իտի : Կէրչէք տիր քի Կրէկօրիօսըն մէպտէ՛լէրի հօզթասը հօզթասընս ֆի'իլէ գօնուլուպ սէմէրէսի իպգա օլունսա իտի , անըն էսէրի մէտէնիյէթին խարապիյէթինէ պա'իս օլտըգտանն պաշգա՛նրիսթիյանն քիլիսէսի շէֆգաթսըզ գուճմըն ալէթի օլաճազ իտի : Վէ պու կիւնքի կիւնտէ պէօյլէ մէպտէ՛լէրին ֆի'իլէ գօնուլմասընըն 'ատէմ ի իմքեանը ինսանիյէթին թէրազիսինէ պէօյիւք պիւր շէհատէթ տիր . լաքին ունուտուլմամալը տըր քի Կրէկօրիօսըն միւճահտէսինին քիւնհիւ՛ ումուր ը բուհանիյէնին վէ հայաթ ը սալիհէնին ումուր ը ճիսմանիյէ վէ հայաթ ը շէնվանիյէ 'ալէյիինէ ճէհա էթտիյի միւճահտէտէն իլէրի կէլմիչ տիր : Բէնտի վազթընտա ֆուգարանըն հուգուզը՝ գուճվէ ի հայվանիյէ էօնիւնտէ հէրէ չարփըլըր իտի : Հալիմ ատէմլէր գալիմլէրին , վէ 'իֆֆէթլիլէր հարիս վէ խապիպլէրին այազարը պլթընտա չըղնանըլըր իտի : Պիր սէօզ իլէ Ալլահ իլէ քէնտի միւնթէխասպ միւթթազիլէրի տիւննա վէ շէյման 'ալէյիինտէ միւճահտէ էթմէքտէ իտիլէր : Պու միւճահտէտէ հէր նէ գատար Կրէկօրիօս պա'զը տէֆ'ա ղայր ի միւսթահսէն հօլ իլէ խայր վէ հազգա սահապէթ էթտի իսէ տէ , հինէ քէնտի պիւտիյինէ կէօրէ պիւթիւն գուճվէ ի բուհանիյէսի վէ մէ՛մու-

րիյէթի քրիստէվիյէսիլլէ միւճահէտէ էթտիյի ինքեար օլունամազ : Մէնաֆի'ի զաթիյէսինի արամատըզը՝ քրիստէի Մէսիհիյէնին մէնաֆի'ինի արզուլէյիլ արատըզը գատար աշիքեար տըր : Հըրսը շանը վար իտի իսէ, քէնտի նէֆսի իչիւն տէյիլ իտի, վէ 1085 թարիխինտէ հազ մէվսիմինտէ մէնֆի օլարագ Սալէրնօ շէրինտէ թէսլիմ ի բուն էթմէք իւզրէ իքէն սէօյլէտիյի սօն սէօղլւ, հանի «Սալահը սէվտիմ, քէօթիւլիւքտէն իքրան էթտիմ, անըն իչիւն մէնֆի օլարագ էօլիւյօրըմ», քէլամը հըրպապը ինսաֆըն շէնատէթիլլէ թաստիզ օլունուր :

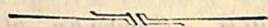
Պու տախի զիքրէ շայան տըր քի Կրէկօրիօս Փափա՝ քրիստէի Մէսիհիյէնին թէհարէթի վէ հիւքիւմէթի միւթազիլէսի իչիւն միւճահէտէ էթտիյի էանատէ Տին ի Մէսիհիյէնին ուզագ էգալիմէ ինթիշարը իչիւն տախի զայրէթլի վէ իշկիւզար իտի : Քէնտիսինէ միւզթէտի օլան մու'ալլիմ վէ վա'իզլէրի Մաճարիսթան, Պօնէմիա, Տանիսարգա, Նօրվէճ վէ իսվէճ տիյարլարընա կէօնտէրմիշ տիր :

Կրէկօրիօս Փափանըն անվալ վէ ա'մալընա պու գատար հէր վէրմէմիլլին սէպէսիլ պու տըր քի, 'ազիլ Պէրնարտոսըն 'էօմրիւ վէ իշլէրի իւզէրինէ պէօյիւք վէ մուհիմ թէ''սիրաթը վար իտի : Կրէկօրիօսըն պաշլատըզը իսայլը իշի Պէրնարտոս պաշգա եօլ իլէ իլէրի կէօթիւրմիւշ տիր : Կրէկօրիօս եաշամագսա իտի Պէրնարտոս իչիւն մէյտան օլմազ իտի : Միւմքին օլսա իտի 'էօմրիւ վէ իշլէրի հէման օլ վազթա թէսատիւֆ էտէն պաշգա պիր գաթըն անվալ վէ ա'մալընը զիքր էթմէք իսթէր իտիք . օ տախի 1033 տէ թէվէլիւտ վէ 1109 տա, հանի

Պէրնարտոս օն եաշընտա իքէն վէֆաթ էտէն Անսէլմօս տըր : Անսէլմօսըն էվգաթը Կրէկօրիօսըն թէ''սիրաթընտան նէ գատար թէ''սիր գապուլ էթտի իսէ, Պէրնարտոսըն էվսաֆը զաթիյէսինին հէման օլ 'ազիլ վէ 'ալիմ սէր էփիւքօփօս Անսէլմօսըն ֆէվզ էլ'ատէ կիւզէլ, վէ էօրնէք օլմազա շայէսթէ 'էօմրիւ իլէ թահրիարթընտան թէ''սիր գապուլ էթտիյի միւհիթէմիլ տիր :

Հէր նէ գատար Պէրնարտոսըն թէվէլիւտինտէն էվվէլ օլան 'ասըլարըն անվալը հազգընտա զայէթ մուլթասարճա իզանաթ վէրմէյէ մէճպուր օլտուգ իսէ տէ, էինէ պու գատար պէլլի օլտու քի օնընճը 'ասըն գօյու գարանլըզը օն պիրինճի 'ասըն սօշընտան էվվէլ հիշ տէյիլ իսէ պիր տէրէճէյէ գատար սապահ եըլտըզընըն տօղաճազը վազթտա միւշահէտէ օլունան ճիւզ''ի այտընլըզա թէհալվիւլ էթմէքտէ իտի. կիւն օլաճազը իսպաթ օլունույօր իտի : Ատէմլէրին թէնէֆֆիւս էթտիքլէրի մա'նէվի հավա էվվէլ քի գատար թէ'աֆֆիւն էթմէզ իտի, լաքին օլ վագըթտա տախի պիւթիւն էվրօփա իւզէրինէ գատիմտէն պէրու գալմըշ աղըր վէ մուզիրր պուլուլթլար տուրույօր իտի . շէրրին գուվվէթի չօզ՝ իսայըն գուվվէթի ազ կէօրիւնիւյօր իտի : Էֆքեարը պաթըլէ, ճէհալէթ, ֆագիրլիք հէր թարաֆտա հիւքմ սիւրիւյօր իտի : Եաշամազ իչիւն մէրղուպ պիր 'ասը տէյիլ իտի. պունըլէ պէրապէր իւնսիյէթի ինսանիյէ արթըզ թէտէնի էթմէքտէ պուլունմալըպ աղըր իտի իսէ տէ, թէրագգի էթմէքտէ իտի : Գուվվա ի բունանիյէ գուվվա ի հայվանիյէյէ զալէպէ չալմազա պաշլամըշ իտի : Մանսուպը բունանիյի փարա

իլէ սաթուհն արմագ քէյֆիյէթի ինզըրագ պուլարըը կիպի բուհպանլար իլէ քիլիսէ խատէմէսի արասըն- տա էսհասպ ը ախլագ ը մէզմուսէ վէ մէքրուհէ էվ- վէլքի գաստար պիլա հիճասպ իմրար ը 'էօմր էտէմէզլէր իտի: Պիր չօգ ատէմլէր հիչ տէյիլ իսէ սալիհի դայր ի սալիհտէն Փարգ էթմէյէ վէ կերէյի կիպի սալիհ ոլանն ի'թիպար էթմէյէ հազըր իտիլէր: 'Իլմ վէ թա'լիմ տա'իրէսինտէ ատէմլէրին էֆքեարը հարէքէթէ կէլմէքտէ իտի: Նալընըզ սահիպ ի պէ- լազաթ օլան վա'իզին իրատ էթտիյի նուզթա միւ- թէհայիլր տուրմայրպ' վա'իզ հագիզաթէն սալիհ օ- լուպ վա'զ էյէտիյի զապթ վէ քէսր ի նէֆսէ վէ Ալլահ իչիւն դայրէթ վէ մուհասպպէթէ պիզզաթ էօրնէք պուլուհարըը սըրատա պէօյլէ պիր զաթա միւզթէտի վէ անըն քէլամլարըյլէ վէ տահա զի- յատէ 'էօմրիւյէ թէ'' սիրլէնմէք հազըրըըը միւշահէտէ օլուհուր իտի: Պիր Պէրնարտոս իչիւն վազթ միւ- սա'ատէլի իտի: Պէրնարտոսըն նագլիյէթինէ թէվէճ- ճիւն էտէճէյիլ:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԱԶԻԶ ՊԵՐՆԱՐՏՈՍԸՆ ԷՎՍԱՑ Ը ԶԱԹԻՅԷՍԻ

Պէրնարտոս Պուրկուհարտա Տիփօն շէհրի գուր- պինտէ (իքի միլ ուզագ) վազը' Փօնթէյն խամինտէ փէտէրինին գալ'ասընտա 1091տէ տիւնեպայ կէլտի: Վալիտէսինին փէտէրինին խամիյլէ թէսմիյէ օլուհ- տու: Անըն գալ'ասընըն իսմի Մար օլուպ' Փօն- թէյնտէն պիր գաչ միլ ուզագ իտի: Պուրկուհարտա Փրանսանըն էն կիւզէլ էյալէթլէրինտէն պիրիսի իտի, կիւզէլ վէ հէչիլ պայըրար, վէ լաթիֆ օվալար իլէ միւզէյլէն իտի իսէ տէ, անտէ պուլուհան մէշ- հուր զէվաթ քէնտի պէլազաթլը քէլամլարը վէ Փէսահաթլը թահրիրաթըյլէ անը տահա զիյատէ թէզիւն էտէլլէր իտի. շէօյլէ քի Փրանսավիլէրին էտէպիյաթը պու զաթլարըն էտէլլէրիյլէ պէօյիւք վէ պագի թէ'' սիրաթ գապուլ էթմիշ տիր: Պօսիւէ (Պէրնարտոստան սօնկրա Փրանսանըն էն մէշհուր վա'իզի) էրպապ ը 'իւլուստան օլան Պիւֆօն, չօլ զիյատէսիյլէ նէզաքէթլի մէքթուպլարըն սահիպի օլան մատամ Սէվինիէ, շա'իր Գրէպիլլոն, Փերօն, Տիտըրօ, Լամարթին, Քինէ վէ սա''իր պու կիպի մէշհուր զէվաթ Պուրկուհարտալը իտիլէր:

Պէրնարտոսըն փէտէրի թէսսէլէն թէճրիպէքեար պիր սիլահչօր օլուպ' Շաթիլլօն հիւքմարընըն

սիւսիլէսինաէն իտի : Սէպպալէթինտէն պէրու ու-
մուրը հարպլլյէտէ միւթէ'ալլէմ, զէնկին, հալիմ,
Ֆուգարայը սէվէր, տիյանէթ-քեար, 'ատալէթ իչիւն
ղայրէթլի պիր ատէմ իտի : Պէրնարտոսըն փէտէրի
օլմասա իտի պէլքի շիմտիյէ գատար իսմի ունու-
տուլուր իտի իսէ տէ, եինէ պէօյլէ պիր օղլըն
փէտէրինէ միւնասիպ էվսաֆլէ մութթասըֆ պիր
ատէմ օլտըղը թաստիդ օլունմը տըր :

Ճագաթ Պէրնարտոս հէր հալտէ վէ 'աճա'իպ
տէրէճէյէ գատար վալիտէսինէ միննէթտար իտի :
Քէնտի բուհընըն նաղիք վէ նատիր էվսաֆընըն աս-
լընը վէ քէնտիսինն տիյանէթէ սօղրու Ֆէվզ էլ
'ատէ մէյլ վէ սէվտասընը վալիտէսինտէն թէվէր-
րիւս էթտիյի պի իչթիպահ տըր : Օլ էյյամըն գուլմէթի
էմնասընտա շօլ մէշուր մայրապետլէր մանասթըրը
նաղըրէսի շիլտէկարտ, վէ Անսէլմօսըն վալիտէսի
էրմէնպէրկա, վէ Պէրնարտոսըն վալիտէսի Ալէթթա
կիպի նիսվանըն գուհուր էթմէսի մուհիպի հայրէթ
տիր : Պիրա շիւպհէ պու Օն սօգուզընճը 'ասրտա
եաշայան նիսվանտան հիչ պիրիսի' թա'լիմի հէր նէ
գատար միւքէմմէլ օլսա տախի, Ալլահըն քիլիտէսի
վէ պիւթիւն տիւնեա իւզէրինէ պրագտըղարը թէ' -
սիրաթ խուսուսընտա Անթուսա, Մօնիգա, էրմէն-
պէրկա վէ Ալէթթայը կէչէմէզ, զիրա պուսլար
եալընըզ քէնտի մէշուր օղուլարընը սօղուրուպ
վէ փէրվէրտէ էթմիշ տէյիլէր, անճագ օղուլարը
քէնտի խասսիյէթ ի բուհանիյէրի վէ թէ' սիրաթ-
լարընըն գուլվէթի խուսուսընտա պաշգա գաթլա-
րըն ճիւմէսինտէն զիյատէ վալիտէլէրինէ միննէթտար
իտիլէր : Ալէթթանըն խանէտանը մէշուր օլուպ

Պուրկունտիա հիւքմտարը խանէտանընա միւսանէրէ-
թի վար իտի : Քէնտիսի տահա չօճուզ իքէն Մանաս-
թըրա կիրմէք իսթէտի, Փագաթ վալիտէյնի անը
Օն պէշ եաշընտա կէլին էթտիլէր : Անտէն զէվճի
թէսսէլէնին ալթը օղլու վէ պիր գըղը օլտու : Ալէթ-
թա քէնտի զէվճինին գօնաղընտա հէր նէ գատար
պէօյիւք պիր խանէսին իտարէսի քէնտի իւ-
զէրինէ գալտը իսէ տէ, եինէ ըիյաղէթ-քեարանէ պիր
'էօմր կէչիրտի, վէ քէնտի չօճուզլարընըն թա'լիմ
ու թէրպիլէսինէ չօզ ինթիմամլէ նազար էթմէքլէ
պէրապէր պիզգաթ էվտէն էվէ Ֆուգարայը արայա-
րագ միւհթաճ վէ զա'իֆ օլանլարա եէմէք փիչիրիպ
խասթալարա լաղըմ օլան տիզգաթը վէրէրէք հաթ-
թա քէնտի էլլէրիյէ անլէրին էտնա գապլարընը եըյ-
գայրպ էն էտնա խըտմէթլէրի իֆա էտինճէյէ գատար
զիյարէթ էտէր իտի : Քէնտի էվլատընը Ալլահ իչիւն
տիւնեայա կէթիրաթտէն սօնկրա քէնտի ըիւթպէ-
սինտէ պուլունանլարըն 'ատէթինէ մուզալիր օլա-
րագ անլէրի էմղերիր իտի : չիւնքի վալիտէնին սիւ-
տիւ վասըթթասըլէ չօճուզ պէլքի վալիտէսինին բու-
հըլլէ թապիթլաշըր տէյիւ ինանըր իտի : Պէրնար-
տոս անըն իւչիւնճիւ օղլու իտի, վէ քէնտի տէ-
րունի գանըշընա կէօրէ պու օղլու հագիգաթ իչիւն
մէշուր պիր գահրիման օլաճագ տէյիւ վահի ալմըշ
տըր, վէ անըն իչիւն Աննա միսիլու պիւթիւն ճան
ու տիլտէն անը Քրիստոսըն խըտմէթինէ թախսիս
էյլէտի : Պու թախսիսին թէ' սիրի տախի օղլընըն
պիւթիւն 'էօմրիւնտէ զայէթ աչիքեար օլտու : Վէ-
Փաթընտան պիր ազ էվվէճէ զէվճինին գալ'ասընըն
համիսի ի'թիպար օլունան 'Ազիդ Ամպրօսիօսըն թէզ-

քեարը կիւնիւնատէ ինթիզալ էտէճէյի կէօյա իլնամ իլէ քէնտիսինէ իխպար օլունամը տըր : Օլ կիւն կէլտիքտէ վագթա մախտուս շէնլիք վէ զլյաֆէթլէրէ էնկէլ օլմայարագ նաղըր պուլունան փափաս վէ բահլպլէրի կանընա չաղըրտը վէ էօլմէք իւզրէ օլանա մախտուս տու'այը անլէր իլէ պէրապէր օգուտու : « Եա Բապալ , սէնին խաչըն վէ էլէմինին խաթըր իչիւն գուլունը խէլաս էյլէ » սէօղիւնէ կէլինճէ ա-նըն սէսի քէսիլտի . էլինի գալաըրտը վէ քէմալը իթիմատ վէ ասայիչ իւզրէ թէսլիմ ի բուն էթտի : Ճէնաղէսի քեաֆֆէ ի էնալիսինին կէօղ եաչըլէ Տի-ժօնտա վագըր՝ Ազիզ Պէնիքնօս մանասթըրընտա տէֆն օլունտու , վէ եիւզ էլլի սէնէ սօնկրա Գլարվօլը բահլպլէրին էլլէրիլէ օրատան գալաըրըլարագ մէշնօր օղլընըն կանընտա թէքրար տէֆն օլունտու :

Էկէր պիւթիւն թէվարիս ի քիլիսէվիչտէ պիր վալիտէնին արզուսը , տու'ալարը վէ թա'լիմի' օղլընըն էվասֆը զաթիլէսի վէ իմրար էթտիլի 'էօմր իւզէրինէ մանվ օլունամազ պիր միւնը պատըր խէ , Պէրնարտոսըն վալիտէսինին իշթիյագը , տու'ալարը վէ թա'լիմաթը անըն էվասֆը իլէ 'էօմրիւնէ թէպէտտիւլ էթմէզ պիր շէքլ վէրտի : Սլէթթա վէֆաթ էթտիլինտէ Պէրնարտոս տանա պիր նէվճիվան իտի . լաքին վալիտէսինին սուրէթի տա'իմա քէնտի կէօղիւ էօնիւնտէ իտի : Չօզ քէրրէ քէնտիսինէ պիղաթ նայաթտա կիպի կէօրիւնտիւչիւնիւ զիքը էտիյօր : Վէ պէօյլէ պիր կէօրիւնիւչտէ ըիյաղէթքեարանէ պիր 'էօմր կէչլրմէյէ գաստ ու գարար էթտի : Վալիտէսի տանա սաղ իքէն Շաթիլլօնտա

վագըր՝ մէքթէպէ կէօնտէրիլիպ օրատա ըէֆիզլէրիւնին ճիւմլէսինտէն հէմ զէքեալէթ վէ հիւսն ի հարէքէթտէ , վէ հէմ տախի հէփ տէրալէրինտէ թէգատաիւմ էտիյօր իտի : Թէնհայէ չէքիլիպ չօզ սէօնպէթտէն իճթինսապ էտէրէք , 'ալամմըն տիգգաթընը ասլա քէնտի իւզէրինէ տա'վէթ էթմէք իաթմէմէյէրէք , սէպալէթինի հալիմանէ պէօյիւքլէրինէ իթա'ալթ էթմէքլէ վէ էֆքեարըլէ ճէսէտինի փաք թուլարագ Ալլան իչիւն եաչըյօր իտի : Օլ վագթ վէ սօնկրա վէֆաթըր կիւնիւնէ տէք Ալլանըն հէյքէլի օլան թէնինի զէրրէ գատար լէքէտար էթմէքաէն էնլ ի 'իֆֆէթ վէ 'իսմէթ օլան պիր պաքիրէ գատար հըֆզ էտէր իտի :

Քէնտիսի միւսթագպէլէ պազաղըրնտա էօնիւնտէ տէօրթ եօլ աչըզ կէօրաիւ : Քէնտիսինին էնտամը կիւզէլ , հիւսն վէ ճէմալը պէր քէմալ , ճալիպ , պիփէրվա , իշկիւզար , պաչգալար իւզէրինէ թէ'սիրաթ պրագմաղա միւսթա'իտ օլտըղը հալտէ ումուրը սիյասիլէ վէ հարպիլէ անա սէրլէթ վէ մէննէտ վէ մանգուղլիլէթ թագաիմ էտէր իտի : Պունլարը ըէտտ էթտիլի թագտիրտէ օլ զէման եէնի քիւչատ օլունան 'ալի մէքթէպլէր քէնտի զէքեալէթլի էֆքեարը իչիւն պիւզէլ պիր մէյտան աչտը . եախօտ պունլարը ըէտտ էտիպ տիլանէթքեարանէ իմրարը 'էօմր գաստընտա օլսա պիլէ քիլիսէնին քէնտի օգուլարընա պախշէտէկէլտիլի մէննէտ վէ ինթիրամլարը անը ճէլպ էթմէքաէ իտի . լաքին Պէրնարտոս պունլարա տախի արգասընը չէվիլրէրէք ըիյաղէթքեարանէ 'էօմր կէչիրմէյէ գարար վէրտիքտէն պաչգա , մէշնօր մանասթըրլարըն ճիւմլէսինի թէրքլէ եէնի վէ ֆագիլը

վէ պէտապանտա վազը՝ պիր մանասթըրա թէվէճ-
 ճիւհ էթտի: Քէնտի վալիտէսինին տա՛խմա գալ-
 պինտէ սագլը օլան թէգքեարը՝ անը էն 'ալա չէյլերի,
 վէ ումուրը մուգատտէսէյէ միւնասիպ վէ պէօյ-
 լէճէ սօն տէրէճէ քէսրի նէֆսի մաթլուպ էտէն
 'էօմրիւ ինթիխապ էթմէյէ սէվզ էյլէտի: Անըն
 չախսընըն նէգաքէթի, չէհրէսինին ճէմայը վէ
 թավը ու հարէքէթինին ճալիպ լէթաֆէթի վալի-
 տէսինտէն թէվէրրիւս օլուստըղը միսիլու անըն
 բուհուհըն պիւթիւն էվսաֆ վէ մէյլի տախի անտէն
 իտի: Օլ վագթտան պիր գաչ սէնէ սօնիլրա անըն
 հէյ'էթի պէօյլէճէ թա՛րիֆ օլուսուր: Օրթա պօյը,
 ղայէթ ղա՛իֆ, սարը սաչը, գօլայճա զըզարանն եա-
 նազար, վէ կէօյէրճին կիպի պէրրագ կէօզլիւ,
 ֆէվզ էլ'ատէ փարլագ եիւզլիւ վէ պիւթիւն կէօսթէ-
 րիչի կէօյա թագէ թէճէսիւտ էտէն բուհըն կէօս-
 թէրիչի իտի: Ճէսէտիսին ղա՛աֆընը կէօրէնլէր
 իճրա էթտիյի իչլէրի խապէր ալտըզլարընտա պիր
 գուզու սապան չէքմէյէ գօշուլմը կիպի խայալ
 էթտիլէր: զլրա մանասթըրըն հէփ իչլէրինտէ հիս-
 սէտար օլմաղլէ պէրապէր չէօհրէթի հէր թարաֆա
 շայը՝ օլտըգտան սօնիլրա խարիճտէն քէնտի իւզէ-
 րինէ պրագըլան իչլէր ղայէթ չօգ իտի, վէ տէրուհի
 իչթիյագընտան իրատը նութօգ էթտիյինտէ ճիւմանի
 ղա՛իֆլիլին հէր նիչանէսի ղա՛իլ օլմուշ՝ քէնտիսի
 տախի սատէ բուհա թէպէտտիւլ էթմիչ օլուր իտի:
 Մալք օլտըղը բուհանի գուվլէթ վէ 'ազ ու ֆէ-
 թանէթ վէ սարսըմազ սէպաթը հասէպիլլէ քէնտի
 եաշատըղը վագթտա պուլուսան պաչգա պէօյիւք
 գաթլարա ֆա՛իզ իտի, վէ պիր նէսլ կէչէնէ գատար

էվրօփատա ումուրը բուհանիչէտէ էն պէօյիւք ղաթ
 իտի: Ալլահըն իչինտէն վէ թապիլի 'այլմին կիւ-
 ղէլիւքլէրինտէն ղայէթ 'ազլմ վէ տէրին պիր մահ-
 զուզլիլէթ հիս էտէր իտի: Քիթապը Մուգատտէս
 հագգընտա վէ անըն բուհանի մա՛նասը հագգընտա
 հէր նէ պիլիլի իտի իսէ, պաչըճա օրմանլարտա վէ
 օտասընտա Քիթապը Մուգատտէս հագգընտա թէ-
 ֆէքքիւր էթտիյի սըրատա քէնտիսինէ կէօյա Ալլահ
 թարաֆընտան թէպիլղ օլուստըղընը 'էօմրիւսիւն
 սօնլարընտա պէյան էթմիչ տիր: «Թաշարտան
 պալ էմմէք վէ չագմագ թաշը իլէ գարըղգ օլան
 գայալարտան եազ չըգարմագ միւմքին տէյիլ՝ մի
 տիր տէյիւ ղանն էտէրսին: Պա՛ղէն տաղլար թաթ-
 ւըլըզ վէ պայըլար սիւտ վէ պալ ազըթմագղա՛ր մը
 վէ վատիլէր ղախիլրէ իլէ տօփ տօլու պուլուսմագ-
 ւա՛ր մը՝ տէյիւ պուլուրմըշ տըր: Հէր նէ գատար
 Քիթապը Մուգատտէսի տէվամ իւզրէ վէ չօգ ղայ-
 րէթլէ միւթալա՛ա էթտի իսէ տէ, քէնտի վագթընտա
 պուլուսան ատէմլէրին քեաֆֆէսինտէն զիյատէ իչ-
 կիւզար իտի, վէ ումուրը քիլիսէվիլլէ ի մուհիմմէ
 տա՛խմա քէնտի տիգգաթընը ճէլպ վէ վագթընը իչ-
 ղալ էթմէքտէ իտի իսէ, եինէ չայըլար, ըրմագ-
 ւար, տաղլար վէ օրմանլարա օլան մուհապպէթի
 հէր ղէման տիլի վէ ճօշղուն իտի: Շէհրլէր անա
 սըգլէթի մուճիպ օլուպ՝ թապիլի մէնդարէլէր՝ սիւ-
 քիւնէթ վէ սէլամէթ խաստիյէթլէրիլլէ բուհընը իհեա
 էտէրլէր իտի: Պու մէնդարէլէր իւզէրինէ տախի
 վալիտէսինին քէնտի գալպինտէ սագլը օլան թէգ-
 քեարը կէօյա պիր նուրը սէմալլիլլէ լէմ՛ան էյլէր
 իտի:

Անտէ միւշահէտէ օլունան նէղաքէթ վէ ճօղուն մուհապպէթ քէնտի խըսըմը Բօպէրթէ հազարը մէքթուպտա պէյան օլունուր : Պու զաթ մանասթըրա չէքիտի իսէ տէ , ըիյազէթ քեարանէ եաշումաղա սապր վէ թէհամմիւլիւ եօզ իտի , վէ Պէրնարտոս ծնա եազար իքէն , անըն թէհամմիւլիւգլիթի իւզէրինէ նասը թէհնահճէ աղլատըղընը չօզ միւլէսիբանէ պէյան էյլէտի : Պու խասսիյէթ՝ քէնտի պիրատէրի Երարտօսըն վէֆաթընտան սօնկրա վէրտիլի պիր վա՛ղտա տահա աշիքեար տըր : Պու վա՛ղըն պիր գաչ ՚իպարէսինի իսթիխրահ էտէրիզ : Պու պիւթիւն վա՛ղ սէմալի պիր իւմիտին գալսը գուզահըլէ միւզէյյէն օլան տէրեա ի մուհապպէթ վէ մահդունիյէթէ պէնկզէր : «Ա՛հ , նիչիւն սէն եանըմտան գօփարըտըն , նի՛չիւն գուճաղըմտան գափըտըն , է՛յ գալսիմէ կէօրէ օլան պիրատէրիմ . մուճիպ ի էսէֆ օլան նասիպ սէնին տէյիլ՝ պէնիմ տիր . զիրա սէն , էյ սէվիլիւլիւ պիրատէր , պուրատա մուհիպպ օլանլարը թէրք էթտին իսէ օրատա տահա մուհիպպ օլանլարըն եանընա գապուլ օլունտըն , Աէնին եէրինէ էօլմէյէ իշթիյազ էթմէքլէ նա՛՛իլ օլտըղըն ճէլալտէն սէնի մահրում էթմէք իսթէմէմ . հէր նէ գատար սէօղլէրիմ հիւզնտէն նէլէթ էտէր իսէ անլէրտէ թէչէքքի եօզ տըր : Քէրիմ վէ՛ ատիլ Ալլահ հէր շէյի կիւզէլ եափտը : Եա՛ Բապպ , ՚ինայէթ վէ հիւքմլէրինտէն տօլայը սանա համա օգուրըմ : Գուըն Եարարտոս կէօսթէրտիյին ՚ինայէթտէն տօլայը համա էտէրիմ , վէ պիղիմ չէքմէքտէ օլտըղըմըզ հիւքմլէրտէն տօլայը տախի համա էտէրիմ : Պիր Թարաֆտան ՚ինայէթքեար վէ տիկէր թա-

րաֆտան ՚ատալէթլի օլտըղըն հալտէ հէր խուսուտա համտա շայանըն : »

Պէրնարտոսըն թէ՛ սիրաթըլէ պիրատէրլէրինին ճիւմլէսի պիրէր պիրէր անըն եանընա մանասթըրա կէլիպ ՚էօմլէրինի ըիյազէթքեարանէ իմրար էթտիլէր : Անըն գուվլէ ի թէխայյիւլէսի նէ գատար ճիտտի վէ զայրէթի նէ գատար աթէչլի իտի իսէ , մէ՛՛ մուրիյէթինէ վէ քէնտիսինէ ինպլէ օլունան խըտմէթլէրին իֆատընա տէվամը օլ գատար քեամիլ վէ տա՛՛իմի իտի : Մուհապպէթի նէ գատար նէղաքէթլի իտի իսէ , սապր վէ թէհամմիւլիւ վէ սէպաթ վէ ճէսարէթի օլ գատար գուսուրարը իտի : Ստէմլէրին մէնֆա՛աթը իչիւն վէ Ալլահըն իղզէթի իչիւն քէնտիսինտէն մաթլուպ օլան խըտմէթ եա թէքք ի նէֆս հէր նէ իսէ գապուլ վէ իճրատընա պիլա թէրէտիւտ հազըր պուլունուր իտի . վէ հէր նէ գէման պիր իչին իճրատընա միւպաշէրէթ էթտի իսէ նիհայէթինէ գատար վէ քէմալը մուվաֆֆաղըլէթէ նա՛՛իլ օլունճայա գատար սաղա եա սօլա սափմագսըղըն վէ կէվլէմէքսիլին տէվամ էթմէսի էմր ի մուգարրէր իտի : Բէսուլլէրին էյյամընտան պէրու Պէրնարտոստան զիյատէ մէնաֆի՛ի գաթիյէսինի թէրք , վէ սա՛՛իլլէր իչիւն վէ Ալլահ իչիւն հէր շէյի վազֆ էտէն պիր ատէմ եաշամամը տըր : Ինսանըն եիւզիւնտէն եա քէնտի ՚ալէյինէ իսթի՛մալ էտիլէն հիլլէ վէ տուզաղլարտան սալա գօրգուպ չէքինմէզ իտի : Պէօյիւքլէրին հուզուրընտա պի փէրվա տուրուպ խըտմէթ ի բուհանիյէսինի իֆա էթմէսի խուսուսընտա պիր չօզ ըիվայէթլէր պուլունուր իսէ տէ , պուրատա անճազ

պունկարըն պիբիսինի տէրճ էտէպիլիբրիզ: Պու տախի 1135 տէ վուգու՝ պուլտու: Ագուիթանիա հիւքմ-տարլըը Փեթու վէ Լիմուսէն վէ Կասգօնիայը, եա՝նի Յրանսանըն ճէնուպի դարպի ճանիպինտէ վազը՝ կիւզէլ արաղիլէրի հավի օլուպ՝ օլ զէմանտա հիւքմտարը պուլուսան Կիյօմ պա՝զը էփիսքօփօսլա-րը 'ազլ վէ քէնտի արգուսընա ույղուն ատէմլէրի անլէրին եէրինէ թա՛յին էթմիշ իտի . վէ պունկար խըտմէթ ի բուհանիյէլէրինէ միւնասիպ զէվաթ տէ-յիլ իտիլէր իսէ տէ , անլէրի իպգա էթմէյէ իսրար էթտի: Քէնտիսի պէտէնճէ զայէթ պէօյիւք վէ գուվլէթլի , էնտամը կիւզէլ , բուհը մաղրուր , թավր ու հարէքէթինտէ հիտտէթլի վէ հէվա ու հէվասընա թապի՝ մէրհամէթսիզ պիր ատէմ իտի : Գանուսն վէ մահքէմէ , շէֆզաթ վէ ինսանիյէթ թանըմաղ իտի , վէ Ֆըսզ ու Ֆիւճուրլէ իմրարը 'էօմը էթմէյէ գարար գըլ՝ըշ օլտըղընտան տիյանէթ մաթլուպաթընըն քեաֆֆէսինի խօր կէօրիւր իտի : Թարիխ ի մէզպուրտան տէօրթ սէնէ մուգատտէմ Պէրնարտոս Շարթլիյէ մանասթըրընտա Կիյօմ իլէ միւքեալէմէ էթտի իսէ տէ անըն իւզէրինէ պագի պիր թէ՛՛սիր պրագմաղա միւզթէտիր օլմատը : Պէրնարտոսըն սէօղլէրի անըն դամիրինի պիր տէ-րէճէ ույանտըրաը իսէ տէ , նէտամէթ հիսս էտիպ թէվպէ սէմէրէսինի կէօսթէրմէմէյէ 'ինատ , վէ էվ-վէլըի զպր ի մէշրու՝ մէսլէյինէ տէվամ էթտի : Փուաթիէր էփիսքօփօսընա Կիյօմ տիվանէճէ հիտ-տէթ էթօսթէրիյօր իտի : Պու արատա պու սահիպ ի գուվլէթ ու իգթիտար վէ ինսանտան վէ Ալլահտան գօրգմաղ օլան մախուֆ գաթըն հուգուրընա զա՛իֆ

րահիպ Պէրնարտոս Շարթրէ էփիսքօփօսը Եօֆրէ րէֆագաթըլլէ կէլմիշ տիր : Հիւքմտար փափա-նըն հիւքիւմէթ ի բուհանիյէսինի թանըմաղա գա՛լլ օլտու իսէ տէ , 'ազլ օլուսմըշ օլան էփիս-քօփօսլարը մէմնէտլէրինէ ի՛ատէ էթմէք պապընտա օլան թէքլիֆի քիւլլիյէն րէտտ էթտի : Ավֆ օլու-նամայաճագ տէրէճէտէ խաթա էթմիշլէր տէյէրէք էպէտէն անլէր իլէ միւսալէհէ օլմայաճաղընա տա-՛իր մախուֆ պիր եէմին իլէ գարարընը թէ՛՛քիտ էթտի : Պէօլլէ ատէմ իլէ միւքեալէմէ էթմէք 'ապէս օլտըղընը կէօրախլիւնտէ Պէրնարտոս քէ-լամընը գաթ՛լէ ա՛շաի Բապպանի պլինինի իճրա էթ-մէք իւզրէ քիլիսէյէ թէվէճճիւհ էլլէտի , Կիյօմ քի-լիսէնին թահթը թա՛ղիլինտէ կիպի քիլիսէնին ի-չէրիսինէ կիրմէյէ պրաղըմայըպ գաիուսըն եանըն-տա տուրմաղա մէճպուր օլտու :

Էքմէք թագտիս օլուստըգտան սօնկրա, եա՛նի ի՛թիգատլարընճա Բապպըն ճէսէտինէ թէհապվիւլ էթտիքտէն սօնկրա , Պէրնարտոս քէնտի գա՛իֆ վէ նաղիք վէ խաֆիֆ ճէսէտինի տօղրուլտարագ էքմէք թապաղընը իքի էլի իւզէրինէ գալտըրաը , վէ կէօղլէրի շիմճէք կիպի փարայարագ Կիյօմա տօղրու կիտիպ անա խիթապէն , հաքիմանէ սու-րէթտէ « Պիզ սիզէ րէճա էթտիք , պիզի րէտտ էթտինիզ . Ալլահըն գուլլարընըն քեաֆֆէսի սիզէ րէճա էթտիլէր , անլէրի րէտտ էթտինիզ : Իշթէ պուրատա թէ՛ատտի էթտիլին քիլիսէնին րէ՛՛իս վէ Բապպը կէլիյօր : Իսմինէ հէր տիզ չէօքէճէք օլան Հաքիմին պուրատա տըր : Հաքիմին պուրատա տըր . Անըն էլլէրինէ սէնին ճանըն

կէչէճէք տիր : Անը տախի ըտտ էտէճէ՞ք միսին : Անըն խատէմէսինի խօր կէօրտիւլիւն կիպի Անը տախի խօր կէօրէճէ՞ք միսին », տէտի :

Պիւթիւնն ճէմա'աթ իւզէրինէ պէօյիւք պիր հայրէթ վէ տէնչէթ աիւշտիւ : Անչէր կէօյա պիր միւճիզէ իզնար օլուճնաճագ տիւլիւ հայրէթլէ վէ կէօզ եաչլարըլէ, վէ հէր քէս տու'ա էթմէքլէ հիւքմի իլաճինին հարիզ իւլ'ատէ պիր սուրէթտէ քէչֆ օլուճնաարնա մուճթաղըր իտիլէր : Կիյօմ իսէ նութզըր թութուլարագ վէ զայէթլէ տիթրէյէրէք եիւզ իւսթիւ տիւշտիւ : Հագիւզաթէն պիր բուճանի եըլտըրըմ անըն իւզէրինէ էնմիլ տիր : Պէրնարտոս քէնտի էլիլէ Կիյօմը այաղա գալտըրտը, վէ այագտա տուրարագ Ալլահըն հիւքմիւնիւ տինկլէսին տէյիւ էմը էթտի : Փօյթիէր էփիսքօփօսընը եանընա չաղըրարագ՝ Կիյօմա հէման օրատա պիլա թէ'խի սէլամէթ էօփիւշիլլէ անը էօփսիւն վէ էփիսքօփօս քիւրսիսինտէ օթուրթսուճն տէյիւ էմը էթտի : Կիյօմ ճէվապ վէրէմէտի իսէ տէ, Պէրնարտոսըն էմրինի 'ախիլլէ իճրա էյլէտի :

Պէօյլէճէ գուվլէ ի ճիսմանիլէ սահիպի գուվլէ ի բուճանիլէ սահիպի էօնիւնտէ մաղլուպ տիւշտիւ : Լաքին պուճտան էյիսի վար իտի : Օլ զէմանտան իթիպարէն Կիյօմ թա վէֆաթընատէք թէվպէքեար վէ տիյանէթքեար օլարագ իմրար ը 'էօմը էթտի : Անըն 'ինատը օլ բուճանի ճէնք մէյտանընտա քիւլլիլէն գըրըլտը : Ճէսէտի գա'իֆ լաքին բուճը չէլիք կիպի գա'լի օլան Ալլահըն գուլը Պէրնարտոսըն փարլագ կէօզլէրի՝ Հաքիմ ի Մութլագ օլանըն 'ալէվրիզ կէօզլէրինին մուճնաֆըլար 'ալէյճինէ լէմ'ան

էտէճէյինի կէօյա փէյղամպէրանէ թէֆհիմ էթտի :

Պէրնարտոս լազըմ կէլտիլինտէ 'ախի փէրվա սըզըզլէ քիլիսէ խատէմէսինին պէօյիւքլէրինէ տալի եա նասիհաթ եա թա'ղիւրամիզ քէլամլար իրատ էտէ պիլիւր իտի : Պիր զէման իքինճի Խոքէնթիյօս Փափա Պէրնարտոս վաարթասըլլա պուլուրմըլ օլտըզը պիր վա'տը իճրա էթմէմիլ, վէ պու մատտէ հագզընտա Պէրնարտոսըն քէնտիսինէ կէօնտէրմիլ օլտըզը իիթարլար նաֆիլէ չըգտը : Պուճուճն իւզէրինէ փափայա աթի իւզ զեքը վէճնլէ եագտը, «Պէնիմ իչիւն սէնին 'ալէյինտէ հիւքմիւ քի'մ իճրա էտէճէք, զայէթ էտէֆ իլէ տէյօրըմ քի, սիզի հուզուրընա ճէլպ էտէպիլէճէյիմ մաճքէմէ օլսա իտի, թարաֆըմտան նէյէ լայըզ օլտըղընը անիտէ կէօսթէրի իտիմ : Հագիւզաթէն Քրիստոսըն մաճքէմէսի տուրույօր, օլմայա քի սէնի անըն հուզուրընա չաղըրայըմ : Ելան քիլիսէնին ըէ'խի օլարագ տուրան գաթա միւրաճա'աթ էտէրիմ : Սէն քիլիսէ ըէ'իսինէ ճէվապ վէր : Աէն քէնտին տա'վամըզը ինզագ էյլէ : »

Պաշղա վազթտա հէման պու փափայա պէօյլէ եազըլօր : « Սըտզ իլէ սէօյլէյօրըմ չիւնքի հագիւզաթէն սէվէրիմ : Ճէմա'աթլարըն ումուր ը բուճանիլէսինէ մուգայլէտ օլան էմին բաճիպլէրին ճիւմլէսինին ըէ'յինէ կէօրէ քիլիսէնին իտարէսինտէն 'ատալէթ գա'լի օլտու : Սէլաճիլլէ ի բուճանիլէսին գուվլէթի մէվտուխ տըր, վէ էփիսքօփօսարըն թէ'սիւրաթը իսթիհզա օլուճնտու, չիւնքի հիչ պիր էփիսքօփօս քէնտի տա'իւրէսինտէ գայր ի մէշրու՛ հարէքէթլէրտէն տօլայը վաճիպ օլան միւճտգաթըր գարարլաշտըրըպ, »

հիւքմ ը դարարը իճրա էտէմէյօր : Պուռնուն սէպէ-
պինի գաթընըզ իլէ միւսթէշարլարընըզա համլ էտէր-
լէր : Հէր նէ քի քէնտի թարաֆլարընտան իճրա օ-
լուռուր իսէ թարաֆընըզտան պօղուռուր . հագգը իպ-
թալ էտէրսինիզ վէ հագգսըզ օլանլարը հագգլը չը-
գարըսընըզ , 'Ավամմ ը նաս եախօտ քիլիսէ խատէ-
մէսի արասընտա ճինայէթլէրի վէ նիզալարը սէ-
պէպինտէն մահքիւմ գըընանլար վէ մանասթըր-
լարընտան թարտ օլուռան րահիպլէր գաթընըզա
գօշարլար վէ 'ավտէթլէրինտէ քէնտիլէրինէ համի
օլմագ իւզրէ 'Քիլիսէ րէ' իսինի գազանտըզ' , տէ-
յերէք իֆթիխար էտէրլէր :

« Էյ վահ , պու խուսուս քիլիսէնին տիւշմէնլէրի
արասընտա պա'իս ի իսթիհգա օլմուշ տըր վէ գաթը-
նըզը եանկըշըղա տիւշիւրէնլէր պիլէ իւզէրինիզէ
կիւլէրլէր : Տօսթլարընըզ միւզթարիպ օլտըլար , սալիհ
օլանլար կիւճէնտիլէր վէ սալիհ էփիսքօփօսլարըն
պէօյլէճէ մուհագգար տիւշտիւքլէրի հէր շէյտէն զի-
յատէ սիզին սէլահիլէթինիզ իլէ հիւրմէթինիզէ տօ-
գանրը : »

Պէրնարտոսըն թալէպէլէրինտէն պիրիսի իւշիւն-
ճիւ էվզէնիօս 'իւնվանըլէ փափա թա'եին օլուռատը-
ղընտա Պէրնարտոս անա պէօյլէճէ նասիհաթ վէրտի :

« Հէփ իլլէրինտէ եալընըզ ինսան օլտըղընը
տէրիսաթըր էյլէ , վէ պէօյիւքլէրին 'էօմրիւնիւն թէ-
լինի քէսմէյէ միւզթէտիր օլան Ձաթըն գօրգուսը
հէր զէման կէօղլէրին էօնիւնտէ օլտուն :

« Պիր գըսա միւստէթ գարֆընտա նէ գատար
փափալարըն 'էօմրլէրինին խիթամ պուլտըղընը սէն
քէնտի կէօղիւն իլէ կէօրտիւն : Սէնին սէլէֆլէրինին

'աղըպէթի սէնին 'ալ էլ 'աճէլէ կէլմէքտէ օլան ին-
թիգալընը Քիքրինէ կէթիրսին : Հէման թէզ զէվալ
պուլմագտա օլան շիմտիքի հաշմէթ վէ սալթանաս-
թըն սըրասընտա' հէման պուռնտան ազ վազթ էվլէլ
պուլուռտըղըն էտնա հալը զիքըր էյլէ : Ձէվալ
պուլմագտա օլան թա'ղիմ վէ ինթիրամըն տէսիսէ-
սինէ մէյտան վէրմէ : Ալթուն եալտըղը քիւր-
սիւնէ էնէմմիլլէթ վէրմէ . քէնտինի վալիտէնին
րահմինտէն չըգտըղըն վազթտա պուլուռտըղըն
կիպի չըպլագ կէօր : Էլպիսէ ի գարիֆէ իլէ
միւթէլէպպիս , միւճէվնէրաթ իլէ միւզէյյէն ,
ալթուն վէ կիւմիւշ սըրմալար իլէ տօնանմըշ
օլտըղըն հալտէ' անլէրէ ապահագար գըլմա : Փուս
վէ տիւման կիպի կէշիճի շէյլէր տիրլէր : Քէնտինի
պուռլարըն քեսաֆֆէսինտէն սօյուլմըշ կէօրտիւլիւնտէ
չըպլագ , Փագիր , միւճթամ , մահղուն , քէնտի
հալինտէն մէ'յուս , վէլատէթինտէն թէշէքքի էտէր ,
հիւրմէթ իշիւն տէյլլ , անճագ էմէք իշիւն տօղմուշ ,
գարըտան թէվէլլիւտ էթմիլ օլտըղընտան տօլայը
մահքիւմ , ազ կիւնտէն սօնկրա էճէլի կէլէճէք , վէ
իլթիրապընտան տօլայը աղլար զէվալը պիր ատէմ
օլտըղընը կէօրէճէքսին :

« Բէ'իսի պուլուռտըղըն քիլիսէյի հարիս
ի շան ատէմլէր իլէ տօլու պուլաճագսըն : Հէր
պիրի սէնտէն պիր շէյ թալէպ էտէճէք . Փագաթ
սէնին կէօրէճէյին տա'վալար տուլ գարընըն , եէ-
թիմին , Փագիրին , վէ էլինէ պիր րէշվէթ թագտիմ
էտէմէյէն զէվալընըն տա'վտսը օլտուն : Հէր շէյտէն
էվլէլ թէրֆի' օլուռտըղըն մանսուպըն էվտաֆընը
էօյրէն : Բէ'իսի օլմագ իւզրէ թա'իին օլուռտըղըն

քիլիսէի մուգատտէսէի Ռօմաւիյէ քիլիսէլէրին ա-
միրի տէյիլ անճագ վալիտէսի տիր . վէ սէն քէն-
տին էփիսքօփօյարըն էֆէնտիսի տէյիլ , անճագ ան-
լէրին պիր ըէֆիգի սին : Ալլահա մուհապպէթ է-
տէնլէրին պիրատէրի սին . Անտէն գօրգանլար իլէ
հիսսէտարըն : Պինա"էն 'ալէյի սէնին մէս"ուլիյէ-
թին պունլարտան 'իպարէթ օլաճագ . 'ատալէթին
սուրէթի , գուտսիյէթին այինէսի , տիյանէթին էօր-
նէյի , հազիգաթըն համիսի , իմանըն հաֆըզը , միլ-
լէթլէրին մու'ալլիմի , խրիսթիյանլարըն գըլաղուզը ,
կիւվէյինին տօսթը , կէլլինին մուհաֆըզը , քիլիսէ
խատէմէսինին վազը'ի գանուհը , 'ավամմը նասըն
չօպանը , ճահիլլէրին խօճասը , մազուլարըն փէնա-
կեհհը , Ֆուգարանըն ալօգաթը , միւքէտտէր օլան-
լարըն իւմիտի , եթիմլէրին վասիսի , սուլ
գարըլարըն հաքիմի , քէօրլէրէ կէօզ , տիլսիլլէրէ
տիլ , իխթիյարլարա 'ասա , Փա'իլ ի Ֆըսզ օլանլարա
գօրգու , ճանիլէրին ինթիգամ ալըճըսը , սալիհ-
լէրին շէրէֆի , եթրին թուզը , տիւնեանըն նուրը ,
Ալլահըն քեհհինի , Քրիստոսըն վէքիլի , Ռապպըն
մէսիհի օլմալը սըն : Տէտիլիմի տէրխաթը էյլէ վէ
Ռապպ սանա 'ազլ ինսան էյլէսին : »

Պէրնարտոս ճէսարէթինի եալընը խրիսթիյան
հիւքմտարլար իլէ փափալարա տօղրու կէօսթէրմէտի
Գուտուզանմը խալզըն մաթլուպընը տախի ըէտտ
էթմէյէ ճէսարէթի վար իտիլ Քէնտի վազթընտա եէ-
հուտիլէրտէն իքրահ էտիպ' անլէրէ հազգաըզըզ էթ-
մէք վէ հիչ սահապէթ էթմէմէք 'ատէթ իտի , վէ
պա'ղը տէֆ'ա անլէր իլէ սօն տէրէճէ ինսանլիլէթսիգ-
լիք իլէ մու'ամէլէ օլուհուր իտի : Պիր թարիխտէ

միւթէնէվլի' շէրլէրտէն Մէյէնս շէհրի գուր-
պինտէ թէճէմմիւ' էթմիչ օլան պինլէրճէ ատէմ-
լէր պիր տէֆ'ա եէհուտիլէր 'ալէյինէ գալզընպ
անլէրտէն փէք չօգ ատէմլէրի պիլա սէպէպ գաթլ
էթտիլէր , վէ պու ինսանլիլէթսիգլիլէ Ռուտօլֆ իս-
մինտէ Ալմանեալը պիր ըահիպ ըիգա վէ թազվիլէթ
վէրիյօր իտի : Մէյէնս սէր էփիսքօփօը պու ինսա-
նիլէթսիգլիլի մէն' էթմէք իսթէտի իսէ տէ , պիր
չէյ հափամատը , վէ պաչգա չօգ տէֆ'ալար վուգու'
պուլտըզը միսիլլի Պէրնարտոս միւրաճա'աթ էյ-
լէտի . օ տախի պու ինսանլիլէթսիգլիլէ 'ալէյինէ զայէթ
հիտտէթլէ հազմասընըն պիր թէ'սիրի օլմատըզընը
կէօրտիւլլէնտէ' Մէյէնսէ կիտիպ Ռուտօլֆ իլէ աղըն
ըէֆիլլէրինի հէման պալատէ թա'րիֆ օլուհուրը
իւզըէ Ագուլիթանիալը Կիյօմա զալիպ կէտիլի սու-
րէթտէ , ես'նի սէլահիլէթ ի ըուհանլիլէսիլլէ օրատա
պուլտըզը խալզը պիւսպիլէթիւն տաղըտըպ քէօթիւ
իչլէրինտէն Ֆէրաղաթ էթտիրտի : Եանընտա պին
մըզրաբը վէ գըր'ը սիլահչօր պուլուհուսա իտի պէօյ-
լէ մուվաֆֆաղըլէթէ նա'իլ օլամազ իտի : Պիլա
չիւպհէ եէհուտիլէրի 'ումուլի գըթալտան գուր-
թարտը անլէր տախի քէնտիլլէրինի Պէրնարտոս
միլննէթտար սայտըլար : Քէնտի էօրնէյի վէ սէօզ-
լէրինին թէ'սիրաթը հէման օլ վազթտան ի'թիպա-
րէն եէհուտիլէրէ սիփէր օլուպ' սալիֆ իւզըլէք
վուգու'աթըն պէ թէքրար վուգու' պուլմասընը
միւքընիսիգ գըլտը :

Հերետիկոսլար հազգընտա տախի քէնտի վազ-
թընտա թութուլան վէ սօնկրատան իթթի-
խազ օլուհան ուսուլա մուղայիր օլարագ' « Հե-

րետիկոսը սիլահէ տէյիլ, անճագ գանտըրըճը սէօզէր իլէ դալիպ կէլմէլի: Թա՛լիմ վէ իսքեաթ էթմէքլէ անլէրի հոգիգաթա իրչատ էթմէլի իզ, » տէտի:

Թէհնատէ օլան թէֆէքքիւրաթընտա Պէրնարտոօ Քրիստոսըն հիւքիւմէթ ի բուհանիյէսի վէ ճէլալը իւզէրինէ տէյիլ, պիթ թէրճիհ անըն չէքտիյի էլէմէր իւզէրինէ վէ ատէմէրի քէնտիսինէ կէլմէյէ լաթիֆանէ տա՛վէթ էթմէսի իւզէրինէ չօգ միւլա-հազա էտէր իտի:

Մէսէլա Աղնիյէթ իւլ աղանի 1. 13 եանի «Մահպուպըմ պանա պիր չըզըն միւրր ի սաֆի տիր, » քէլամընը թէֆսիր էտէր իքէն տէտի քի, « Պիրատէրլէր, պէն Քրիստոսա բապթ ը գալպ էտէլիտէն պէրու քէնտիմի հէր նէվ՛ լիյադաթտան խալի պիլտիյիմ հալտէ պու չըզընը թօփլայըպ գօյ-նըմա գօմաղա տիգգաթ էյլէտիմ: Պուհու Ռապպը-մըն չէքտիյի իզթիրապտան վէ անա իսապէթ էտէն աճը թէճրիպէլէրտէն թօփլատըմ: Էվվէլա Անըն մա՛սումիյէթ սէնէլէրինտէ վազը՛ իհթիյաճաթը իւզէրինէ միւլահազա էտէրիմ. անտէն սօնկրա խալգա վա՛զ էթմէսի, եօլճըլըզարընտա տիւչար օլտը-ղը եօրդուչըզլէ ույգուսըզ գալմասը, կէճէլէրի թէհնահճէ տու՛ալէր իլէ կէչիւրմէսի, օրուճ թութ-տըղը էսնատէ Անա իսապէթ էտէն թէճրիպէլէր, տէրտաչըղընտան նէչ՛էթ էտէն կէօզ եաչարը, քէնտիսի իչիւն քէօթիւլէր թարաֆընտան թէհիյէ էտիլէն տուգաղար, սախթէ պիրատէրլէր արասըն-տա չէքտիյի մուլաթարալար, դալիմէր թարա-ֆընտան Անա վազը՛ օլան հագարէթլէր, տարպէ-

լէր, թիւքիւրմէլէր, վէ իսթիհազալար, անըն միւ-պարէք էլլէրինին վէ այազլարընըն մըիսլար իլէ տէլինմէսի, վէ Խնճիլլէրտէ մուհարրէր օլտըղը իւզրէ ինսան ճինսինին խէլասը իչիւն չէքտիյի հէփ աճը սիյասէթլէր իւզէրինէ միւլահազա էտէրիմ:

«Պու միւլահազալար իզթիրապ վէ մահդուհիյէթ էյյամընտա բուհըմը ֆէրահլանտըրըր վէ մուվաֆիա-զըյէթ էսնասընտա գալպիմի թէքէպպիւրտէն հի-մայէ էտէր. վէ պու հազըր 'էօմրիւն մէսէրրէթ իլլէ Անըն մահդուհիյէթի տէրէսի օրթասընտա ախրէթէ սօղրու իզսիզ եօլտա եիւրիւտիւմտէ, պանա բահ-հիւմա օլուր: Անըն իչիւն սիզէ մա՛լիւմ օլտըղը իւզրէ՛ պու չէյլէր չօգ տէֆ՛ա աղղըմտա վէ տի-լիմտէ տիր. Ալահա մա՛լիւմ օլտըղը իւզրէ տա՛ի-մա գալպիմտէ տիրլէր: Ծիւմէյէ մա՛լիւմ օլտըղը իւզրէ գալէմիմ անլէրտէն չօգ պահս էտէր. գա-պուլ էթտիյիմ հիքմէթին խիւլասասը Յիսուս Քրիս-տոս, պէլի սալպ օլուհան Յիսուս Քրիստոսը պիլ-մէք տիր: »

Ենիէ Քրիստոսըն էլէմէրի իւզէրինէ օլան պիր միւլահազասընտա տէր քի, « Եա՛ Ռապպ, սէնին մէրհամէթլէրին նէ գատար 'ազիմ տիր. սէնին էֆքեարըն պիլիմ էֆքեարըմըզտան նէ՛ գատար ուղազ տըր. չէֆգաթըն կիւնահքեարլարա սօղ-րու նէ՛ գատար տէվամի տիր. նէ՛ գատար 'աճիպ պիր քէյֆիյէթ տիր քի եհուտիլէր 'Անը սալպ էյլէ, սալպ էյլէ՛ տէտիքլէրինտէ, Քրիստոս խաչ իւզէրին-տէ իքէն, 'Է՛յ Փէտէր անլէրի աֆվ էյլէ՛, տէլիւ-քէնտիսինի սալպ էտէնլէրէ թէրահիւմ էթտի Տիւչ-մէնլէրինին սէօզլէրի մըղրազ տըրլար: Անըն սէօզ-

լէրի եաղտան եու՛մուչազ տըր . տարսւ օլու՛նուպ եարալանտըղընտա եարալարընտան մու՛հապպէթ եաղը ագար : եա՛ Րապս , սէնի խաչա կէրէնլէր իւզէրինէ մէրհամէթինին եաղընտան տէօքէրսին : »

Պէրնարտոս հէր կիւնս պու միսիլլու միւլահազալար իլէ ուղու՛ն վագթլար կէչիլիբ իտի . պէօյլէ վագթլարտա կէօղիւ կէօրիւլէն մէնղարէլէրէ վէ գուլաղը իչիտիլէն սէպէրէ գատալը իտի :

Պիր կիւն ձինէվրա կէօլիւ եանընտա եա՛նի էվրօփատա պուլու՛նան էն կիւղէլ մէնղարէլէր արասընտա սապահտան ագչամա տէք աթա պինմիչ օլարապ կէզիյօր իտի , վէ հէր նէ գատար պէօյլէ մէնղարէլէրտէն չօգ միւթէլէզզիլ օլուր իտի իսէ տէ , պու տէֆա՛րուհանի միւլահազալարը սէպէպինտէն նէ սուլը նէ տաղարը կէօրիւր իտի :

Ալահա մուհապպէթ էթմէք հագգընտա պէօյլէճէ միւլահազա էյլէտի : «Մուհապպէթտէ տէօրթ տէրէճէ վար . էն էվվէլ ինսանըն մուհապպէթի պիւսպիւթիւն քէնտիսինէ միւնհասըր տըր . սօնկրա քէնտիսի քէնտիսինէ քեաֆի օլմայրպ ինթիեաճաթ ը բուհանիյէսինին մուղապէլէսի քէնտիսինտէն իսարիճ օլմնա շաճի՛ օլուր տէչիւ կէօրտիւլէնտէ իման իլէ Ալահը արամաղա , վէ իլէրիլէնիպ Ալահը սըֆաթ ը քեամիլէսինտէն տօլայը սէվմէյէ պաչար : Տու՛ա իլէ , իթա՛աթ բուհըյլէ , քէլամ Ուլահը տիգգաթլըճա օգու՛մաղլէ պիթթէտրիճ Ալահ քէնտիսինէ մա՛լիւմ օլուր , վէ պիւնա՛էն ալէյ՛ քէնտիսինէ սէվկիւլիւ պիր գաթ օլուր :

«Պատէհու պու իքինճի տէրէճէտէն իւչիւնճիւյէ

կէչէր , շէօյլէ քի քէնտի մէնհաֆի՛ի դաթիյէսինէ վէ բուհանի մէնֆա՛աթընա պիլէ հիչ պագմագսըղըն Ալահը մահա սըֆաթ ը քեամիլէ սահիպի օլարըլէնտան տօլայը սէվէր :

«Պիր ատէմ պու 'էօմրտէ տէօրտիւնճիւ տէրէճէ մուհապպէթէ կէչիպ կէչէմէտիյին պիլմէմ . եա՛նի քէնտիսինէ նէ գատար մուհապպէթ էտէր իսէ , ապա քէնտի իսաթըր վէ եախօտ մէնֆա՛աթը իչիւն տէյիլ , անճագ մահա Ալահ իչիւն սէվէր . լաքին պու միւպարէք թէճրիպէ ի շախսիյէ պիւա շիւպի՛ն սէմավաթտա պիլիմ՛ օլաճագ տըր , շէօյլէ քի ճանըմը սայքի պիլոտէն գուրթուլուպ Ալահա բիւճուէտէրէք Անըն իլէ միւթթի՛նիտ օլուր : »

Պէրնարտոս պէօյլէ տէրին միւլահազալարա տալտըղընտա ա՛մալ ը եէվմիյէյէ դայր ի միւնասիպ հալէ կիրիֆթար օ՛լմատըմը տէչիւ սիւ՛ալ օլու՛նուր իսէ . ճէվապըմը պու օլմալը տըր քի պիր սան՛աթքեարըն քէնտի սան՛աթընտա կէօսթէրտիյի դայրէթ վէ տէվամ , պիր թա՛լիմլի՛ ապքէրին քէնտի ամիրինէ օլան իթա՛աթը , էն ի ումուր ը տէվլէթին միւշավէրէ մէճիլիլէրինտէ իպրապ էթտիյի սըտգ՛ սալիֆիւզ գիքը միւլահազալարլէ մէշղուլ օլան Պէրնարտոսըն մանասթըր իտարէսինտէ , վա՛ղ էթմէքլիքտէ վէ եէվմի խըտմէթինտէ մու՛այլէն վագթլարընը ապա շայրմագսըղըն պիւա իսթիմնա կէօսթէրտիյի էմնիյէթի վէ իգտամը կէչէմէղ իտի : Սա՛ իրլէրին մէնֆա՛աթ վէ պէրէքէթ ի բուհանիյէլէրինէ մուճիպ օլմագ արգուսը հէր շէյէ դալիպ կէլիբ իտի . Նաղըրըլը խըտմէթինի քէմալ ը սէպաթ վի հիքմէթլէ պիւլա գուսուր իֆա էթմէքլէ պէրապէր մանասթըրըն

էն 'ատի իշխերինէ հիսսէտար օլարագ ֆէվզ էլ 'ատէ զայրէթ վէ թէ''սիրաթլէ սայքի հէր կիւն տախի վա'զ վէրիր իտի :

Ենչատըղը էյյամտա ատէմլէրին նազարնտա Պէրնարտոս մուհարիպ սիլահնչօրլարտան վէ զալիմ տէրէպէյլէրինտէն վէ մազտուր էսհապը սէրվէթտէն ջիւլլիյէն ֆարգլը կէօրիւնտիւքտէն պաչգա օլ 'ասրտա մէվճուտ օլան ճիւմլէ էփիսքօփօլար իլէ բահիպլէրտէն տախի զայէթ ֆարգլը պիր ատէմ կէօրիւնիւր իտի :

Պէրնարտոս քէնտի նէֆսինի օլ գատար քէսը էթմիշ , թէնինի օլ գարար զա'իֆլէթմիշ իտի ջի 'էօմրիւնիւն պէօլիւք գըսմընտա եէմէքլէրին թատընը տույմագ իտի . իշտիյի շէյ' սու մը շէրապ մը' եաղ մը օլտըղընը պիրմէզ իտի . թա'ամը 'ատէթա ըլճագ սու իլէ ըլլանմը պիր փարչանճօք էքմէքտէն 'իպարէթ իտի : Եէտիյի շէյ հայաթընը պէսլէտի տէյէմէյիզ' անճագ էօլիւմիւնիւ պիր մըգտար թէ''խիր էթտի տէյէ պիլիբիզ : Պէր զէման պիւթիւն սէնէ մանասթըրլարտան խարիճ պիր գուլիպէտէ սաքին օլմաղա մէճպուր օլտու , վէ պիր բահիպ պիր պէպէյէ պագար կիպի անը գայըրըր իտի : Արզուլատըղը շէյ եայընըզ հէրարէթինի սէրինլէտէն սու իտի :

Ենչը արթտըգճա անըն հէ''յէթ վէ լէնչէսի թէճէտիւտ էթմիշ պիր բուհա պէնկզէր իտի . ինսանըն թէնինէ վէ պու ֆանի 'էօմրէ միւթէ'ալլըզ հէր նէվ' արզու վէ հէվէսինէ օլ գատար զալիպ կէլմիշ իտի ջի , ատէմլէրէ ինսան տէյիլ , իլլա սաֆի բուհ եա մէլէք կէօրիւնիւր իտի : Միւ'ճիզէ իճ-

րա էթմէյէ միւգթէտիր օլմասընա էքսէրլյա ինսանըրար իտի , վէ քէնտիսի պիզգաթ միւ'ճիզէ կիպի կէօրիւնտիւ : Պունընլէ պէրապէր հէր նէ գէման քէնտիսի հագգընտա սէօլլէմէք լաղըմ կէլիր իտի իսէ , քէնտիսինի միւթէվաղը' , հալիմ , ֆազիլէթսիզ վէ լիյագաթսըզ սայար իտի : վէ պու թէվաղու' վէ հիլմ 'էօմրիւնիւն սօնընա տէք կիթտիքճէ զիյատէ փարլար իտի :

Վէֆաթ էթմէք իւզրէ իքէն ույգու պիւսպիւթիւն անը թէրք էթմիշ վէ հիշ պիր շէյ եէյիպ իշմէյէ միւգթէտիր օլմատըղը հալտէ , այագլարը շիշմէյէ պաչատըգտան սօնկրա 'ագլը պաչընտա օլտըղը սըրատա տօսթը օլան Պաննէվալ մանասթըրը նաղըրընա պու վէճնլէ եաղտըրտը . « Կիւնահքեարլարըն հէլաքընը իսթէմէյէն Սէլասքիարըմըգա տու'ա էլլէ ջի ինթիգալըմը թէ''խիր էթմէյիպ գուլընը հիմայէ էլլէսին : Էճէլի կէլմիշ վէ հէր լիյագաթտան խալի օլան տօսթընը տու'ալարըն իլէ մուհաֆագա էլլէ ջի տիւշմէնիմիզ շէյթան պիզէ գարըր փուսուտա օթուրմը իսէ տէ , պիզի մէճրուհ գըլաճագ պիր եէր պուլամատըն : »

Սօն սա'աթընտա եաթաղը եանընտա տուրանլարտան պիրի պու 'ագիզ գաթ բուհընը թէպիմ էթտիքտէն սօնկրա տէսի ջի , « Ինթիգալը միւպարէք . էմէքտէն իսթիրահաթա , իւմիտտէն միւքեաֆաթա , մէվթտէն հայաթա , ի'թիգատ էթմէքտէն եագինէն պիլմէքլիյէ , տիւնեատան սէմալի Փէտէրիմիզէ ինթիգալ տըր : » Թ . Մ . 1153 իւնտէ Օգոստոս 20 տէ շաֆագ վաղթընտա 63 եաչընտա օլարագ իրթիհալը տարը պագա էլլէտի :

ԻՒԶԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

ՊԵՐՆԱՐՏՈՍՈՐԵ ՄԱՆԱՍԹԵՐ ԵՄԶԵՐԼԸՂԸ ՎԷ ՎԱՒԶԼԻՔ

ՄԷ՛ՄՈՒՐԻՑԷԹԻ

Պէրնարտոսըն մանասթըր նազըրըզընտան վէ
րահիպլիք 'էօմրիւնտէն պահս էթտիլիմիզ հալտէ օլ
ճինս իմրար ր 'էօմր, հա՛նի իւնտիլէթի ինսանիլէտէն
չէքիլէրէք ըրիյազէթքեարանէ հաշամազ 'ատէթիլինի
մէրամըզտան զիյատէ մէտո՛ն էթմէքսիլին սէօլէ-
մէք միւշքիլ տիր. զիրա էօլէ տիւնհատան ուզազ,
Ալլահա վազֆ օլունան 'էօմրիւն րէսմի ապիսի
հա՛նի իտէալը Պէրնարտոստա պուլունտու: Մա-
նասթըրլար քիլիտէ ի շարգիլէտէ էվլէլքի 'ասրլարտա
ինչա վէ քիւշատ օլունտու: Շարգ մու՛ալլիմէրի,
մէսէլա, Գրիգորիոս, Վասիլիոս, Յովհան Ոսկեքե-
րան, ըրիյազէթքեարլըզա երւզ վէրտիլէր իսէ տէ,
ատէմէրի անըն իֆրաթ տէրէճէսիւնտէն իճթինապ
էթտիրտիլէր: Իրիլիտէ ի զարգիլէտէ ըրիյազէթքեար-
լըզըն զուհուր էտիպ քէսպ ի գոււվլէթ էթմէսի չօզ
միւտաէթ սօնկրա վուգու՛ պուլտու. հալ պու քի
օն իքինճի 'ասրտա, հա՛նի Պէրնարտոսըն 'ասրընտա,
վէ օն իւչիւնճիւ 'ասրըն էվա՛ իլինտէ (Յրանչիսկոս
վէ Տօմիլիկոս թարիլինճէ թէչքիլ օլունան մանաս-

թըրլար 1215 տէ ինտաս օլունտու) ըրիյազէթքեար-
լըզ պիւթիւն գոււվլէթիլինի իպրազ էթմիշ տիր:

Հէր նէ գատար շարգտա վէ զարպտա էվլէլքի
վէ սօնկրաքի 'ասրլարտա ըրիյազէթքեարլըզ մէսլէ-
յինէ սալիք օլան րահիպլէրին չօղը հագիգաթէն
րուհանի ատէմէր օլմայըպ, իմրար էթտիլէրի 'էօմր
չօզ տէֆ՛ա ճիսմանի վէ նէֆսանի վէ հաթթա չէ-
վանի վէ հախօտ պիւսպիւթիւն թէնպէլ պիր
'էօմր իտի իսէ տէ, երինէ հէր վազթ պա՛զը
սալիհ, տիյանէթքեար, վէ հագիգաթէն Ալլահ ի-
չիւն հաշայան րահիպլէր պուլունուր իտի, վէ մա-
նասթըրլարտա ինսանլարա միւֆիտ պիր չօզ իչլէր
կէօրիւմէքտէ իտի: Իչպու քիթապճըզըն նէչրի զէ-
մանը ըրիյազէթքեարլըզա երւզ վէրիլմէյէն պիր զէ-
ման տըր. վէ խրիսթիյանլարըն ֆէրտ ֆէրտ քէն-
տիլէրինէ րաճի՛ օլան պօրճլարը տէյիլ, պիլաքս հէմ
ճիլալէրինէ րաճի՛ օլան պօրճլարընըն իֆսաը չօզ թէ՛-
քիտ օլունտըլը պիր զէման տըր: Պունուն իչիւն օլ
նէվ՛ 'էօմր կէչիւմէք վէ օլ թարիգ իլէ Ալլահ իչիւն
հաշամազ իտտի՛աընըն վէ սէվտաընըն նէթիճէսի-
նին նէ օլարզընր արամազ Փա՛խտէլի օլուպ՛ խու-
տուսի վէճիլէ Պէրնարտոսըն քէնտի զէմանընտա մա-
լիք օլտըլը թէ՛ սիրաթը կէրէյի կիպի անկլամազա
պիզէ մու՛ալլէնէթ էտէճէք տիր:

Պու պահստա վազթ վազթ զուհուր էտէն միւն-
զէվլիլէրին սուրէթ ի իմրար ր 'էօմրիւնիւ թա՛րիֆ էթ-
մէյէ հաճէթ հօզ տրր, չիւնքի անլէր հէր 'ասրտա թէք
թիւք պուլունուպ՛ ումուճա չօզ թէ՛ սիրաթլարը օլ-
մատը: Ըրիյազէթքեարլըզըն թա՛րիլինի գալէմէ ալմազ
տալի տէրտէսթ պուլունան իչին իլթիլգաընտան

տէյիլ, անճագ Պէրնարտոսըն զէմանընտա վագը՝ բի-
յաղէթքեարլըղըն պա՛ղը խասսիյէթլէրինի վէ մա-
նասթըրլարտա կէօրիւէն իչլէրի գիբը էթմէմիզ Պէր-
նարտոսըն թէրճէմէ ի անվալը իչլւն հէր հալտէ
մուզթագի տիր :

Էվլէնմէմէք նէզրի՝ ըահիպլէրի ֆամիլեանա
'էօմը կէչիբմէքտէն պիւսպիւթիւն այըրտը : Հալը
Փագը նէզրի մանասթըրըն էմվալ վէ էմվաքա մա-
լիք օլմասընը մէմնու՝ գըլմատը իսէ տէ , Ֆէրտլէ-
րին պու շէյլէրէ մալիք օլմասընը մէմնու՝ գըլտը :
Պէօյիւքլէրինէ իթա՛աթ էթմէք նէզրի քէնտի միւ-
րատլարընը թէրքլէ նիզամաթա վէ նագըրլարա միւ-
թի՝ օլմագըղա ըահիպլէրի ալըշտըրտը :

Հէրքիմքի 'էօմը ի ըուհանի իմրար էթմէք իսթէտի
իսէ , պիթ թապի՝ պիր մանասթըրա իլթիճա էթտի :
Բահաթճա քիթապլարը միւթալա՛ա էտիպ՝ ուլուճ վէ
էտէպիյաթտա իլէրիլէմէք արզուսընտա օլանլարըն
պ՛աղըլարը մանասթըրլարա կիտէրլէր իտի : Օլ վա-
գըթլարտա էվրօփա իւզէրինէ աղըրճա պասմըշ օ-
լան նիգամսըզըզ վէ գարըըզըզտան գուրթուլուպ
ասայիշ ի հալ իւզրէ եաշամագ իսթէյէնլէր , զա՛իֆ,
ֆագիր , գօրգագ վէ մաղլուճ օլանլար՝ չօգ տէֆ՛ա
մանասթըրլարա կիտէրլէր իտի . վէ պա՛ղը տէֆ՛ա
քէօթիւ ատէմլէրտէն քէնտիլէրինի պաշգա թարիզլէ
վիպայէ էտէմէյէն է՛լ ի 'իֆֆէթ պաքիբլէր իսէ
նիսվան իչիւն աչըլան մանասթըրլարա իլթիճա է-
տէրլէր իտի :

Եէտինճի Կրէկօրիօս փափանըն զէմանընտա վէ
անըն թէ՛ սիրաթըլլէ մանասթըրլարտա գատիմ
սէրթ թէրպիյէ ուսուլը ի՛ատէ օլուհմըշ իտի :

Եէնի մանասթըր թարիզլէրի ինտաս օլուհուպ ըա-
հիպլէր իլէ մայրապետլէրին՝ ատէտի չօգ թէքէսսիւր
էթտի : Բահիպլէրին իչլէրի չօգ վէ միւթէնէվլի ,
վէ մու՛այյէն վագթլարտա իպատէթ խըրմէթլէրին-
տէն պաշգա՛ թօփրաղը թիմար էտիպ պաղ վէ պաղ-
չէ վէ թարլալարը իչլէթմէք , պա՛ղը սան՛աթլարտա
տախի չալըշմագ վէ էլ եաղը իլէ թիրշլէրին սու-
րէթլէրինի չէքմէքտէն իպարէթ իտի :

Յրանչիսկոս թարիզլէրին ինտասընտան սօնկրա
պիր չօգ մանասթըրլարըն իթթիսայինտէ մէքթէպ-
լէր քիւշատ օլուհուպ պիւնլէրճէ ըահիպլէր՝ չօճուզ-
լարը թա՛լիմ եախօտ խարիճտէ ճէմ՛ օլան ճէմա՛աթ-
լարա կիտիպ վա՛ղ էթմէք մէշըուլիյէթլէրիլլէ վագթ-
լարընը կէչիրիլէր իտի : Պէօյլէճէ ըահիպլէր վէ մա-
նասթըրլար օլ գուլմէթ էյյամընտա հէր թարաֆա
պասմըշ օլան ճէհալէթէ գարը պիր սէտտ չէքմիչլէր
տիր էվրօփանըն մէտէնիյէթիսէ մուճիպ ի մէնֆա՛աթ
օլալար . անլէր պուլուհմասա իտիլէր օրմանլար
քէսիլիպ եէրլէրինտէ միւնպիթ թօփրագ պուլուհմագ
իտի : Չօգ գըր թօփրաղը միւնպիթ արագիլլէ թահ-
վիլ էթտիլէր . պաթագլարտան խէնտէք աչտըլար .
վահչի հայվանլարը թէլէֆ էթտիլէր , վէ պա՛ղը միւ-
ֆիտ սան՛աթլար իճատ էթտիլէր : Մէվճուտ օլան
քիթապլարըն քեաֆֆէսի էլ եագըսընտա պուլու-
հուպ Քիթապը՝ Մուգատտէսին նուսիլէրի հէր
հանլը լիսանտա օլսա զայէթ նատիր վէ պէհալը
վէ էտէպիյաթը Եուհանիլլէ վէ Լաթիսիլլէնին քեաֆ-
ֆէսի պիւսպիւթիւն զա՛լի օլմագ թէչիլքէսինէ
տիւշտիւլիւ վագթտա՝ ըահիպլէր էտէպիյաթը միւ-
ֆիտէյի պիւսպիւթիւն նապէտիտ օլմագտան գուր-
թարտըլար :

Պէրնարտոսըն վազթընտա խոսուտսի վէճհլէ Պուրկուճտիտա մանասթըրլար չօղալմագտա վէ խաղըն հիւսն ի թէվէճճիւհիւհիւ գազանմագտա իտիլէր: Էն մէշուր մանասթըրլար Տիթօնտա վագը՝ Պէնիքնօս մանասթըրը վէ Մագօն շէհրի գուրպինտէ վագը՝ օլան Քլուճնեի իտի:

Շալօն շէհրի գուրպինտէ վագը՝ Սիթօ Մանասթըրը օ զէման Փագիր վէ շէօհրէթսիզ իտի. Փագաթ վազթըն միւրուրիլէ անա իմթիսալ էտէրէք էօթէտէ պէրիտէ իւշ պինտէն զիյատէ մանասթըրլար աչըլմը իտի:

Պէրնարտոս վալիտէսինին վէֆաթընտան սօնկրա ումուրը սիյասիլէ վէ ումուրը 'ասքէրիլէ վէ 'ուլում վէ Ֆինուճ, վէ տախի մէսնէտ ի քիլիսէվիլէ թարիզէրինտէ եաշամամաղա, վէ սատէ տիյանէթը քեարանէ իմրարը 'էօմր էթմէյէ գարար վէրտիլինտէ մանասթըրլար իլէ անլէրին թէ՛տիպ վէ թէրպիլէ ի շէտիտէլէրինէ պիթ թապի՝ թէվէճճիւհիւ էթտի. վէ իքինճի պապտա պէյան օլուճտը իւզրէ թէրպիլէնին էն շիտտէթլիսինի իթթիխազ էթմէյէ գարար վէրտի: Քէնտի եանընա պիրատէրլէրինի վէ սա՛իր խըսմ վէ տօսթլարընը ճէլպ էտէրէք քէնտիսի իլէ պէրապէր քէսր ի նէֆս էթմէսինի վէ բիյազէթ քեարանէ եաշամաօրընը մուճիպ օլան թարիզի ինթիխապ էթտիրտի: Պուրէֆիզէրի իլէ պէրապէր էվէլա Շաթիլլօնա շէքիլտի, վէ ալթը այ սօնկրա քէնտիսի եիրմի իքի եաշընտա օթուզ քիշի օլարազ Սիթօ մանասթըրընա իլթիճա էթտիլէր:

Պէրնարտոս զէնկին վէ մէշուր Քլուճնեի Մանաս-

թըրընա մախսուս կիթմէյիպ, անճագ օն պէշ սէնէտէն պէրու միւ՛հասէս օլուպ՝ թէրպիլէսի դայէթ շիտտէթլի օլան քիւշիւք Սիթօ մանասթըրընա իլթիճա էթտի: Քէնտիսի իլէ բէֆիզէրի օրայա կիթտիքլէրինտէ բահիպլէրինին 'ատէտինի չօղ էքսիլմիշ պուլուտ. պա՛զըլարը խասթալանըպ վէֆաթ վէ պաշգալար մանասթըրը թէրք էթմիլլէր իտի. վէ պիր դօյու գարանլըզ կէօյա անըն իւզէրինէ դօնմուշ իտի: Անըն արազիսի խալի վէ մանասթըրը գալմը իտի. Փագաթ Պէրնարտոսըն արատըրը թէնհալըզ վէ սըզը թէ՛տիպ ու թէրպիլէ ուսուլը օրատա պուլուճուր իտի:

Բահիպլէրի կիւճտէ պիր քէրրէ եա՛նի էօյլէ բատտէլէրինտէ թա՛ամ էտէրլէր, վէ թա՛մալարը էթսիզ, պալըգսրզ վէ եումուրթասըզ վէ էքսիբիյա սիւտսիւզ օլուպ՝ պիրազ սէպզէվաթ իլէ եէմիշ եէրլէր, էլպիսէլէրի տախի 'ատէթա բէնչպէր էլպիսէսի իտի: 'Իպատէթլէրի գրա՛աթ վէ միւլաճազտի մուգատտէսէ իլէ շաֆազտան պաշլայըպ թա կէճէ եարըսընա եազըն վազթ գատար թէմտիտ էտիլէրէք՝ վազթ վազթ բէնչպէրլիլին աղըր էմէյիլլէ թէպէտտիւլ էտէր իտի:

Պէրնարտոս պու գատար իլէ պիլէ գանա՛աթ էթմէյիպ ույգուտա կէշիբիլէն վազթը պօշա սարֆ օլուճմը սայտը, վէ հէր նէ գատար պիւսպիլթիւն ույգուտըզ կէշինէմէտի իսէ տէ, ինսան իլիւճ միւմքին օլտըլը գատար հիշ ույուճամաղա եազլաշմը տըր: Թա իշթիհասը հիշ գալմայընճայա գատար եէմէքտէն իճթիխապ էտէր իտի, վէ գա՛աֆը պէտէնի սէպէպլինտէն մանասթըրըն 'ատի իշինի եափամատըրը հալտէ, անըն էն էտնա խըտմէթինի քէնտի իւզէ-

րինէ ալտը վէ սօնրատան ճէսէտի գուվվէթլի ,
 օլանլար էլլէրիյնէ չալըչտըզլարը սըրատա հէր կիւն
 մանասթըր իչինտէ վէրտիյի վա'ղլարը մանասթըրըն
 արաղիսինտէ պուլուռնան պիր աղաճըն կէօլկէսի ալ-
 թընտա հազըրլար իտի :

Սիթօ մանասթըրընա կիթտիքտէն իքի սէնէ սօնկ-
 րա, եանի եիրմի տէօրթ եաչընտա օլտըղը հալտէ, օն ի-
 քի քիչի բէֆազաթընտա եէնի պիր մանասթըր թէ'' սիս
 էթմէք իւզրէ շիմալէ տօղրու չըզըպ, կիւզ միլ մէ-
 սաֆէ գատար եիւրիւտիւքտէն սօնկրա, տէրին պիր
 տէրէյէ թէսատիւֆ էթտիլէր: Պու տէրէ սէքիզ միլ ու-
 զոււլըղընտա վէ իւչ միլ էսինտէ օլուպ Օպէ ըրմաղը
 անտէն իըղ իլէ ազար, վէ տէրէ իլէ իքի թարաֆտա
 օլանտաղլարըն էթէքլէրի օրմանլըղլարիլէ գափըլիտի:

Պուրասը եապանի վէ իչլէնմէմիչ պիր մանալ
 օլուպ՝ փէլին օթը օրատա չօզ պուլուռնտըղընտան,
 Փէլին տէրէսի տէնիլիր իտի, վէ զայէթ թէնհա պիր
 եէր օլտըղընտան հայտուտլարըն մէլճա''ը օլմուչ ըտը:
 Եէնի իսմի Գլարլօ(կիւղէլ տէրէ) պու վաղթտան էվլէլ
 մի անա իթլազ օլուռնմըչ, եօգսա Պէրնարտոսըն
 շէօրէթիստէն պու իսմի գաղանմըչ մը պէլլի տէյիլ
 տիր :

Կիւնէչ տօղտըղընտա պիւթիւն տէրէ իւզէ-
 րինէ լէմ'ան էտէր իտի . վէ ըահիպլէր թարաֆըն-
 տան տէրէ իլէ տաղլար իւզէրինէ սէնէլէրճէ էմէք
 սարֆ օլուռնարագ վէ պաղլար վէ պաղչէլէր վէ թար-
 լալարը սուվարմագ իչիւն ըրմագ պիր չօզ ճէտվէլէրէ
 թագսիմ օլուռնտըղտան սօնկրա , տէրէ հազիղաթէն
 զայէթ կիւղէլ օլտու :

էն էվլէլ Պէրնարտոս իլէ բէֆիպլէրի չօզ զիյատէ

սըզլէթ վէ սըզընթը չէքտիլէր : Յուռիս այընտա Սի-
 թօտան չըզըպ թախմինէն օն պէչ կիւն գատար եօլ-
 ճըլըզ էթտիլէր : Սէչտիքլէրի մէվզը՝ պիւսպիւթիւն
 օրմանլըզ օլուպ հէման օլ սէնէ մահսուլ կէթիւրէ-
 ճէք թօփրաղը հազըրլայըպ էքին էքէմէտիլէր : Էվ-
 վէլ էմրտէ քէնտիլէրինէ գապա պիր էվ չաթտըլար :
 'իպատէթկեան , իգամէթկեան , մաթպախ վէ թա'ամ
 օտասը վէ իչ տա'իլրէսի հէֆսի պիր տամ ալ-
 թընտա իտի : Տապանը թօփրագ օլարագ գարեօլա
 եէրինէ սանտըղլար իւզէրինէ եաթարլար , վէ եաու-
 աըզ եէրինէ պաչլարընըն ալթընա պիրէր քիւթիւք
 ալըրլար իտի : Կիւզ մէվսիմինտէ օրմանը քէսմէյէ
 պաչլայըպ էրթէսի սէնէ էքին էքմէք իչիւն հազըր-
 լըզ կէօրտիւլէր :

Պէօյիւք Կրէկօրիօս « Թէնպէլ պիր 'էօմր կէչիբէն
 առէմ պաչընը թաչ իւզէրինէ տէյիլ , անճազ եում-
 շազ թօփրագ իւզէրինէ գօտըղընտան ըիւյասընտա
 մէլէք կէօրէմէզ , վէ թէնպէլլիք նափաք էֆքեար
 թէվլիտ էտէր . ֆագաթ իչիւղլար վէ միւլահագալը
 'էօմր՝ առէմին սալ եէրլէրինտէ օլան իքի կէօղիւնէ
 պէնկղէր » տէմիչ տիր :

Իւք սէնէտէ Գլարվօ ըահիպլէրինին չէք-
 տիքլէրի սըզընթըլար զայէթ չօզ իտի : Եագ մէվ-
 սիմինտէ եէմէքլէրի գապա արփա էքմէյի իլէ եափ-
 րագլար վէ պուրչագտան , վէ գըչ մէվսիմինտէ կիւլ-
 կէն ֆընտըղըլա պա'ղը սէպղէնին քէօքլէրինտէն
 'իպարէթ իտի :

Թուզլարը թիւքէնմիչ օլուպ՝ չօզ տէֆ'ա ըա-
 հիպլէրին եիւրէքլէրինի թաղէլէտէն՝ եալընըզ Պէր-
 նարտոսըն իմանը իտի , վէ պու իմանա մուգապլի

պիր գաչ տէֆ'ա պիր եօլճը եախօտ պաչգա թանը-
մատորգլարը ատէմ թարաֆընտան մոռնթազըր օլա-
մատորգլարը պիր հէտիյէ կէլմիշ օլարագ կիւճ հալ
իլէ պահարա գատար կէչինտիլէր :

Օլ վագթտան ի'թիպարէն սըզընթըլարը էքսիլմէյէ
պաչասը : Պէրնարտոսըն Գլարվօ մանասթըրը նա-
զըրլըր գըրգ սէնէ գատար սիւրտիւ , վէ օլ միւտ-
տէթտէ ըիյաղէթ քեարլըղըն էն շիտտէթլի ուսուլ ը
թէրպիյէսի իճրա օլունուր խտի : Պու ուսուլէ կէօրէ
նաղըր հէր նէ գատար ըահիպլէր թարաֆընտան ին-
թիխապ օլունտու խտէ , քիլիսէ ըէ'' իսի օլան Գրիս-
տոսըն վէքիլի օլտըղընտան հէր ըահիպ անա քէմալ ը
հիւրմէթլէ իթա'աթ էթմէլի տիր : Պօշ սէօհպէթ եա
թէչէքքի վէ եա զայր ի մէշրու' միւքեալէմէ մէմնու'
խտի : Գանա'աթ , թէվազու' , սապը վէ թէհամմիւլ ,
մու'այյէն իպատէթ խըտմէթլէրինէ տէվամ , մաթ-
լուպ օլան իշ հէր նէ իսէ պիւա թէրէտտիւտ իճրա
օլունմասը հէր ըահիպէ ֆարգ ը էվվէլ խտի :

Հիւքմ' օլունան միւճաղաթ իւշ տէրէճէտէն'
եա'նի նասիհաթ իլէ թա'զիր , անտէն սօնկրա թէք-
տիր վէ տայագ , վէ իւշիւնճիւսիւ մանասթըրտան
թարտ օլունմագտան իպարէթ խտի :

Հիշ պիրիսի սահիպ ի էմվալ եա էմվաք օլամագ
խտի : Հէր պիրի քէնտի նէվպէթինտէ մաթպախ վէ
սօֆրա խըտմէթինի կէօրիւր խտի : Թա'ամ էմնասընտա
ֆիթապ ը Մուգատտէսի գրա'աթ էթմէքտէն պաչգա
միւքեալէմէ վէ սէօհպէթ օլմայըպ քէմալ ը սիւքիւ-
նէթ հիւքմ' էտէր խտի : Եալընըլ խասթալարա էթ
եէմէյի վէրիլէր խտի :

Կիրակի կիւնլէրի իպատէթ ի 'ալէնիյէ իլէ մէշ-

ղուլ օլմատորգլարընտա միւթալա'ա իլէ մէշղուլ
օլմաղա մէճպուր իտիլէր : Պէրնարտոս թէնպէլ
տուրուպ տա նէֆիս թա'ամ վէ էլպիսէյի' խըտ-
մէթ ի մուգատտէսէյէ թէրճի' էտէն ըահիպլէր 'ա-
լէյինէ չօզ շիտտէթլէ հիւքմ' վէրիլ խտի , վէ պէօղէ
ըահիպլէրի քէնտի մանասթըրընա գօմազ խտի :
Պէրնարտոս կիպի ըահիպլէրէ աթի իւղ զիքը էֆ-
քեար հէր վագթ թէ'' սիլլի պուլունտու : « Պու 'էօմր
կէչտիքտէն սօնկրա պիր սէրայտա մը , պիր գուլի-
պէտէ մի եաչատըմ , նէֆիս թա'ամալըր եէյիպ , գուշ
պէտէ մի եաչատըմ , հօգսա էք-
թիւյիւ տէօչէք իւղէրինէ մի եաթտըմ , եօգսա էք-
մէք իլէ սէպղէ եէյիպ օթ իւղէրինէ մի եաթտըմ
տէրխաթըր էթտիլմտէ նէ'' ֆարգ էտէր : Լա-
քին պու 'էօմր կէչտիքտէն սօնկրա թէն իլէ տիւն-
եայա զալիպ օլտուժ , Գրիտոսա սըղընտըմ , պիւ-
թիւն ճան ու տիւտէն Ալլահը արատըմ , քիպը ու
ղուրուր վէ հըրս ը շանը վէ հէր նէվ' խօտպիւնիյի
խաչա կէրէրէք ինչլասքեարըմա խըտմէթ էտիպ
հայաթ ը սէմավիյէյէ իշթիյագ էյլէտիլիմի խուլուս
վէ հազիգաթլէ տիյէ պիլիւր իսէմ , պանա պէօյիւք
ֆարգ էտէճէք տիր : »

Պիլիլիք քի Մուվէս քէնտի պէօյիւք իշի իշիւն
Միտեան պէրրիյէսինտէ գըրգ սէնէ գատար եալը-
նըլ եաչամասըլէ հազըրլանտը : Խըխաթիյան եօլճը-
լըլը քիթապը՝ Պէտֆօրտ մահպէսինտէ գալէմէ ա-
լընտը , Միլթօնըն կէօզլէրի պու տիւնեա իշիւն
գալիանտըգտան սօնկրա ճէննէթ իշիւն աչըլ-
տը , (եա'նի ա'մա օլտըգտան սօնկրա ճէննէթէ
տա'իր մէշհուր քիթապընը գալէմէ ալտը) : Պէ-
քսթըրըն « Ազիզլէրին ըահաթը » նամ քիթապը վէ

Փաստալըն «Թասավիլուրաթ» նամ քիթապը է-
լէմ վէ աղբը եաթազլարընտան մէյտանէ կէլտիլէր:
Պու կիպի քիթապլար Ալլահըն միւթթագիլէրինին
ասլա էօլմէզ մուհարրէրաթը տըրլար: Չօզ տէֆ'ա
իմանտար պիր զաթ եալընըզ, վէ մէսէրրէթ ի տիւն-
եէվիյէտէն մահրուժ օլտըղը հալտէ՝ Ալլահ իլէ մահ-
րէմանէ միւլագաթ էթմէյէ մագհար օլուր:

Պալատէ զիբր օլուհարըղը իւզրէ մանասթըրլար-
տա թէրպիյէ ի շէտիտէ իպգա օլուհարըղը սըրատա
իմրար էտիլէն 'էօմր միւժքին մէրթէպէ թէնպէլ-
լիքտէն ուզագ պիր 'էօմր իտի:

Զիբր օլուհան իըտէմաթը բուհանիյէ վէ գրա՝-
աթը եէվիյէ վէ պազ վէ պաղչէ վէ թարլատա
կէօրիւլէն իշէր վէ եազը եազմագ մէշղուլիյէթին-
տէն պաշգա՝ թահսիլի 'իմտէ իլէրտէ օլան բա-
հիպլէր չօզ տէֆ'ա միւֆիտ քիթապլար թէ՝ լիֆ
էտէրլէր իտի. վէ հէր եէրտէ զարիպ վէ պիքէս
վէ պիշարէ քիմսէլէրին իլթիճա էթտիքլէրի մա-
հալլէր օլ վագթլարտա, եանի իասթախանէլէր
վէ էօքսիւզ խանէլէր ինտաս օլուհամագտան էվ-
վէլ մանասթըրլար իտի: Բահիպլէր տախի զըթ-
լըզ վէ վէպա վագթընտա էքմէք թէվլլի՝ էտիպ,
մէհարէթ ի թըպպիյէ չօզ տէֆ'ա պաշգա եէրտէն
գիյատէ մանասթըրլարտա պուլուհուր իտի:

Պիլա չիւպիէ Պէնէտիքտտօրն վագթընտան ալթը
հիւզ սէնէ էվիլէ օլան միւտտէթտէն իթիպարէն թա
Ֆրանչիսկոսըն վագթընտա տէք բահիպլէրին էն մէշ-
հուրը վէ բիյազէթ քեարլըղըն էն 'ալա իասսիյէթ-
լէրինի քէնտի զաթընտա իրա՝ է էտէն բահիպ Գլար-
վօլը Պէրնարտոս իտի:

Պիր տէֆա Պէրնարտոս գաթլ օլուհամագ իւզրէ
կէօթիւրիւլէն մահքիւմ պիր հարամիյէ բասթ կէլ-
տի. պու ատէմի հիւքմտարըն հուզուրընա կէօթիւ-
րէրէք քէնտիսինէ թէպիմ օլուհամասընը բէճա էթտի,
վէ մաթլուպը ինսան օլուհարգտա հարամիյի մա-
նասթըրընա ալարագ անա Գօնսթանթիոս (սէպաթլը)
թէամիյէ էյլէտի, վէ օլ ատէմ Գլարվօտա օթուզ
սէնէ գատար սալիհանէ եաշատը:

Պէրնարտոս վէֆաթ էթտիյինտէ քէնտի թահթը
իտարէսինտէ 700 բահիպ պուլուհուր: Պիւթիւն նա-
զըրըղը միւտտէթինտէ անըն հէր բիւթպէտէ օլան
ատէմլէր իլէ մէքթուպլաշմասը զայէթ պէօյիւք վէ
մուհիմ իշէրինտէն իտի. վէ պու մէքթուպլարտան
պէշ հիւզ գատար էլան մէվճուտ տըր:

Գլարվօ մանասթըրընա եէնի գապուլ օլուհ-
մըշ պիր նէվճիվան օլ մանասթըր հագգընտա պէօլէ
եազըյօր. «Պու մանասթըր հէր նէ գատար պիր
տէրէ իչինտէ թէ՝ սիս օլուհուր իտէ տէ, եինէ թէ-
մէլլէրի մուգատտէս տաղլար իւզէրինտէ տիր. պու
տաղլարը Բապպ՝ Յակոբըն մէսքէնիլէրինին ճիւմէ-
սինտէն գիյատէ սէվէր. անըն հագգընտա կիւզէլ
շէյլէր սէօլլէնամիշ տիր. զիրա Բապպը միւթա՝ալ վէ
զուլ ճէլպ անտէ 'աճա՝ իպաթ իճրա էտէր: Պու-
րատա տիվանէ օլմուշ օլանլարըն 'ազլարը պաշա-
րընա կէլիր, վէ զահիրի ատէմ զէվալ պուլուր իտէ
տէ, պաթընի ատէմ ինեա օլուհուր: Պուրատա մագ-
րուր միւթէվազը՝ վէ զէնկին Փագիր օլուր. պու-
րատա Փուգարա պէշարէթի տինկլէր վէ կիւհահ-
քեարըն զուլմէթի նուրա թէհավիլու էտէր: Նէրին
ուճլարընտան միւթէնէվլի՝ էգալիմ վէ միլէտէն

պիր չօգ մուծլու Ֆազիրէր կէլերէր վէ անլէրտէ պիր բուհ վէ պիր Ֆիքր պուլունուր : Գլարվօտա Յակօբըն նէրտիպանընը պուլունուլար , անըն իւզէրինտէ պա'զէն մէլէքլէր անլէրի փէրվէրտէ իչիւն էնմէքտէ վէ պա'զը մէլէքլէր անլէրին ճանլարընը սա'ատէթ վէ ճէլալ ը էպէտիյէ գըլաղուզայըպ չըգ մագտա տըրլար : Կիւն պէ կիւն պու Ֆազիր բահիպլէրին իմար ը 'էօմրիւնէ տիգգաթլըճա պագտըղմտա , անլէրի Գրիստոսա հէր խուսուստա միւգթէտի վէ Սլլահըն հագիգի գուլարը օլտըզլարընը կէօրիւյօրըմ : Ենվմի խըտմէթլէրինտէ վէ կէճէ եարըսընտան չաֆաղա գատար սիւրէն 'իպատէթլէրինտէ վէ թէրէննիւմլէրինտէ պանա ինսանտան պէօյիւք վէ մէլէքլէրէ եազըն կէօրիւնիւրլէր : Պունլարտան պա'զըլարը էվվէլա էփիսքօիօս , պէյգաատէ , հիւքմտար վէ էրպապ ը 'իւմ վէ հիքմէթ իտիլէր . լաքին շիմտի Սլլահըն 'ինայէթիլէ անլէր արասընտա ըրիթպէ Ֆարգը գալմատը . անճազ հէր քիմ քի պուենտան էվվէլ եիւքսէք ըրիթպէլի իտի իսէ շիմտի օլ գատար զիյատէ միւթէվազը' տըր : Անլէրին պաղչէլէրտէ , պաղլարտա , թարլալարտա եա օրմանըգտա օրագ , պըչազ , պալթա վէ սա'իը ալէթ իլէ չալըչտըզլարընը կէօրտիլեմտէ , պուենտան էվվէլ նէ իլէ մէչղու օլտըգլարընը վէ նիչիւն պուրայա կէլտիքլէրինի տիւչիւնիւրիւմ , վէ պու էտնա էլպիսէ իլէ միւթէլէպպիս ատէմլէրին 'էօմրի ապիսի սէմավաթտա Գրիստոսըն եանընտա սագըր օլտըղընա գանմըչըմ :» Գեաչքի պու կէնճին շէհատէթի մանասթըրլար հագընտա հէր վազթ կէրչէք օլա իտի :

ՎԱՒԶ ՊԵՐՆԱՐՏՈՍՍ

Պիր բահիպ մագամընտա Պէրնարտոսըն 'էօմրիւնէ սըգը 'ալագասը օլան խուսուս անըն վա'իզլիք մէ'մուրիյէթի իտի : Պէրնարտոս էքսէրիյա կիւնտէ պիր տէֆ'ա մանասթըրտա վա'զ վէրիը իտի , վէ սօն սէնէլէրինտէ անըն ճէմա'աթը եիւզլէրճէ ատէմլէրտէն 'իպարէթ իտի : Պէրնարտոսըն վէ հէման անտէն սօնկրա կէլէն զաթլարըն վազթը էօյլէ պիր վազթ իտի քի , վա'զ էթմէք իշի կէրէք մանասթըրտա կէրէք մանասթըրըն խարիճինտէ զիյատէսիլլէ մէչնուր բահիպլէր թարաֆընտան իճրա օլունուր իտի : Պէրնարտոս քէնտի վազթընտա էն մէչնուր վէ էն ճալիպ վա'իզ օլտըղընտան քէնտի մանասթըրը խարիճինտէ վէ հաթթա Յրանսանըն խարիճինտէ պիլէ վա'զ էթմէյէ չօգ տէֆ'ա տա'վէթ օլունուր իտի : Խուսուսա քէնտիսի էլլի իլէ ալթմըչ սիննի արասընտա պուլունտըղը վազթ , եա'նի էվրօփանըն պիւթիւն տիյարլարընտա Սալիպիյուն զայփանըն պիւթիւն օլտըղընտա' անըն զայէթ պէօյիւք ըլթի շայը' օլտըղընտա' տիւնեատա փէք նաճէմա'աթլարա վա'զ վէրմէսի տիւնեատա փէք նա'տիլէն կէօրիւմիւշ թէսիթաթը պա'իս օլուր իտի : Անըն վա'զլարընըն պու գատար պա'իս ի գուվվէթ վէ թէ'սիր օլմասընըն սէպէպլինի արար իսէք , պու սէպէպլէր սատէ վա'զլարընտա վէ վա'զ վէրմէսինտէ արամայըպ' տահա զիյատէ վա'իզլին մա'լիւմ օլան էվաաֆ ը զաթիյէսինտէ , գուվվէ ի բուհանիյէսինտէ , 'ազիզլիք խուսուսընտա օլ

լան շէօհրէթինտէ, վերտիյի վա՛ղլարըն տէրուն ի տիլտէն հասըլ օլուպ տա՛րմա մէրամը մահգա հազիգաթը բուհանիյէյի ատէմլէրին մէնֆա՛ւթը բուհանիյէլէրինէ մութապըգ գըլմագ իշթիյազընտա, վէ Գիթապը Մուգատտէս հագգընտա միւսթէննա տէրէճէտէ մահիր պիր մու՛ալլիմ օլմասը ճիւմլէ ա-տէմլէրէ մա՛լիւմ օլարըընտա արանըլմալը տըր: Ոսկերերանըն վագթընտան պերու Պէրնարտոս կիպի միւ՛էսսիր վա՛ղլար վէրէն պիր գաթ գուհուր էթմէմիշ տիր: Անըն վա՛ղլարընը տինկլէմէք իշթիյազը զայէթ չօգ իտի: Նէր նէրէյէ կիտէր իտի իսէ, անա հիւրմէթէն պէօյիւք պէօյիւք ճէմա՛ւթլար ալայ իլէ արգասընա տիւշէր իտի: Մէսէլա վա՛ղ էթմէք իւզրէ Միլան շէհրինէ կիթտիյինտէ, պինլէրճէ ատէմլէր անը գարչըլամագ իշիւն սա՛ւթլարճա ուզագ ետրլէրէ կիթտիլէր: Պու ճէմա՛ւթլար խալվաս վէ ՛ալվաստան, գէնկին վէ ֆուգարատան ՛իպարէթ օլուպ՝ աթլը վէ եայան օլարագ կիտէրլէր իտի: Պիր ատէմ անը սալթ կէօրսէ քէնտիսինի մութլու սայար իտի: Նէրէտէ գալտը քի պիր վա՛ղընը տինկլէսէ: Պու ՛աղիզ գաթ կիւմիւշ իլէ ալթուհտան հազգ էթմէզ տէյիւ՝ Միլանտա քիլիսէնին կիւմիւշ վէ ալթուհ էտէվաթընը մախֆի ետրլէրէ սագլատըլար: Էլպիսէ ի գարիֆէտէն խօշլանմագ տէյիւ գէնկին էրքէքլէր վէ գատըլար էտնա բուպալար կիյէրլէր իտի: Սյազարընը էօփմէք իշիւն իզտիհամը նաս էթրաֆընը ալըրլար իտի: Անըն էլպիսէսինտէն ուֆագ փարչալարը մուգատտէս եատիկեար օլմագ իւզրէ թալէպ էտէրլէր իտի:

Միլան խրիսթիյանլարը անը զօր իլէ քէնտիլէրինէ սէր

էփիսքօփօս էտէճէքլէր իտի: Լաքին քէնտիսի պուհնտան խապէրտար օլուր օլմագ ՛ալ էլ ՛աճէլէ քէնտի եիւրիւք աթընա պինիպ մանասթըրընա գաշտը:

Ձիյատէ տիգգաթա շայան խուսուս պու տըր քի վա՛իզլիք մէ՛ մուրիյէթինէ քէնտիսինի միւսթա՛իտ սայմատը, վէ քէնտի մուվաֆֆագըլէթի վէ շէօհրէթի պէր քէմալ օլտըզընտա պիլէ քէնտիսինի Նիշ մագամընա գօր իտի, վէ ճէմա՛ւթլար թարաֆընտան եախօտ եիւքսէք բիւթպէլի ատէմլէր թարաֆընտան քէնտիսինէ ֆէվզ էլ ՛ատէ հիւրմէթ վէ բի՛աշէթ կէօսթէրիլտիլի թագտիրտէ պու հիւրմէթ կէօյա քէնտիսի իլէ միւհասսէպէթի օլմայան պաշգա պիր ատէմէ կէօսթէրիլմիշ կիպի մու՛ամէլէ էտէր իտի, Քէնտի իզրարը իւզրէ Նէր հանկը ճէմա՛ւթա վա՛ղ վէրէճէք իտի իսէ գօրգու վէ տիթրէմէ օլմագպըզըն սալա սէօյլէմէզ իտի, վէ գամիրի իլէ, Սլապըզըն սալա սէօյլէմէզ իտի, վէ գամիրի իլէ, Սլապըն գօրգուսըլլէ վէ պիրատէրլէրինէ օլան մուհապպէթիլլէ թէշվիզ օլուհմասա իտի, Նէր վագթ սիւքիւթ էտէր իտի:

Քէնտի վա՛ղլարընը խուսուսի սուրէթտէ թանսին էթմիշ օլան պիր մէշուր էփիսքօփօսա պէօյլէ եազմըշ տըր. «Էկէր էյի թօխում միւհնպիթ թօփրաղա սաշըլըպ կիւզէլ մահսուլաթ հասըլ էտէր իսէ, ՛իզգէթ էքինճիյէ թօխմը վէրէն, թօփրաղը միւհնպիթ գըլան վէ մահսուլաթը եթթօփրաղը միւհնպիթ գըլան վէ մահսուլաթը. պու խուսուսթիշտիլէն Ձաթա մախուսա տըր. պու խուսուսլարտա պանա ՛ա՛ իտ օլան Նէ՞ վար. ինսանըն ճանլարընը թարիզ ի միւսթագիմէ տէօստէրէն պէն տէշիլ, անճազ Ռապպըն շէրի՛աթը տըր: Ճահիլի ՛ալիմ գըլան պէն տէյիլ, Ռապպըն շէհատէթի տիր:

էլ եազըտա կիւզէլ խաթթ իչիւն մէտ՛ն օլունան շէյ
 գալէմ տէյիլ, անճազ գալէմի գուլլանան էլ տիր :
 Լաքին շու գատարընը իզրար էտէրիմ քի, տիրմ,
 մահիր քեաթիպին գալէմինէ պէնկզէր : » Ալլանըն
 հազիգաթընա ճան ու տիրտէն ինանըր վէ օլ հագի-
 գաթա միւհթաճ օլանլարա գուվվէթ իլէ սէօյէր իտի :

Հէր նէ գատար Պէրնարտոս Քիթապ Ը Մուգատ-
 տէսի տիգգաթընա միւթալա՛ա էթմէքլէ վա՛ղլարընը
 հազըրլատը իսէ տէ, գալէմ իլէ անլէրի եազմազ իտի,
 վէ վա՛ղլարընըն գայտը եալընըզ անլէրի տինկլէյէն
 ըահիպլէրին Քիքըրինտէ վէ պա՛ղը տէֆ՛ա մուկթա-
 սարճա գալէմէ ալմըլ օլտըզլարը խիւլասալա-
 ընտա պուլունուր . վէ մանասթըրըն խարիճինտէ
 պուլունան պէօյիւք ճէմա՛աթլարա վէրտիյի վա՛ղ-
 լարըն պագի գալան էսէրլէրի եալընըզ օլ վա՛ղլարըն
 Ֆէվզէլ՛ատէ թէ՛ սիրաթընտա պուլունուր :

Մանասթըր իչինտէ Լաթին լիսանըլա վէ խարիճ-
 տէ յալամմ Ը նասըն յատի լիսանըլա վա՛ղ էտէր իտի :
 Խարիճտէ պէօյիւք ճէմա՛աթլարա վէրտիյի վա՛ղ-
 լարտա Ոսկեբերանըն վա՛ղլարընտա Խրիսթիյան յա-
 լէմին տիգգաթընը ճէլպ էթմիչ պէլաղաթ վէ հիտ-
 տէթ ի բուհանիյէ վէ մուգնի՛ գուվվէթ միւշահէտէ
 օլունուր իտի, վէ մանասթըր իչէրիսինտէ վէրտիյի
 վա՛ղլար Օգոստինոսըն վա՛ղլարընա պէնկզէրիզ հա-
 գիգաթը բուհանիէյի սաֆի թարգիլէ վէ թէմսիլլէր
 իլէ աչմազ վէ թէ՛ քիտ էթմէքտէն ՚իպարէթ իտի :
 Եանի քէնտի ըահիպլէրինէ մու՛ալլիմ ի բուհանի, վէ
 խարիճտէ օլան պէօյիւք ճէմա՛աթլարա կէօյա մախ-
 սուս կէօնտէրիլմիչ փէյղամպէր Քիպի քէմալ Ը զայ-
 րէթ վէ իլթիյազլէ Ալլանըն հագիգաթընը թէպլիլ
 էտէր իտի :

Պալատէ պէյան օլունան խուսուսաթտան աչի-
 քեար օլուր քի Պէրնարտոսըն վա՛ղլարընտան պա՛ղը
 իսթիլարաճաթ տէրճ էթմէք անլէրին խասսիլէթ ի
 մախսուսէլլէրինի անկլատամազ : Պրանքֆօրթ շէհ-
 րինտէ իմիէրաթօր Գօնրատըն հուզուրընտա վէր-
 տիյի վա՛ղը զիքը էթմէմիզ միւհասէպէթ ալըր : Իճ-
 րա էթտիյի խըտմէթ ա՛շաի Բապպանի օլուպ՛ վա՛ղ
 վէրէճէյի մէ՛ մուլ օլունամազ իտի . լաքին խըտմէթ ի
 մախսուսէ խիթամ պուլտըզտա կէօյա Բուհ իւլ
 Գուտս թարաֆընտան թէշվիզ օլունմըլ օլարագ
 վա՛ղ վէրմէյէ պաշար, վէ վա՛ղընըն խիթամընա
 աօղրու կէլտիյինտէ քիլիսէտէ պուլունան պէօյիւք
 ճէմա՛աթ հուզուրընտա իմիէրաթօրա թէվճիճ Ը քէ-
 լամ իլէ հիւքմտարա տէյիլ, անճազ քէնտի ազրանընա
 խիթապ էտէր կիպի իմիէրաթօրը Քրիստոսըն մահքէ-
 մէսինէ ինզար օլունմըլ կիպի խայալ էտէրէք, Քրիստո-
 սըն անա խիթապէն, « էյ ատէմ, սանա նէ՞ ետիմալը
 իտիմ քի, տահա ետիմալտըմ » տէտիյինի Փարզ
 վէ իմիէրաթօրըն յազամէթ վէ հաշմէթ վէ սէր-
 վէթինի, զէքի միւսթէշարլարընը վէ գուվվէ ի միւս-
 թագիլէսինի պէրթաֆսիլ զիքը իլէ՛ պուշլարըն
 ճիւլէսինտէն տօլայը սահիպի օլան Քրիստոսա մէս՛-
 ուլ օլաճագընը թէֆհիմ վէ թէ՛ քիտ էլլէր իտի : Վա՛ի-
 զին ՚կիտօլլէրի էօնիւնտէ բուզը ճէլա վէ անըն
 պիւթիւն մէնզարէ ի մախսեֆէսի յանիլլէ ըէսմ օ-
 լունմըլ օլտըրը քէնտի նասինաթամիզ, փէյղամպէ-
 րանէ քէլամլարընտան անկլաշըլըր իտի : Չանն է-
 տէրսին քի քիլիսէտէ պուլունան ճէմա՛աթըն վէ
 իմիէրաթօրըն կէօղլէրի էօնիւնտէ սօն կիւն եազ-
 լաշմըլ կէօրիւնիւր : Նիհայէթ իմիէրաթօր կէօղ

եաշըյէ վա'րդին քելամընը քէսէրէք տէտի քի , « Խնայէթ ի Իլահ'իյէ իլէ քէնտիմէ իհասն պույրու-մըշ օլան մէվհիպէլէրին գըյմէթինի հիսս էտիպ իգրար էտէրիմ . վէ քէնտիմի նանքէօր կէօսթէրմէ-յէրէք պէօյլէճէ Անըն թարաֆընտան միւթէնէպպիհն օլաըղմ իւզրէ պի 'ալինիթի թէ'ալա Անա խըտմէթ էտէճէյիմ : »

Պէրնարտոս պիր տէֆ'ա Փարիսին 'ալի մէտրէ-սէսինտէ մէտրէսէլիլէրին միւպահնէսէլէրիյէ մէշըու-լ պուլուճնարզլարը մահալտէ անլէրէ վա'ղ վէրտի վէ քէլամը պիւսպիւթիւն սէմէրէսիզ կէօրիւնտիւ : Քէնտի օտասընա ան վէ Ֆիրզան իլէ վէ կէօզ եաշը-յլէ տու'ա էթմէք իւզրէ չէքիլտի . Ալլահ քէնտի-սինի թէրք էյէմիշ տիր տէյիւ դայէթ իղթիրապը տէրուճիյէ տիւշար օլտու : էրթէսի կիւն հէման Ալլահ իլէ պու մահրէմանէ միւլազաթընտա քէսպ էթմիշ օլաըղը գուվլէթ վէ դայրէթլէ թէքրար վա'ղ վէրտի վէ ճէմա'աթտա պուլուճնանլարտան չօղը թէվպէ վէ իման իլէ Ալլահա բիւճու' էտիպ քէնտի-լէրինի Անըն խըտմէթինէ վագֆ էթտիլէր :

Ալմանտատա ատէմլէրի թէվպէյէ տա'վէթ էտէրէք վա'ղ էթտի, վէ անտէն էվվէլ տիւրիւ տիւրիւ քէօ-թիւլիւքլէր տէրեասընա դարգ օլմուշ օլան պիր չօգ քիմսէլէրին գալպլէրի կէօյա միւ'ճիզէ գուվլէթիլէ թէճէտտիւտ էթտիլէր :

Թուլուզ շէնրինտէ քիլիսէ խատէմէսինին դայր ի մէշու' վէ վագիֆէսիզ մու'ամէլէլէրի 'ալէյինէ հիտտէթլէնմիշ օլուպ քիլիսէտէն այրըլմըշ պիր ճէմա'աթտա վա'ղ էթտի, վէ « Թէվպէ վէ իթա'աթլէ քիլիսէյէ բիւճու' էթմէյէ բաղի օլանլար էլլէրինի

գալտըրսըն » տէյիւ թէքլիֆ էթտիյինտէ' պիւթիւն ճէմա'աթ պիրտէն էլլէրինի գալտըրտըլար : Օլ սէնէ-լէրտէ, եա'նի սիննի էլլիյէ պալիզ օլտըգտան սօնկ-րա , պիւթիւն էվրօփա անըն շէօնրէթիլէ մէմլու-իտի , վէ անըն թէվազու'ի գալպի վէ պաշգալարըն զիյատէսիլիյէ արզուլատըղը միւքեաֆաթտան , եա'նի հիւրմէթ վէ մանսուպարտան գաթ'իյէն նէֆրէթի , շէօնրէթինէ միւսապի իտի : Հիւքմտարլարըն վէ փա-փալարըն միւսթէշարը օլտու իսէ տէ , 'ատի բահիպ-լէրին բէֆիպի օլուպ' եէկեանէ արգուսը հէֆ իշլէրին-տէ Բապպա խըտմէթ էթմէք իտի : Վա'րղլիք մէ'մու-րիյէթինտէ նա'իլ օլտըղը էմասլըզ մուվաֆֆագը-յէթին սըրըը պու իտի քի պաշգալարա վէրտիյի նասիհաթլարը քէնտիսի թէմամըյէ իճրա էտէր իտի : Վա'ղ էթտիյի քէլամ քէնտիսին տէյիլ , վէ հիքմէթ ի տիւնեէվիյէտէն հասըլ օլան քէլամ տէյիլ , ան-ճագ Ալլահըն քէլամը իտի : Արատըղը շէյ շէօնրէթ տէյիլ , մանսուպ տէյիլ , քէնտիսի իլիւն հիշ պիր շէյ տէյիլ , ա'նճագ տա'իմա ատէմլէրին մէնֆա'աթը վէ Քրիստոսըն ճէլալը իտի : Հըրսը շանտան պիւս-պիւթիւն խալի օլուպ' նէֆսինի թէմամըյէ դապթ վէ քէսը էթմիշ , վէ Ալլահ իլէ մահրէմանէ կէօրիւշմէյի 'ատէթ էթմէքլէ ինսան ի բուհանիսինի օլ գատար փէրվէրտէ էթմիշ իտի քի 'ալէնի խիթապլարընտա եէնօվանըն փէյլամպլէրի կիպի կէօրիւնիւր իտի : Պու գուվլէթ օլ գատար միւսթէսնա իտի քի պա'ղը տէֆ'ա պիր սէօզ սէօյլէմէտիյինտէ պիլէ սատէ հուզուրը 'այնի վէճհէ միւ'էսսիր օլուր իտի . մէ-ոէլա 'էօմրիւնիւն սօն սէնէսինտէ Մէց շէնրինտէ վագը' շէնրիլէրին եագընտա պուլուճնան տէրէպէյ-

լէրի իլէ միւսնազա՛սար քէսպ ի շիտտէթ էթմիլ օլ-
տըղընտան տօլայը 'ագտը միւսալէնէ իչիւն խասթա
օլարագ եաթաղընտան օրայա կէօթիւրիւտիւ . միւ-
նազա՛ա զայէթ շիտտէթլի օլմուշ վէ Մէց սէր է-
փիսքօփօսը անը ասլա թէսքին էտէմէզ խաի : Պէր-
նարտոս օրայա վասըլ օլտըղընտա տէրէպէլլէրի ա-
նը կէօրմէք եա անը տինկլէմէքտէն իմթինա՛ էթ-
տիլէր . լաքին քէնտիսի հիլ մէյ՛ուս օլմատը վէ
կէճէ եարըսընտա հէման օլ ատէմլէր թարաֆընտան
թէվպէ վէ միւսալէնէ միւժտէսի կէթիրիլտի :

Պաշգա իշլէրինին քեաֆֆէսինտէն մա՛տա Պէր-
նարտոս պիր գաշ կիւզէլ իլահլէր թէ՛ լիֆ էթմիլ
տիր . պունլար տախի միւթէնէվլի՛ լիսանլարա թէր-
ճէմէ էտիլմիլ վէ եէտի եիւզ սէնէ զարֆընտա միւ-
եօնլարճա խրիսթիյանլարըն 'իպատէթլէրինտէ իս-
թի՛մալ օլուճմըլ՝ տըր :

ՏԷՕՐՏԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՊԵՐՆԱՐՏՈՐՆ՝ ԻԼՄ Ի ԻԼԱՀԻ ՏԱ՛ԻՐԷՍԻՆՏԷ ԻՐԱՏ ԷԹՏԻԹԻ

ԹԱ՛ԼԻՄԱԹ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ :

Պէրնարտոսըն 'իլմ ի իլահի տա՛ իրէսինտէ օլան
թա՛լիմաթընը կէրէլի կիպի անկլամագ իչիւն խրիս-
թիյան մու՛ալլիմլէրին իթթիխազ էտէ կէլտիքլէրի
ուսուլը թա՛լիմի վէ խուսուսա հիքմէթ վէ ֆէլսէ-
ֆէնին 'իլմ ի իլահի իւզէրինէ պրագմըլ օլտըղը թէ՛-
սիրաթը՝ մուխթատարճա զիքը էթմէմիլ իճապ է-
տէր : Պէրնարտոսըն վագթը մէտրէսէվլիլէրին էվլա-
թընըն էվա՛ իլինէ տիւշէր , վէ հէրնէ գատար քէն-
տիսի բէամի թարզլէ մէտրէսէվի տիր տէնիլէմէզ
իսէ տէ , եինէ հիքմէթ վէ իլմ ի իլահիյէ նազարէն
մէտրէսէվլիլէրին պիթ գըսմընտան սայըլապիլիր : Մին
էլ գատիմ 'իլմ ի իլահի տա՛ իրէսինտէ իքի թա-
րիզ իթթիխազ օլուճմըլ տըր . եա՛նի (1) Սաֆի ման-
թըզի թարիզի (կէրէք մանթըզը թա՛լիլի , կէրէք
մանթըզը թէրքիպի) վէ (2) Պասարը բուճանի եա-
խօտ հիսս ի պաթընի թարիզի : Պիրինճի թարիզէ
զահիպ օլանլար ումուրը մատտիյէյէ միւնասիպ օ-
լան ուսուլը թէֆահհիւսին , վէ միւֆիտ սէմէրէլէրի
պա՛խ օլան թէհարրիյաթըն պէլքի ումուրը բու-
հանիյէտէ օլ գատար քեաֆի վէ միւքէմմէլ պու-
լունմայաճաղընը ունութմագ թէհլիքէսինէ տիւ-

չար օլուրլար . վէ իքինճի թարիզէ դահիպ օլանլար հատտէն զիյատէ գուզվէ ի թէխայիււէյէ մէյտան վերմէք թէնլիքէսինէ տիւչար օլուրլար : Քիլիսէ ի մէսինիյէնին թարիխնտէ հէր տիյարտա թա՛լիմաթ ը մէսինիյէնին ՚իւմ եօլլլէ պահա վէ թա՛լիմինտէ պուզիքը էթտիյի՛լիզ թէնլիքէլէր կէօզէ չարփմըլ տըր : Պիրինճի թէնլիքէ իլք 'ասրլարտա պուլուռնան Ղսօս-թիզի մէզհէպլէրինտէ , Պէրնարտոսըն վազթընտա մէտրէսէվիլէրին իֆրաթ տէրէճէսինէ վարմըլ միւպահէսէ վէ թէխայիււաթընտա , վէ պու օն տօգուզընճը 'ասրտա էվրօփատա քէսպի գուզվէթ էթմիչ օլան թարիզտէ , եա՛նի պիլինմէսի միւմքին օլան հէր շէյի իտրաք ը ինսանի իլէ հալլ՝ վէ իլհամա խոսուսի էնէմմիյէթ վէրմէքսիզլին գապուլ եա րէտտ էթմէք ուսուլընտա վէ անըն նէթիճէլէրինտէ միւչահէտէ օլուռուր : վէ իքինճի թէնլիքէ վազթ վազթ գուհուր էթմիչ օլան Գաթիէ մէզհէպլէրինտէ եա՛նի խոսուսի վէճնլէ իլհամ ը չախսիյէ մազհար օլմազ իտտի՛ասընտա պուլուռուր : Պէօյլէճէ ՚իւմ ի իլահի տա՛իրէսինտէ իքի թարաֆտան իֆրաթ տէրէճէսինէ վարմազ թէնլիքէսինտէն իճթինապ էթմէք լազըմ տըր :

Մուսթազամ ՚իւմ ի իլահի թա՛լիմաթընա զիյատէ թէ՛ սիր էթմիչ օլան հիքմէթ վէ ֆէլսէֆէ թարիզլէրի՝ էֆլաթօնըն վէ Արիստոտէլին թարիզլէրի տիր : էֆլաթօնըն թարիզի հէմ թէրքիպի հէմ պասար ը բուհանի , վէ հիսս ի թապիի թարիզի ի՛թիպար օլուռնապիլիր , վէ Արիստոտէլին թարիզի թահլիլի վէ սատէ մանթըզի պիր թարիզ տիր : Պիրինճի թարիզ ումուր ը բուհանիյէյի ումուր ը ճիւմանիյէյէ մու-

զատտէմ թութար վէ իմանա եալընըզ էնէմմիյէթ վէրմէզ , իլլա անը ուսուլ ը ՚իլմիյէ մուճիպլինճէ տա՛լիրէ ի բուհանիյէտէ սէլահիլէթ սահիպի տէյիւ գապուլ էտէր : Իքինճի թարիզ թահլիլի օրարազ ՚իւմ իմանա միւրէճճա՛ս թութուպ կէրէք տա՛լիրէ ի մատտիյէտէ կէրէք տա՛լիրէ ի բուհանիյէտէ վէ ուլուհիյէթէ տա՛լիր քէսպ էտէպիլտիյիմիզ մա՛լիւմաթ խոսուսընտա անճազ՝ ուզուլ ը ինսանիյէնին մանթըզ եօլլլէ թաստիզ էտէ պիլտիյինի գապուլ էտէր : Հալպու քի ումուր ը բուհանիյէնին թէհարրիյաթընտա զիյատէ մուճիպ ի նէթայիճ ի միւֆիտէ թարիզ իքի թարաֆտան կէօրիւլէն մուխաթարա վէ զէլալէթտէն իճթինապ էթմէքլէ , եա՛նի թահլիլի վէ թէրքիպի ուսուլընը եէրլի եէրինտէ իսթի՛մալ էթմէքլէ պէրապէր Ալլահ թարաֆընտան ինսանա իհսան պույուրըլան հիտայէթ ի մախսուսէյէ կէրէյի կիպի էնէմմիյէթ վէրմէքտէն ՚իպարէթ տիր :

Նօֆնէլը՛ վէ Րիէլը՛ տէնիլէն ֆէլսէֆէ թարիզլէրինտէն պուրատա պահա էթմէմիզ զայր ի միւնասիպ վէ հաթթա զայր ի միւմքին օլուր իսէ տէ , շու գատար տէմէմիզ քիֆայէթ էտէրքի պիրինճի մէզհէպէ զահիպ օլանլար մէվճուտաթըն ճիւլէրիէն րէմի զաթիսի եալընըզ խայալի օլուպ՝ հագիգաթէն մէվճուտ տէյիլ տիր , վէ մէվճուտ օլան շէյէր եալընըզ չախս վէ ֆէրտլէր տիր . վէ իքինճի մէզհէպէ զահիպ օլանլար չախս վէ ֆէրտլէրին վիճուտընը գապուլ էթտիքտէն պաչգա ճինսին եալընըզ խայալի օլարազ տէյիլ , հագիգաթէն մէվճուտ օլտըղընը գապուլ էտէրլէր . մէսէլա պու սօնկրաքիլէրին ի՛թիգատընճա մէվճուտ օլան ատէմլէրտէն

պաշգա ճինս ի ինսանըն խալգ օլունմասը վէ հա-
գիդաթէն հէր գէման մէվճուտ պուլունմասը գա-
պուլէ շայան տըր : Պիրինճի մէզհէպէ զահիպ օլան-
լար էլպէթթէ Օգոտտինտըն « կիւնահ ը ապի » եա-
լսօտ « ինտանիյէթ կիւնահը » հագգընտա օլան թա-
լիմինի գապուլ էտէմէզէր : Մէտրէսէվիլէր արա-
սընտա Անսէլմօս իլէ Պէրնարտոս սալիֆ իւզ զիքը
իքինճի մէզհէպէ զահիպ օլտըլար վէ Ապէլարտ պի-
րինճի մէզհէպին պէօյիւք մու'ալլիմի ի'թիպար օ-
լունուր իտի :

Պու վէ պու միսիլու Ֆէլսէֆէ վէ հիքմէթէ բա-
ճի' օլան մէս' էլէլէր հագգընտա պիր ատէմ հանկը
մէպտէ' յի գապուլ էտէրսէ էթսին . ապ տիգգաթ է-
տիլէճէք նօգթա պու տըր , եա'նի Ալլահ հագգընտա
օլան մա'լիւմաթ ը հագիդիյէյի թահսիլ էթմէք պի-
զիմ իչիւն միւմքին մի վէ նէ' եօլ իլէ միւմքին
տիր : Ուլում ը թապի'իյէտէ գուլլանտըղըմըզ իսքէն-
տիլի պուպահր ը 'ազիմտէ գուլլանա պիլի'ր մի իզ .
եօգաս էյուպ քիթապընըն 42 նճի պապ 5 ինճի այէ-
թի եա'նի « Պէն սէնին հագգընտա գուլազ իլէ խապէր
ալմըշ իտիմ , լաքին չիմտի սէնի կէօղիւմ կէօրտիւ »
քէլամը մէֆհոււմընճա , վէ Փալլօս բէսուլըն 1 Գօր ,
2. 14, 15 տէ եա'նի « թապի'ի ինսան Ալլահըն Բուհը-
նըն շէյլէրինի գապուլ էթմէզ , զիրա պոււլարըն թէմ-
եիզի բուհանի օլտըղընտան քէնտինէ սէֆահէթ
տիրլէր վէ իտրաքընա իզթիտարը եօգ տըր , ամմա
բուհանի քիմսէ հէր շէյի թէմէիզ էտէր » , քէլամը
մէֆհոււմընճա Ալլահ հագգընտա վէ ումուր ը բու-
հանիյէ հագգընտա մա'լիւմաթ ը սահիհէյի քէսպ
էթմէք իչիւն ինսանըն բուհը Ալլահ թարաֆընտան

տօղրուտան տօղրույա միւնէվվէր գըլընմալը մը :
Պէրնարտոսըն 'իլմի իլահի տա' իրէսինտէ իթթի-
խազ էթտիլի ուսուլ ը թէֆահհիւս աթի իւզ զիքը
խթիլարաճտան անկաշըլըր . « 'իլմ իտրաք իւզէրինէ
վէ իման շէհատէթ իւզէրինէ միւ' էսսէս տիր . ի-
քիսինտէտէ սահի' հագիգաթ վար , անճազ իման
իւզէրինէ մէպնի օլան հագիգաթ գափալը վէ խիւ-
լասա նէվ'ինտէն տիր : 'իլմ իւզէրինէ մէպնի օլան
հագիգաթ իսէ աշըզ վէ թէֆսիլաթ նէվ'ինտէն տիր
իման իւզէրինէ մէպնի օլան հագիգաթ շիւպնէլի տէ-
միլ , անճազ մուֆասսալ օլմայըպ միւքէմմէլ իսէ տէ ,
'ազլա տահա պէյան օլունմամըշ հագիգաթ տըր :
'իլմ իմանա մուխալիֆ օլմայըպ , անճազ իմանըն
շիւպնէտէն 'արի պիր սուրէթտէ մալիք օլտըղը
հագիգաթը մուֆասսալ վէ աշըզ պիր սուրէթտէ
պիլմէյէ շալըշըր : Ումուր ը բուհանիյէ միւճատէլէ
իլէ տէյիլ , անճազ թագվա վէ տիյանէթ ի խալիսէ
իլէ Ֆէհմ օլունուր . ումուր ը 'ալիյէ , մէսէլա Ալլա-
հըն մէվճուտիյէթի վէ սըֆաթ ը ճէլիլէսի հագգըն-
տա սահի' մա'լիւմաթ քէսպ էթմէք միւմքին տէ-
յիլ տիր , տէյերէք ի'թիրազ օլունուր իսէ , տօղրու-
ճէվապ պու տըր քի ինսան Ալլահ հագգընտա էլ-
պէթթէ մա'լիւմաթ ը միւքէմմէլէ տէյիլ , անճազ
պիլա շիւպնէ մա'լիւմաթ ը սահիհէ քէսպ էտէ պիլի'ր :
Պէրնարտոսը կըպապ ը 'իլմի իլահի սընըֆընա վաղ'
էթմէմիզէ ի'թիրազ օլունապիլի'ր : Պիր միւ'թէրիզ
« Պէրնարտոս պէօյիւք մանասթըր նազըրը , պէօյիւք
վա'իզ վէ թէ' սիրաթ ը 'ազիմէ սահիպի պիր ատէմ
իտի . լաքին կըպապ ը 'իլմի իլահիտէն տէյիլ իտի , »
տէյիւ իտտի'ա էտէ պիլի'ր . պոււնա ճէվապըմըզ աթի

իւր զիքը պէնտէրտէ պուլունսաճագ սոր :

Տէր խաթըր էտիլէճէք խուսուսաթ պունչար սոր : Պէրնարտոս քէնտի վագթընտա քէսպի շէօն-րէթ էթ'իլ, Ֆէլտէֆէ վէ հիքմէթ միւպահէսէլէրի-նին քեաֆֆէսինէ աշինա օլմասըլա պերասպեր ան-լէրի պերի պերի իլէ մուգայէսէ էտիպ' պիթթէմամ անկլայաճագ տերէճէտէ տիրայէթ վէ զէքեալէթ սահիպի խտի : Պունուն իլէ պերասպեր 'իլմ'ի իլա-հինին մէնպա'ը օլան Բիթապ ը Մուգատտէսի կէճէ կիւնտիւր վէ պիւթիւն 'էօմրիւնտէ միւ-թալա'ա էտէր խտի : Պու քիթապըղըն իքիւնճի պապընտա պէյան օլունտըղը իւղըն զիյատէսիլէ տու'աքեար պիր ատէմ' օլմալլէ պերասպեր Բրիս-տոսըն 'էօմրիւ վէ ամալլ վէ թա'լիմաթը վէ էլէմէր իլէ էօլիւմիւ իւղէրինէ միւլահաղա էթմէք 'ատէթ'ի եէվմիլէսինտէն խտի : Ճէսէտինի զապթ վէ անըն քեաֆֆէ ի ինթիլաճագ վէ մաթիււպա-թընը քէսը էտիպ' էալընը պուլունտըղընտա Բիթապ ը Մուգատտէս հէր զէման էլինտէ օլարագ Ալլահ իլէ Բրիստոս հագգընտա տէրինճէ տիւշիւն-մէք տա'իմի մէշղուլիլէթի օլուպ' 'աղը ֆէվզ էլ 'ատէ սալիմ վէ զէքի վէ թա'լիմիլ օլտըղընը հի-սապա ալըրսագ անը էրպապ ը 'իլմ'ի իլահի կիւ-րուհինտէն իխրահ էթմէյէ միւթէճասիր օլամայը :

Էօյէ իսէ Պէրնարտոսըն 'իլմ'ի իլահի տա'իլըն-սինտէ օլան թա'լիմաթը նէ' խտի : Պունա ճէվապէն պիլ 'ումոււմ վէ թէֆսիլաթընա կիրիլմէղտէն' էվվէլ էմրտէ տէյէպիլիլիլիլ քի, Օգոստինոսս վէ Անսէլմոսս իմթիսալ էտիպ տէ Ապէլարոս իլէ անըն պիւթիւն թա'րիլինէ պիւթիւն գուվվէթիլլէ մուգավէմէթ

էթտի : Ապէլարոս իլէ օլան միւճատէլէսինէ վէ Ա-պէլարտըն զէլալէթի 'ալէյհինէ թէ'լիֆ էթտիլի ըիսալէլէրինին պէյանընա, էախօտ անըն թէ'սիրա-թը վասըթասըլլէ Ապէլարտըն թա'լիմաթը 'ալէյհինէ պէօյիւք քիլիսէ մէճլիսլէրի թարաֆընտան հիւքմ վէրտիրմէսի մատտէսինէ կիրիլշէմէյիլ :

Աթի իւզ զիքը մուհիմմ վէ էսասի պէլ թա'լիմէր խուսուսընտա իրատ էլլէտիլի թա'լիմաթը մուլթա-սարճա պէյան էթմէքլէ իքթիֆա էտէճէյիլ : (1) Բի-թապ ը Մուգատտէս հագգընտա, (2) Կիւնահա տա'իլ, (3) Սէլասքեարըմըզա տա'իլ, (4) Իման վէ թէպրիլլէ վէ թագտիս թա'լիմաթը, (5) Բիլիսէ հագ-գընտա օլան թա'լիմի :

(1) Պէրնարտոսըն Բիթապ ը Մուգատտէս հագ-գընտա օլան թա'լիմի :

Բիթապ ը Մուգատտէս Լութէր իլէ անըն ըէֆիդ-լէրինին նագար ը իթիպարընտա օլտըղը միսիլլու՝ Պէրնարտոսըն նագար ը իթիպարընտա տախի հէր շէյէ ֆա'իլ օլտու : Բիթապ ը Մուգատտէսի Լաթին լիսանընտա օգուր խտի : Քէնտի վագթընտան իթի-պարէն տէօրթ էիւզ սէնէ միւտտէթ գատար թա'-լիմի էվրօփալըլար պիլէ էքսէրիյա Բիթապ ը Մու-գատտէսի անճագ Լաթինճէտէ օգուրլար խտի : Պէր-նարտոսըն թա'լիմաթ ը բուհանիլլէսինին էսասը պու խտի քի, Բիթապ ը Մուգատտէսի թահրիլ էտէնլէր քէմալ ը սէլահիլլէթլէ քէլամ Ուլլահը ատէմլէրէ թէպիլլէ էթմէք իւղըն Ալլահ թարաֆընտան խու-սուսի վէճնլէ թա'լիմ, թէնվիլլը վէ տէլալէթ օլուն-տըլար : Անըն ֆիքրինտէ Բիթապ ը Մուգատտէսին ֆէվզ իւլ թապի'ի էվսաֆը տա'իմա հագըր վէ

միւս "էստրի իտի: Փէյզամպէրէր էլէ բէսուլլէրն
 թահրիրաթընտա զէրրէ գատար պիլէ եանկլը եա
 գուսուր ասլա գապուլ էթմէզ իտի: Ինսանըն 'ազ-
 րնա ի'թիպար էթտի իսէ տէ, Բուհ իւլ Գուտարն
 իմանտար ճան իչինտէ տուրուպ անը թէնպիլը էթ-
 մէպինէ քէմալի էնէմիյէթ վէրիպ ծնա 'ազ ի ին-
 սանիյի միւթի' գըլար իտի, վէ իքինճի, իւչիւն-
 ճիւ, տէօրտիւնճիւ վէ պէշինճի 'ասըրլարտա եա-
 շայան քիլիսէ հայրապետլէրինին թահրիրաթընա
 չօզ էնէմիյէթ վէրտի իսէ տէ, եինէ նէֆս ի
 Գիթապը Մուգատտէս անըն նազարը ի'թիպա-
 րընտա պիզզաթ Ալլահըն քէլամը օլտըղընտան
 սէլահիյէթ ի միւսթազիլէսի վար տըր: Քէլամը
 միւլնէմին ասլ մա'նասը մութլագա զահիրտէ տիր
 տէյիւ ինանմայըպ' եալընըզ իտրաքը բուհանիյէ
 աշիքետար օլտըղընը պէյան էտէր իտի: Քէլամ
 Ուլլահըն իւշ ֆարգըլը լաքին պիրի պիրինէ մութա-
 պըզ մա'նասընը եա'նի 'ատի եա թապի'ի մա'նասը,
 մա'նէվի մա'նասը վէ պաթընի եախօտ բուհանի
 մա'նասընը հավի օլտըղընը գապուլ էտէր իտի:
 Պէօյլէճէ անըն իչիւն Ազնիյէթ իւլ ազանի քիթա-
 պընտա զիյատէ զանի, տէրուհի, վէ բուհանի մա'-
 նալար պուլմագ սուհուլէթլի իտի: Պիլա չիւպհէ
 պու նէվ' թէֆսիր չէքիշմէ վէ խայալի մա'նալարըն
 գապուլինէ գափու աշար իտի. լաքին Պէրնարտուըն
 էլինտէ Գիթապը Մուգատտէսին քէլամլարը պու
 նէվ' թէֆսիր վասըթասըյլէ, նուրըն պիր մէնչուր-
 տէն կէչիբիլիպ' թահիլ օլուհտըղը միսիլու, քէնտի
 տէրին վէ վասի' մէֆուսընը իզհար էտէր իտի:
 Անըն Գիթապը Մուգատտէս հագգընտա օլան թա'

լիմաթը թազվա իլէ, տիյանէթ հիսսիյաթըյլէ վէ
 սէմատան թէնպիլ օլուհտը բուհտան իլէրի կէլիւր
 իտի: Պու նօգթայա զիյատէ էնէմիյէթ վէրիր իտի
 քի քէլամ Ուլլահը կէրէյի կիպի անկլամագ իչիւն
 ինսանտա միւսթազիմ վէ միւսքէսիր բուհ լազըմ
 վէ օլ քէլամըն հագիզի մա'նասընը պուլուպ թէն-
 վիր օլուհտագ իչիւն գալպ ի փաք ֆարգըլ էվվէլ
 տիր: «Թա'լիմ ատէմլէրի 'ալիմ գըլար, լաքին մու-
 հապպէթ անլէրի սահիպ ի հիքմէթ գըլար» տէր իտի:
 «Կիւնէշ թէնպիլը էթտիլի նէր շէյի բըրթմագ. պէօյ-
 լէճէ հիքմէթ ի հագիզիյէ ատէմլէրէ նէ էտէճէքլէ-
 րինի կէօսթէրիր իսէ տէ, անը իճրա էթմէյէ թէշ-
 վիզ էտէմէզ: Սէրվէթ ի քէսիրէ հագգընտա իսա-
 պէրտար օլմագ պաշգա վէ օլ սէրվէթէ մալիք օլ-
 մագ պաշգա տըր: Սապէրտար օլմագ տէյիլ, ան-
 ճագ մալիք օլմագ ատէմի զէնկին էտէր»: Իմանը
 'իլմէ մուգատտէմ թութմագ խուսուսընտա Օգոս-
 տինոս վէ Անսէլմօս իլէ իթթիֆագ ի բայ էթտի: Թէ-
 հիյէ ի Խիւլագիյէ օլմագսըղըն թէվարիխ ինսանիյէ-
 յի, եա 'իլմէրի, եա ֆէլտէֆէ թարիզլէրինի անկլա-
 մագ միւսքէն տիր, լաքին էն 'ալա վէ քետմիլ
 մատտէլէրի եա'նի հագալիզ ի տինիյէյի անկլայըպ
 գապուլ էթմէք իչիւն թալէպէնին պու հագիզաթ-
 լարա սօզրու մէյլ էթմէսի լազըմ տըր: Սալահ ի-
 չիւն աճըգմագ վէ սուսամագ նէ գատար լազըմ ի-
 սէ, հիքմէթ ի բուհանիյէյէ տախի աճըզըպ սուսա-
 մագ լազըմ տըր. Եօգսա ճան անըն իլէ սօյմագ:
 Անսէլմօս Օգոստինոսըն մէշուր քէլամընը պէօյլէ
 իզհան էթմիշ իտի: «Ինսանագ իչիւն հագիզաթը
 տէրք էթմէյէ չալըշմայօրըմ. լաքին անը անկլամագ

իչիւն ելվելա ինանըրում. զիրա ինանմողա բազի տէյիլ իսէմ, անկլամաղա միւգթէտիր օլամամ:» Վէ Պէրնարտոս պու Ֆիքրի պու վէճնլէ իզան էթմիշ տիր: «Ս.գլ վասըթասըլէ 'ազլըն մա'ֆէվզինէ կէչմէքտէն զիյատէ 'ազլա մուզայիր նէ՞ օլա պիլիր. վէ 'ազլ իլէ տէրք օլունամայաճազ շէյէ իման էթմէմէքտէն զիյատէ նէ՞ շէյ իմանա մուխալիֆ օլա պիլիր:» Պէրնարտոսըն թա'լիմինճէ ճիւզ'իյէն պիլէ էֆքեար վէ թասավլուրաթ ը իլանիյէյի վէ ումուր ը բուհանիյէյի տէրք էթմէք իչիւն Ալլահա տօղրու իշթիյազ վէ Անըն էմրինի ճան ու տիլտէն գապուլ էթմէյէ իշթիյազ էթմէք հէր հալտէ լաղըմ տրը, վէ եալընըզ պու վէճնլէ ճանըն կէօղլէրի աչըլը վէ իլէրիտէ քէշֆ օլունաճազ կիւզէլ շէյլէրին նիւմուհէսինի հալի օլան իման հասըլ օլուր: Միւ'էսսիրանէ թէֆէքքիւր էթմէք իչիւն 'իպատէթ ի հազիգիյէ լաղըմ, վէ Բասպըն հուզուրընա չըզմազ իչիւն ճանըմըզա դանատար թէտարիք էտէն եալընըզ մուհապէթ ի խալիսէ տիր:»

(2) Պէրնարտոսըն կիւնան հագընտա թա'լիմի: Պիր սէօզ իլէ տէյէ պիլիրիզ քի, Պէրնարտոս պու վէ պունա միւթէ'ալըզ մատտէլէր հագընտա Օգոստինոսըն թա'լիմինի գապուլ էթտի: Ինսանիյէթին Ֆէրուլէրտէն ելվել մէվճուտ օլտըղընը գտպուլ էթտի վէ «Ադամըն կիւնանը իրթիքեասպ էթմէսինտէն ի'թիպարէն ինսանիյէթ սալա՞ ը ասլիտէն մահրուճ գալտը: Անտէն պէրու ինսան պիթթապի' Ալլահա թէվէճճիւհ էտէճէք եէրտէ արգասընը Անա չէվիրիր, վէ Ալլահա թէվէճճիւհ էթմէք ինսանըն ճէլալը օլտըղը միսիլու, Անա արգասընը չէվիրմէք տախի

կիւնան օլուպ' քէնտիսինէ պա'իս ի հիւքմ օլմաղլէ պէրապէր պու կիւնանտան տախի տտէմլէրին շէնվէթլէրի վէ քէօթիւլիւքլէրի հասըլ օլուր: Պէօյիւք կիւնանըմըզ կիւնան ը ասլի եահի Ադամտան վարիս օլտըղըմըզ կիւնան տրը. շէօյլէ քի ճիւմլէմիզ անտէ կիւնան իչլէյէրէք անըն իլէ էօլտիւք. պու կիւնան ը ասլի պիւթիւն ատէմ ճինսինէ էօյլէ թէ'սիր էտէր քի պիր քիմսէ անտէն պէրի օլմայօր: Իպթիտտտէն նիհայէթէ գատար հէր պիր Ֆէրտէ էօյլէ թէ'սիր էտէր քի, անըն զէնիլի հէր ատէմին պաչընտան սյաղընա սիրայէթ էտէր: 'Էօմրիւմիւզ զիւն հէր պիր միւտտէթիստէ վէլատէթ կիւնիւմիւզտէն էօլիւմ կիւնիւմիւզէ գատար անըն էտէրի գահիր օլուր: Մուզայագա վէ մէշագաթլարըմըզա պա'իս տիր, վէ իիսթիյարի թէճավուզաթըմըզըն մուճիպի օլուր:»

Կիւնան թա'լիմի հագընտա Պէրնարտոս ինսանըն անվալ ը ախլազիյէսինտէ աչիքեար կէօրիւնէն մէյլ վէ սէվտասընը վէ պու մէյլ ու սէվտասընըն էսէրլէրինի գապուլ վէ թա'լիմ էթտի, եահի պիլ 'ումուճ ինսան գատիմի գուտսիյէթինտէն մահրուճ գալմըշ, Ալլահտան այրըմըշ վէ թապի'աթընտա խօտպիլիք վէ զայր ի մէշրու՞ արգուլար պուլունուպ' պու խօտպիլիք իլէ արգուլար պիզգաթ կիւնան օլտըգտան պաչգա՞ կիւնան վէ թէճավուզաթը թէվլիտ էտէր:

Պէրնարտոս հէր նէ գատար կիւնանա տիւշմիւշ օլան ինսանըն իրատէթիսին պիր ճիւզ'ի հիւրրիյէթինի իզրար էթտի իսէ տէ, ինսան ասլա քէնտի գուվլէթիլէ քէնտիսինի խէլաս էտէմէզ տէյիւ թա'լիմ էտէր իտի: Նէ Օգոստինոս, նէ տէ Լութէր Պէր-

նարտոստան զիյատէ գուժվէթ վէ թէ՛՛քիտ իլէ Ա-
 դամըն կիւնանընըն աղըր վէ մախուֆ թէ՛՛ սիրա-
 թընը պէյան էտէրլէր իտի . վէ հալիլլէ Պէրնարտո-
 սըն ճէհէննէմին 'ազազ վէ միւճազաթը հազգընտա
 գապուլ վէ թա՛լիմ էյլէտիյի թա՛լիմաթ անճազ կիւ-
 նանըն միւսթանազ օլտըղը ի՛վազը թէ՛՛Ֆհիմ էթմէյէ
 քեաֆի իտի :

(3) Պէրնարտոսըն քէֆարէթ հազգընտա օլան
 թա՛լիմի :

Պէրնարտոսըն թա՛լիմինճէ սալիֆ իւզ զիքը
 կիւնան թա՛լիմինէ մուգապիլ օլարազ Ալլանըն
 քէնտի 'ինայէթիլլէ ինտաս էյլէտիյի խէլաս թարի-
 գի քիւչատ օլունույօր : Անըն թա՛լիմինճէ պու 'ի-
 նայէթ խէլասա նա՛՛իլ օլաճազ ճանըն իրատէթինի
 պէր թարաֆ էտիպ թէ՛՛ճտիտ իչինի իճրա էթմէլ , ան-
 ճազ ինսանըն իրատէթի վասըթասըլլէ իչլէր , լաքին
 պու 'ինայէթ խէլասա պուլաճազ ատէմին խէլասընա
 սօղրու չալըլմասընտան էվվէլ ինսան օլունուր վէ
 պու ինսան օլունան 'ինայէթտէն տիր քի պիր ա-
 տէմ միւսթանէն էֆքեարա վէ մազպուլ արզու-
 լարա սահիպ օլուր . պու 'ինայէթ իրատէթ իլէ
 պիրլէչլիր : Ալլանա գարչը տէյիլ , անճազ Անըն
 միւրատընա մութապըզ չալըլտըրըր : Պէօյլէճէ
 խէլասըմըզըն պիտայէթի վէ նիհայէթի Ալլան թա-
 րաֆընտան Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըլլէ ինսան
 պուլրուլուր իսէ՛ ինսանըն իրատէթի տէրունտէն
 թէպէտտիւլ էտէր : Պէրնարտոսըն ի՛թիգատընճա
 'ինայէթ ի իլանիյէնին իչլէմէսինին էսէրի ճանըն
 քիւլլիյէն թէպէտտիւլինտէ կէօրիւնէճէք տիր .
 չէօյլէ քի պու 'ինայէթէ մազհար օլան գաթ ու-

մուր ը Րուհանիլէյի տէրք էտիպ արայաճազ վէ ան-
 լէրի սէվիպ Քրիստոս վասըթասըլլէ Ալլան իլէ եա-
 լընըզ միւսալէհէյէ տէյիլ՝ միւչարէքէթէ պիլէ նա՛՛իլ
 օլաճազ տըր :

Պէրնարտոս Րուհ իւլ Գուտսըն միւ՛՛մինին տէ-
 րունինտէ քէնտի 'աֆվըղա նա՛՛իլ օլմասը վէ Քրիս-
 տոս վասըթասըլլէ Ալլան թարաֆընտան մազպուլ
 պիր գուլ տէյիւ գապուլ օլունմասընը թա՛լիմ էթ-
 տի : Րուհ իւլ Գուտսըն պու տէրունի շէհատէթինէ
 չօզ էհէմմիյէթ վէրտի : Մէսէլա « էկէր սէն եա-
 լընըզ կիւնանլարընը րէֆ՝ էթմէյէ միւզթէտիր օլան
 զաթ՝ 'ալէյինէ կիւնան իչլէտիյին գաթ օլտըղընա
 ինանըր իսէն էյի ինանմըլ օլուրսըն . լաքին պունա
 'իլալէթէն սէնին կիւնանլարըն հազիգաթէն Քրիս-
 տոս վասըթասըլլէ րէֆ՝ օլունտու տէյիւ իման էթ-
 մէն լազըմ տըր , վէ պու խուսուստա Րուհ իւլ Գուտս
 սէնին գալպինտէ սէնին կիւնանլարըն 'աֆվ
 լունտու տէյիւ շէհատէթ էտէր : »

Կիւնանտան նէ տէրէճէ իքրան էթտիյինի կէօս-
 թէրմէք իւզրէ՛՛Անսէլմօս քէնտի շակիրալէրինէ տէ-
 միչ իտի քի , Կիւնան իչլէմէքտէ տէվամ էտիպ տէ ,
 ճէհէննէմին 'ազապընտան պէրի օլմազ պիր թարաֆ-
 տա վէ կիւնանտան պէրի օլուպ տա՝ ճէհէննէմին
 'ազապընը չէքմէք՝ օլ պիր թարաֆտա օլարազ քէն-
 տիսինէ թէքլիֆ օլունուրտա , մութլազա կիւնանտան
 պէրի օլուպ տա ճէհէննէմին 'ազապընը կիւնանտա
 տէվամ էթմէյէ թէրճի՛ էտէճէք տիր : վէ պիլա
 չիւպնէ Պէրնարտոս պու խուսուստա Անսէլմօս իլէ
 հէմ էֆքեար իտի . վէ քեաֆֆէ ի պէնի ատէմի էնլի
 սէրվէթ վէ գուժվէթ եա սահիպ ի մա՛րիֆէթ վէ

չէօհրէթ գըլմաղա միւղթէտիր օլսա պիլէ պուռնա
թէրծիհէն պիր ասէմի քիւլլիյէն կիւնահտան պէրի
վէ մուգատտէս գըլմաղը արգու էտէր իտի :

Պէրնարտոս ասլա շիւպիտէ էթմէյէրէք Յիսուս
Քրիստոսըն հէմ ուլուհիյէթինի հէմ ինսանիյէթինի
գապուլ էթմիշ տիր : Քէնտի իթիգատընճա , պու
թա'լիմ Տին ի Մէսէհիյինի թէմէլ թաշը տըր : Պու
թա'լիմի Քիթապը Մուգատտէստէ պուլտու : Քի-
լիսէ ի 'ուսուսիյէնին թա'լիմի իտի , վէ Ինճիլլէրի
միւթալա'ա էթտիյինտէ , հէմ Իպն իւլ ինսանըն լա-
թիֆ մուհապպէթինի վէ տէրտտաշըղընը հէմ տա-
լի իպն Ուլլահըն գուվվէթ վէ սէլահիյէթ ի միւս-
թաղիլէսինի կէօրիւպ' հաքիմ ի մութլազ իլէ կիւ-
նահքեար ինսան արասընտա եալընըզ հաղիգի մի-
յանճը (Սատուածամարգ) Յիսուս Քրիստոս օլտըղը-
նը տէրք վէ թա'լիմ էյլէտի :

Ձէմանը գատիմտէ Շէյթանըն հուգուգու թա-
սավվուրընա եա'նի Շէյթան ինսանը էսիր կէօթիւր-
միւշ իսէ անը Ֆիտիյէ իլէ խէլաս էտէն գաթ էվ-
վէլա շէյթանա Ֆիտիյէ վէրմէսի կէրէք իտիյի զիւ-
'իւմիւնէ Պէրնարտոս պիր տէրէճէ ըրիգա վէրմէքլէ
Օգոստինոսա իմթիսալ էթտի , վէ Անսէլմօսըն տա-
հա տօղրու թա'լիմինի գապուլ էթմէմիշ իտի . լա-
քին Քրիստոսըն քէֆարէթի խուսուսընտա Պէրնար-
տոս Անսէլմօսըն թա'լիմինի գուվվէթլիճէ թութուպ
Ապէլարտըն թա'լիմինի րէտտ էթտի : Ապէլարտըն
թա'լիմի միւճիպինճէ Քրիստոսըն եէր իւղէրինտէ
օլան 'էօմիլու , էլէմ վէ էօլիւմիւ աստէմլէրին կէօզ-
լէրի էօնիւնէ շէքիլէն գուվվէթլի վէ մուգնի' թաս-
վիր եա'նի Ալլահըն թէրք ի 'նէֆա էտէր մուհապ-

պէթինի թէ" սիրլի վէճնիլէ անլէրէ կէօսթէրէն վէ
Ալլահը սէվտիրէն պիր թասվիր իտի : Անսէլմօս վէ
Պէրնարտոս Քրիստոսըն քէֆարէթինին պու թէ" սի-
րինի ինքեար էթմէտիլէր , լաքին քէֆարէթ հազ-
գընտա օլան հաղիղի թա'լիմին պուռնտան չօզ զլիյա-
տէ մա'նալը հալի օլտըղընը իսպաթ էթտիլէր : Ան-
սէլմօս իլէ Պէրնարտոսըն թա'լիմինճէ քէֆարէթ
եա'նի Քրիստոսըն կիւնահ իչիւն գուրպան օլմազ
իւղրէ 'արգ օլուռնամար պու սէպէպտէն լազըմ օլ-
տու քի կիւնահ սէպէպիլլէ ինսան թարաֆընտան
կէօսթէրիլմէսի վաճիպ օլան 'իզգէթ Ալլահա վէրիլ-
մէմիշ , վէ Անըն 'ատալէթ սըֆէթինին մաթլու-
պաթը կիւնահքեարըն միւճաղաթընը լազըմ գը-
լար . զիրա քեա' ինսաթը ախլաղիլէնին նիզամ վէ
ճէմալը 'ատալէթ ի իլահիյէնին պէր քէմալ գալմա-
սը իւղէրինէ միւ'էսսէս տիր : Պուռնա կէօրէ կիւ-
նահքեարըն միւսթահաղգ օլտըղը 'ազապը իճրա էթ-
մէմէք հազգ տէյիլ տիր . հալ պու քի կիւնահքեար
թէվպէ իլէ 'ատալէթ ի իլահիյէնի գանի' էտէմէզ ,
Պիր մէլէք վէ պաշգա մախլուզ տախի պուռնու եա-
փամաղ . պինա'էն 'ալէյի Ալլահ ինսան օլտու վէ
քէնտի ըրիգասըյլէ պիր տէֆ'ա օլմազ իւղրէ կիւնահ
իչիւն գուրպան օլտու . պու եօլ իլէ Ալլահ 'իզգէթ-
լէնիր , 'ատալէթ սըֆէթինէ խալէլ կէլմէզ , վէ Քրիս-
տոսա իման էտէնլէր քէնտի Ֆիտիյէսիյլէ իսէլաս օ-
լուռնմը քիմսէլէր տէյիւ վէտէր Ալլահա ինզար օ-
լուռնարազ թէպրիյէ վէ իսէլասը էպէտիյէ նա'իլ օ-
լուրլար :

(4) Պէրնարտոսըն իման վէ թէպրիյէ վէ թազ-
տիս հազգընտա օլան թա'լիմի :

Պիլա չիւպնէ Պէրնարտոս պիղիմ շիմտի վէրտիյի-
միզտէն զիյատէ քիլիսէ այնիւերինէ էնէմմիյէթ վէր-
միշ տիր : Մու'այյէն 'իպատէթ վէ բուհանի խըումէթ-
լէրին իֆասընտա սէվապ պուլտու իսէ՝ քէնտի վազ-
թընտա եաշայան էն էյի ատէմլէր իլէ պէրապէր պու-
զէլալէթէ կիրիֆթար օլտու , վէ պու խուսուս պիզէ
պիր վէճնլէ մուհիպ ի թէ'աճճիւպ օլմամայը տըր :
Տահա զիյատէ թէ'աճճիւպ էտէրիզ քի իման հագգըն-
տա օլան թա'լիմի տէօրթ երւզ սէնէ սօնլրա վազը'
օլան իպահաթ ը քիլիսէ զէմանընտա Լութէր իլէ
Գալվինին թա'լիմինէ օլ գատար միւշապիհ տիր :
Պէրնարտոսըն թա'լիմ էթտիյի իման եալընըզ բէամի
վէ քիլիսէճէ իման օլմայըպ շախտի վէ բուհանի ի-
ման իտի : Քրիստոսըն տիւնետատա օլան 'էօմրիւ վէ
թա'լիմայթը հագգընտա Ինճիլէրտէ պուլուհանն ըր-
վայէթլէրէ ինանմազ քէյֆիյէթիլէ ճան ու տիլտէն
վէ իրատէթ իլէ պիզզաթ Քրիստոսա իման էտիպ
րապթ ը գալպ էթմէք քէյֆիյէթի արասընտա օլան
Ֆարգ ը քիւլի Լութէրէ նէ գատար աշիքետար իտի
իսէ , Պէրնարտոսա տախի հէման օլ գատար աշիքետար
իտի : Անըն թա'լիմինճէ ինսանըն մուհիպ ի իսէլաս օ-
լան իմանը , վէ եալընըզ պու ճինս իման , եա'նի միւ'-
մինին մուհապպէթ վէ իթա'աթ բուհըլլէ , թէվպէ
վէ թէվազու' իլէ Քրիստոսըն թէք'իլ էթմիշ օլտըզը
քէֆարէթէ իպթինատէն քէնտի գալպինտէ հիսս էթ-
տիյի վէ 'էօմրիւնտէ իզհար էթտիյի իման մագպուլ
օլուպ 'ինս Ալլահ պու իման' սահիպի օլան միւ' մի-
նին թէպրիյէսինին էսասը օլտըզընտան վաք պիր
'էօմրիւն սէմէրէլէրինին մէնպա'ը օլան իման եալընըզ
պու տըր : Պէրնարտոսըն սէօզլէրի պուհար տըր .

« Իման տէրուհիմիզտէ եաշատըզը վազթտա՝ Քրիս-
տոս տէրուհիմիզտէ եաշար . իման էօլիւ պուլուհ-
տըզտա կէօյա ճան իչինտէ էօլիւ պիր Քրիստոս
պուլուհուր . ճէսէտին հայաթընը հարէքէթինտէն
թէշիսիս էթտիյիմիզ միսիլու' պէօյլէճէ իմանըն հա-
յաթը էյի 'ամէլլէրտէ իզհար օլուհուր . ճէսէտին
հայաթը ճան տըր . իմանըն հայաթը տախի մուհապ-
պէթ տիր , վէ ճան ճէսէտի թէրք էթտիյի կիպի ճէ-
սէտ էօլիւ պուլուհտըզը միսիլու' մուհապպէթ սօ-
զուտըզճա իման էօլիւր . ինսանըն տէրուհինտէ ի-
մանըն վիւճուտէ կէլմէսի Բուհ իւլ Գուտսըն իշի
տիր . Քրիստոս պիղիմ իչիւն էօլտիւ վէ օլ սէպէպ-
տէն մուհապպէթիմիզէ շայէսթէ տիր . Բուհ իւլ
Գուտսըն գալպլէրիմիզի հարէքէթէ կէթիլիպ Քրիս-
տոսա մուհապպէթ հասըլ էտէր . մուհապպէթիմի-
զին սէպէպի Քրիստոսըն էօլիւ միւնտէ պուլուհուր .
նէֆս ի մուհապպէթ տէրուհիմիզտէ Բուհ իւլ Գուտս
վասըթասըլլէ վիւճուտէ կէլիւր : Իպն Ուլլահըն պի-
ղիմ իչիւն էօլտիւլիւնիւ նանքէօր կէօզլէր իլէ կէօր-
մէք նէ՝ 'աճա'իպ տիր . լաքին հէման պու 'աճա'իպ
խուսուս Բուհ իւլ Գուտսըն թէ'սիրաթը օլմասս
քէնտի թէճրիպէմիզտէ կէօրիւլէճէք իաի . ամմա
մուհապպէթիմիզ Ալլահըն մուհապպէթիյէ տիրիլիպ
'էօմրիւմիւզտէ Մուգատտէս 'ամէլլէր իլէ սէմէրէ-
տար օլտըզճա , գալպի փաքլէր վէ Ալլահըն երւզիւ-
նիւ կէօրմէյէ միւհէյյա զըլար : »

Պէրնարտոս պիր խուսուստա Օգոտիինտսըն թա'-
լիմայթընտան իլէրլէյիպ , Անսէլմօսընքինէ միւզթէ-
տի օլտու . եա'նի թէպրիյէ վէ թագտիս 'ամէլլէրինի
պիրիպիրինտէն թէֆրիզ էթտի : Աթի իւզ զիքը իս-

Թիւրաճա տիգգաթ օլունա . « Է՛յ զաթ ը միւթէ-
վազը՝ վէ միւթէ՛ալ , է՛յ ինսան թարաֆընտան թա՛ն-
գիր օլունուպ տա մէլէքլէր թարաֆընտան ի՛ղզէթ-
լէնէն զաթ . սէնտէն զիյատէ միւրթէֆի վէ սէնտէն
զիյատէ միւթէվազը՝ օլան հօզ տըր : Պիր սալի՛ն ի-
չիւն էօլմէք նատիրէն պուլունուր . լաքին սէն
զայր ի սալի՛ն իչիւն էլէմ չէքտին . կիւնարքեար-
լարը մէճճանէն թէպրիր էթմէք իչիւն , քէօլէլէրի
պիրատէր մագամընա գօմագ , էսիրլէրի միրաստաչ
էթմէք , մէնֆի օլանլարը մէլիք գըլմագ իչիւն կէլ-
տին . ‘նէ՛ միւպարէք տիր շօլ ատէմ քի Ռապպ անա
կիւնա՛ սայմագ՝ վէ հալընըզ օ միւպարէք տիր .
զիրա կիւնա՛ իչլէմէմիչ ատէմ վա՞ր մը . խայր ,
պիր պիլէ հօզ տըր , ‘զիրա ճիւմլէսի կիւնա՛ իչլէ-
սիպ Ալլահըն ի՛ղզէթինտէն մահրու՛մ գալտըլար՝ .
‘Ալլահըն միւնթէխապլարընը քի՛մ թէօնմէթլի չը-
գարաճագ աըր՝ : Սալահ խուսուսընտա ‘ալէյիինէ
կիւնա՛ իչլէտիլիմիզ զաթըն պիզէ թէրահիւ՛րմ էթ-
մէսի քեաֆի տիր : Թէվէլլուտ ի բուհանի պու
տըր քի Ալլահ քէնտի միւնթէխապլարընը մին էլ
էզէլ սէվիպ թագտիր էյլէտի վէ տիւնեանըն թէ՛-
սիսինտէն էվվէլ անլէրի սէվկիւլիւ Օղլընտա գա-
պուլ էյլէտի . շէօյլէ քի անլէր օլ զաթ ը մուգատ-
տէստէ պուլունարագ Անըն սալահ վէ ճէլալընը միւ-
չահէտէ էտէլէր . մատէմ քի անընլէ միրաստաչ օ-
լուպ՝ քէնտի միւչապէհէթինէ թէպէտտիւլ էթմիչ
օլուրլար . պու միւնթէխապլար կիւնա՛ իչլէմէմիչ
կիպի գապուլ օլունուրլար , զիրա հէր նէ գատար
կիւնա՛ իչլէտիլէր իտէ տէ , Ալլահ արթըզ կիւնահ-
լարընը քէնտի քիթապընա հազմագ , չիւնքի Յի-

սուս Գրիստոս վասըթասըյլէ անլէրէ կէօթէրտիլի
մուհապպէթ անլէրին կիւնահլարընը սէթր էտիպ
րէֆ՝ էյլէմիչ տիր . հէր քիմ քի սալահ իչիւն աճը-
գըպ սուսարսա վէ քէնտի կիւնահընտան տօլալը
թէվպէ էտէրսէ , զայր ի սալի՛ն օլան թէվպէքեարլարը
թէպրիլէ էտէն Յիսուս Գրիստոսա իման էյլէսին վէ
հալընըզ իման վասըթասըյլէ թէպրիր օլունմըջ օ-
լարագ ‘ինտ Ալլահ միւսալէհէյէ նա՛՛իլ օլուր : »

Հէր նէ գատար աթի իւզ զիքը իսթիլարաճ Ան-
սէլմօսըն թահրիրաթընտան տէրճ օլունտու իտէ տէ ,
եհինէ Պէրնարտոսըն պու խուսուստա օլան թա՛լիմինէ
օլ գատար թէֆէվլիւզ էտէր քի պու սըրատա անը
պուրայա տէրճ էթմէմիզ միւնասիպ տիր : Անսէլ-
մօսըն « Էօլմէք իւզրէ օլանա նասիհաթ » բիսա-
լէսինտէն տիր . « Ռապպ Յիսուս Գրիստոսըն սէնին
իչիւն էօլտիւլիւնէ ինանը՛րմըսըն : » « Ինանըրմ : »
Անա՛ արզ ը թէչէքքիւր էտէ՞ր մի սին : » « Էտէրիմ : »
« Անըն էօլիւմիւնտէն զայրի վասըթա իլէ խէլաս
պուլամայաճաղընա ինանը՛րմըսըն : » « Պէօյլէ ինա-
նըրմ : » « Էօյլէ էսէ ճանըն վիւճուտինտէ գալտըզ-
ճա պէօյլէ հապի . պիւթիւն ճան ու տիլտէն հալը-
նըզ Անըն էօլիւմիւնէ ի՛թիմատ էյլէ , վէ անտէն
պաչգա հիչ պիր շէյէ ի՛թիմատ էթմէ . Անըն էօլիւ-
միւնէ պիւթիւն գուվլէթին իլէ տայան . Անըն իլէ
միւթէլէպպիս օլ . Անըն էօլիւմիւ գաֆթանընա
պիւրիւն , վէ էկէր Ալլահ սէնին ‘ալէյիինէ հիւքմ
վէրմէյէ գարար էտէրսէ , Անա տէ քի , ‘Եա՛ Ալլահ ,
պէն Ռապպըմըզ Յիսուս Գրիստոսըն էօլիւմիւնիւ
Սէնին իլէ հիւքմիւ՛մ արասընա գօրըմ . սանա վէ-
րէճէյիմ պաչգա պիր ճէվպապ հօզ տըր՝ : Էկէր եհինէ

սանա խիթադէն, 'կիւնանքեար օլտըղըն իչիւն' ալէյ-
 հինէ հիւքմ էտէրիմ' տէրսէ, սէն տախի, 'Եա' Բուպպ,
 Յիսուս Քրիստոսըն էօլիւմիւնիւ սէնին իլէ կիւնան-
 լարըմ արատընա դօրըմ', տէ : էկէր կինէ, 'Հիւքմէ
 միւսթանագ օլտըղըն իչիւն 'ալէյհինէ հիւքմ էտէ-
 րիմ' . տէրսէ, Սէնին ճէվապըն կինէ պու օլտուն.
 'Եա Ալլահ, Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն էօլիւ-
 միւնիւ քէնտիմ իլէ միւսթանագ օլտըղըմ հիւքմ ա-
 րատընա դօրըմ . լիյադաթտան պիւսպիւթիւն մահ-
 բոււմ օլտըղըմ հալտէ Անըն լիյադաթընը սէնին հու-
 գուրընա վաղ' էտէրիմ' տէ : »

Պու տախի ունուտուլմամալը տըր քի Պէրնար-
 տոս քէնտի թա'լիմինտէ կիւնանքեարըն թէպրիբ
 օլուումասընտան իլէրի պազըպ, 'ինայէթ ի իլահիյէ-
 նին պիբ մուգատտէս 'էօմրտէ հասըլ օլաճագ սէմէ-
 րէլէրինի թալէպ էտէր իտի . հիչ պիբ վազթ ա-
 տէմլէրին մանքիւմիյէթտէն գուրթուլմալարընա
 դանա'աթ էթմէյիպ, Բուհ իւլ Գուսս վասըթասըլէ
 իճրա օլոււան գուտսիյէթ ի տէրունիյէյի վէ պու
 գուտսիյէթին մուգատտէս պիբ 'էօմրտէ վէ Ալլահա
 իֆա ի խըտմէթտէ կէօսթէրիլմէսինի արար իտի :
 Պալատէ պէյան օլոււտըղը իւզրէ, Պէրնարտոս Ալլա-
 հա օլան մուհասպէթիմիլին, ես'նի թագտիսիմիլին
 տէօրթ տէրէճէսինի պուլտու . ես'նի էվվէլա քէն-
 տիմիլ վէ նա'իլ օլտըղըմըզ պէրէքէթլէր էօնէ ա-
 թըլըր . անտէն սօնկրա իքինճի վէ իւչիւճիւ տէ-
 րէճէլէրտէ կիթտիքճէ քէնտիլէրիմիլի թահթ ը նա-
 գարտան զայպ էտէրիզ վէ Ալլահ կիթտիքճէ նա-
 գարըմըզտա տահա պէօյիւք, տահա կէնիչ մէքնան
 թութար, թա քի նիհայէթտէ քէնտիլէրիմիլի քիւլ-

լիյէն թահթ ը նազարտան զայպ էտէրիզ վէ Ալլահ
 քիւլ Ֆիլ քիւլ օլուր :

Պէրնարտոսըն թա'լիմինճէ տին ի Մէսիհինին մէ-
 րամ վէ նէթիճէսի 'իպատէթ ի բէսիյէտէ եա հա-
 զիգաթ ը բուհանիյէնին հիքմէթ եօլըլէ տէրք օ-
 լուումասընտա' եա թալը ու հարաքէթիմիլի գալվա-
 նիյն ի ախլադիյէյէ մութապըզ զըլմաղլէ' եախօտ
 պա'զը տէֆ'ա բուհանի իւմիտէրին պախչ էթտիք-
 լէրի մէսէրրէթ վէ պագի գալմայան թէվպէ բուհը
 վէ մուայյէն վազթլարտա Բապպա համա ու սէնա
 օգոււմաղլէ իթմամ օլոււմայօր . վէ հաթթա տին ի
 Մէսիհինին սէմէրէսի պիբ խրիսթիյան ատէմէ 'ա'իա
 օլան 'ալա վէ կիւղէլ էվաաֆ վէ ախլազ ը համիտէ-
 նին սէրպէսթճէ հասըլ վէ թէմսիլ օլոււումասընտա
 պիլէ իթմամ օլոււմայօր : Պէրնարտոս պոււնտան ի-
 լէրի կէչիպ խրիսթիյանըն բուհընը ֆէվզ իւլ թա-
 պի'ի 'ալի մէվզը'է եիւքսէլթմէք, թէն իլէ անըն
 հէվա ու հէվէսլէրինի թահթ ը թէսարրուֆա ալ-
 մագ վէ հէփ մանթըզի ուսուլը թէֆէքթուր տա'ի-
 րէսինտէն միւրթէֆի' օլարագ մէլա'իքէնին սալթ
 բուհանի օլան մագամընա ուչուպ' չըզմագ զայրէթին-
 տէ իտի : Անըն ֆիքրինճէ պու'ալի մէրթէպէյէ նա'իլ
 օլմագ իչիւն թէնիմիլի սայքի իֆնա էտէճէք տէրէ-
 ճէսինէ գատար զապթ վէ քէսը էթմէք լազըմ տըր :
 'Ազըմըզը տախի ումուր ը բուհանիյէյէ պիւսպիւ-
 թիւն միւնհասըր թութմաղա միւլթէտիբ օլմալը
 իզ : Անըն ֆիքրի վէ արզուսը իւզրէ ինսանըն ճա-
 նընըն նա'իլ օլաճաղը քէմալիյէթ Ալլահ իլէ միւթ-
 թէհիս օլմասը'տըր . հալ 'պու քի օլ հալ ը միւպա-
 րէքտէ տախի շախիյէթ սըֆէթիւտէն թէճրիտ

օլունամարչ օլաճաղըմըլտան ֆէրտ ֆէրտ սա'ա-
 տէթ վէ հայաթ ը պագիյէյէ մաղհար օլաճաղըղ .
 Պէրնարտոս պունուն իչիւն տու'ա էտէր , պունա
 միւշթագ օլուր վէ պունա սօղրու պէր տէվամ չա-
 լըշմագտա իտի : Պէօյէճէ միւլաճաղապարէ , տու'ա
 իլէ , քէսր ի նէֆպէ , իֆա էթտիյի խըտէմաթ ը բու-
 հանիյէ իլէ քէնտիսինի Բապպա թագաթիմ էթմէք իս-
 թէտի . շէօյէ քի Ալլահն 'ինայէթիլլէ վէ Անըն քէն-
 տի տէրունինտէ միւթէմէքքին Բուհըլլէ քէնտի բու-
 հընտա Ալլահն 'աքս օլունսըղընը կէօրիւպ ճէլալտան
 ճէլալլէ Անըն միւշապէհէթինէ թէպէտտիւլ իլէ Անըն
 քէմալլիլլէ մէմլու գըլընսըն : Էվրօփանըն գոււմէթ վէ
 ճէհալէթինտէն կէօյա գանատալար իւղէրինտէ մէս-
 քէն ի սէմալլիյէ չըգաճագ իտի : Քէնտի օտաճըղընըն
 թէնհալըղընտան հախօտ մանասթըրընա միւթթաալ
 օլան օրմանլարըն . կէօլկէլէրինտէն՝ մէլա'իքէ ալայը
 բէֆագաթըլլէ չըգըպ Ալլահը եիւզ եիւզէ կէօրէրէք
 սուրէթ ի բուհանիյէյէ քիւլլիյէն թէպէտտիւլ էթմէյէ
 միւշթագ օլուր իտի :

(5) Պէրնարտոսըն քիլիսէ հագգընտա թա'լիմի :

Պէրնարտոսըն քիլիսէ իչիւն պէզլ ի ինթիմամ վէ
 դայրէթի ասլա մէնաֆի'ի դաթիյէ արգուսը վէ հըրսը
 շան վէ պիր տիւրլիւ մագսէտ ի տիւնիէվի իլէ գա-
 բըշմը տէյիլ իտի : Քիլիսէ վասըթասըլլէ ատէմլէր պու-
 'էօմրտէ վէ ախրէթտէ էն պէօյիւք պէրէքեաթ ը
 բուհանիյէյէ նա'իլ օլաճաղընտան , հա'նի քիլիսէնին
 թէշքիլինին մագսէտի պու նէթիճէլէրի հասըլ էթ-
 մէքտէն 'իպարէթ օլտըղընտան , քիլիսէյէ մուհապ-
 պէթ վէ հիւրմէթ վէ խըտմէթ էթմէյէ քէնտիսինի
 վագֆ էյէտի : Վալիտէսի կիպի քիլիսէյի սէվմիշ տիր

Անըն նագարընտա քիլիսէ ի Մէսիհիյէ եանընտա հէր
 նէվ' մէմնէտ ի 'ալի , 'ատի վէ ֆանի , դայր ի մէր-
 դուպ վէ ինսանըն հըրս ը շան իլէ թէքէպպիւրին-
 տէն սօլմուշ վէ նէթա'իճ ի ճիսմանիյէ իչիւն մէվ-
 ճուտ օլան շէյլէր տիր : Նէ գատար մէնֆա'աթ ը
 ինսանիյէյէ արգու էտէր իտի իսէ , քիլիսէյէ օլ գա-
 տար խըտմէթ էթմէք իսթէր իտի . չիւնքի քիլիսէ
 Քրիստոսըն վիւճուսը վէ Քէնտիսի տախի քիլիսէնին
 պաշը տըր : Էփիսքօփօսլար , փախասլար վէ բա-
 հիպլէր հալընըղ անըն խատէմէսի տիր : Քէնտի ֆիք-
 ըինճէ Քրիստոսըն Բուհընըն թէճէսսիւտ էթտիյի
 վիւճուտ քիլիսէ տիր . վէ անըն թա'լիմաթը՝ հագի-
 գաթ ը ասլիյէնին սուրէթի տիր : Քիլիսէ վասըթա-
 սըլլէ միւ'միւլէրէ սիրայէթ էտէն հայաթը իլահիյէ
 միւշարէքէթի ինսանճա վուգու' պուլան ըիւթպէ-
 լէրին քեաֆֆէսինի իֆնա էտէր : Քիլիսէ վասըթա-
 սըլլէ վէ Բապպըն խաշը հանընտա՝ հիւքմտար իլէ
 թէվապիսի , էֆէնտի իլէ գուլը միւսավի տիրլէր :
 Պիլա չիւպհէ Պէրնարտոսըն քիլիսէ հագգընտա իթ-
 թիխաղ էթտիյի պու ֆիքըր եփէւլ իտի վէ քէնտի վագ-
 թընտա վէ հիշ պիր վագըթտա պէնի ատէմ արա-
 սընտա վիւճուտ պուլմամը տըր :

Յէվգ էլ'ատէ գոււվա ի 'աղլիյէ վէ բուհանիյէյէ
 մալիք իտի իսէ տէ , Պէրնարտոս քիլիսէնին թաճ-
 լանմը վէ միւզէյէն գըլընմը ամիլլէրինտէն պիրի
 օլմաղա ասլա բաղի տէյիլ իտի : Անըն իլթիյաղը-
 նըն 'ալագատը քիլիսէյէ խըտմէթ էտէն խատէմէ ի
 միւթէվաղը'էտէն պուլունմագ իտի . ֆագաթ Քրիս-
 տոսըն քիլիսէսի հագգընտա անըն թէսավուրը օլ
 գատար ֆէվգ էլ 'ատէ եիւքսէք իտի քի , քիլիսէ

խատէմէսինտէն գուսուրսը խըտմէթ վէ գուսսիյէթ
 թալէպ էյլէտի . հալ պու քի քէնտի 'էօմրիւնտէ
 պէրրազ թարզ իլէ կէօսթէրմէալի քէմալիյէթ տէ-
 րէճէսինի ապա պիր քիմսէտէն թալէպ էթմէզ իտի
 Քէնտի վազթընտա քիլիսէտէ կէրէք րահիպլէր կէ-
 րէք քիլիսէ խատէմէսի արասընտա պուլունան
 հըրս ք շան , վէ աշըրը տէրէճէտէ սալթանաթ , վէ
 շէհվաթ ք նէֆասնիյէ 'ալէյհինէ չօզ տէֆ'ա օգու-
 տըղը հիւքմիւ օգուտըղմըղտա, Մատթ . ՉՅիւնճիւ
 պապտա մուհարրէր օլտըղը իւզրէ, Բապպըմըզըն
 միւրա"իլէր վէ Ֆէրէսիլէր 'ալէյհինէ իրատ էթտիյի
 հիւքմիւ խաթրըմըզա կէլիւր : Հագիզի էփիսքօփօ-
 սըն իճրա ի մէ"մուրիյէթինէ տա"իւր օլան էֆքեարը
 պու քիթապճըղըն իքինճի պապընտա էվքէնիոս
 փափայա եազտըղը մէքթուպտան իսթիլսարճ էտիւ-
 միշ սէօպլէրտէն անկաշըլըր իսէ տէ , պու խուսուս-
 տա պիր քիթապ թէ"լիֆ վէ Սան սէր էփիսքօփօ-
 սընա թագտիմ էթմիշ տիր : Քէնտի վազթընտա քի-
 լիսէ տէրունինտէ պուլունան քէօթիւլիւքլէր նէ տէ-
 րէճէ մուճիպ ի խէճալէթ վէ պա'իս ի մուխաթարա
 օլտըղընը ալքեարէ կէօրտիւ , վէ պուշլարը կէօր-
 տիւլիւ իչիւն պիզզաթ քէնտի իֆա էյլէտիյի խըտ-
 մէթտէ քէնտի 'էօմրիւնտէ վէ թահրիրաթընտա միւ-
 շահէտէ օլունան փաք էօրնէք վէ խալիս խըտմէթի
 Ալլահա թագտիմ էթմէյէ սօն տէրէճէ տիզգաթ է-
 տէր իտի :

Քիլիսէնիւն րէսմի այլնիլէրինէ կէլինճէ հէր նէ
 գատար Պէրնարտոս անլէրէ չօզ էհէմիլիյէթ վէրիւր ի-
 տի իսէ տէ , եինէ անլէրտէ խէլաս էտիճի գուվլէթ
 պուլմազ իտի : Բուհտան թէճրիտ օլունմըշ րէսմի

սուրէթլէր օլտըզլարը հալտէ Պէրնարտոս տախի
 պօշ վէ Փա'տէսիզ այլնիլէր իտիլէր : Անըն 'ինտինտէ
 պիր այլն մահգա մուգատտէս պիր շէյին 'ալամէթի
 տիր : Մէսէլա, Վիլի երւզիւք մահգա պիր երւզիւք
 տիր տէյիւ պիրիսինէ վէրիլէ պիլիւր, եախօտ պիր
 միրասըն վարիսի օլմազ 'ալամէթի օլա պիլիւր . նա-
 սըլ քի պիր մանասթըր նազըրընա վէրիլէն 'ասա
 եա պիր էփիսքօփօսա վէրիլէն 'ասա իլէ երւզիւք՝
 քէնտի իսթի'մալ ք թապի'իսինտէն չըզըպ՝ մուհիմ
 պիր մա'նա իլէ մա'նէվի պիր իսթի'մալ մագամընա
 կէչէր : Պէօյլէճէ վաֆթիզ այլնի կիւնահլարըմըզըն
 'աֆվ օլունմասընը իմա էտէր վէ 'աշա ի Բապպանի
 այլնի կիւնահա զալիպ օլմամըզ իչիւն պիզէ ինտան
 պուլուրըլան 'ինայէթ ի իլահիյէյի թէֆիսիմ էտէր :
 Ս.միրոսիոս վէ Օգոսայնոս իլէ պու խուսուստա հէմ
 էֆքեար իտի քի վաֆթիզ այլնիսին իճրասը պիր
 սէպէպտէն տօլայը միւմքինսիզ պուլունտըղը հալտէ ,
 իման ք հագիզի քեաֆի տիր : Ա'շաի Բապպանի այլ-
 նի ճան ու կէօնիւլտէն անը գապուլ էթմէյէ հազըր
 պուլունանլար իչիւն մէնֆա'աթ վէ թէս"իրաթ ք
 բուհանիյէյի զանի զանի պախշ էթմէյէ միւզթէտիր
 պիր այլն օլտըղընը գապուլ էտէր իտի . լաքին պու-
 պէրէքէթլէրէ նա"իլ օլմազ իչիւն , օլ այլնէ հիսսէ-
 տար օլան գաթ քէնտիսինի Քրիտոսա թէպիլիմ իլէ ,
 Բապպըն սօֆրասընտա միւ"միլնիլէրէ 'արզ օլունան
 միւշարէքէթ ի բուհանիյէյէ միւշթագ'օլմասը Փարզ ք
 էվվէլ տիր : Շէօյլէ քի ա'շաի Բապպանիյէ հագիգա-
 թէն հիսսէտար օլան գաթ՝ անճազ Բապպըմըզըն
 մուհապպէթինէ մուգապիլ մուհապպէթ ի խալիսէ
 իլէ Բապպըն սօֆրասընա եազլաշան գաթ տըր :

Պէրնարտոսըն քիլիսէ ի Մէսիհիյէ հագգընտա զահիպ օլտըզը Եֆըեար իգթիզասընճա իշպու 'էօմրիւմիւզիւ կէլէճէք 'էօմրիւմիւզէ րապթ Էտիպ քէնտիսինն կէօրիւնմէյէն քիլիսէ ի սէմավիյէ իլէ միւթթէհիտ օլտըզընը թէ''քիտ Էտէրէք' հէման Գլարվօտա թա'լիմ էթմէքատ օլտըզը թալէպէսինն քէնտի թէնինն կէօզլէրի Էօնիւնտէ պուլունտըզլարը միսիլլու' սէմայէ ինթիզալ էթմիշ օլան մուգատտէպէրի ճանընըն կէօզիւ Էօնիւնտէ թութմազա ալըշտը : Հէման օրատա , Էա'նի սէմատա , ուզագտա տէյիլ , — միւթթադիլէրին խանէսի , Փէտէրիմիզին էվի , մէսէրրէթ մէքեանը , նուր մահալը , մէնզարէ ի միւպարէքէ , Ալլահ իլէ Գուզուըն ճէլալընըն թէճէլլի էթտիյի մահալ քէնտիսինէ միւնքէշիֆ տուրուր իտի : Օլ մէլճա'ի միւպարէքէ իլթիճա էթմիշ օլանլար իլէ , Պէրնարտոս քէնտիսինի միւշարէքէթտէ վէ հաթթա մուհապպէթ րէֆագաթընտա հիսս էտէր իտի : Օլ նուր իլէ մուհապպէթին մէսքէնինէ տա''իմա միւշթագ օլուպ' անա տօզրու քէնտի թահթը իտարէսինտէ պուլունանլարըն այագարընը գըլաղուզամագտա իտի : Շիմտի 740 սէնտէն զիյատէ տիր քի , Յիսուսըն Էանընտա քիլիսէ ի սէմավիյէտէ պուլունմագտա տըր :

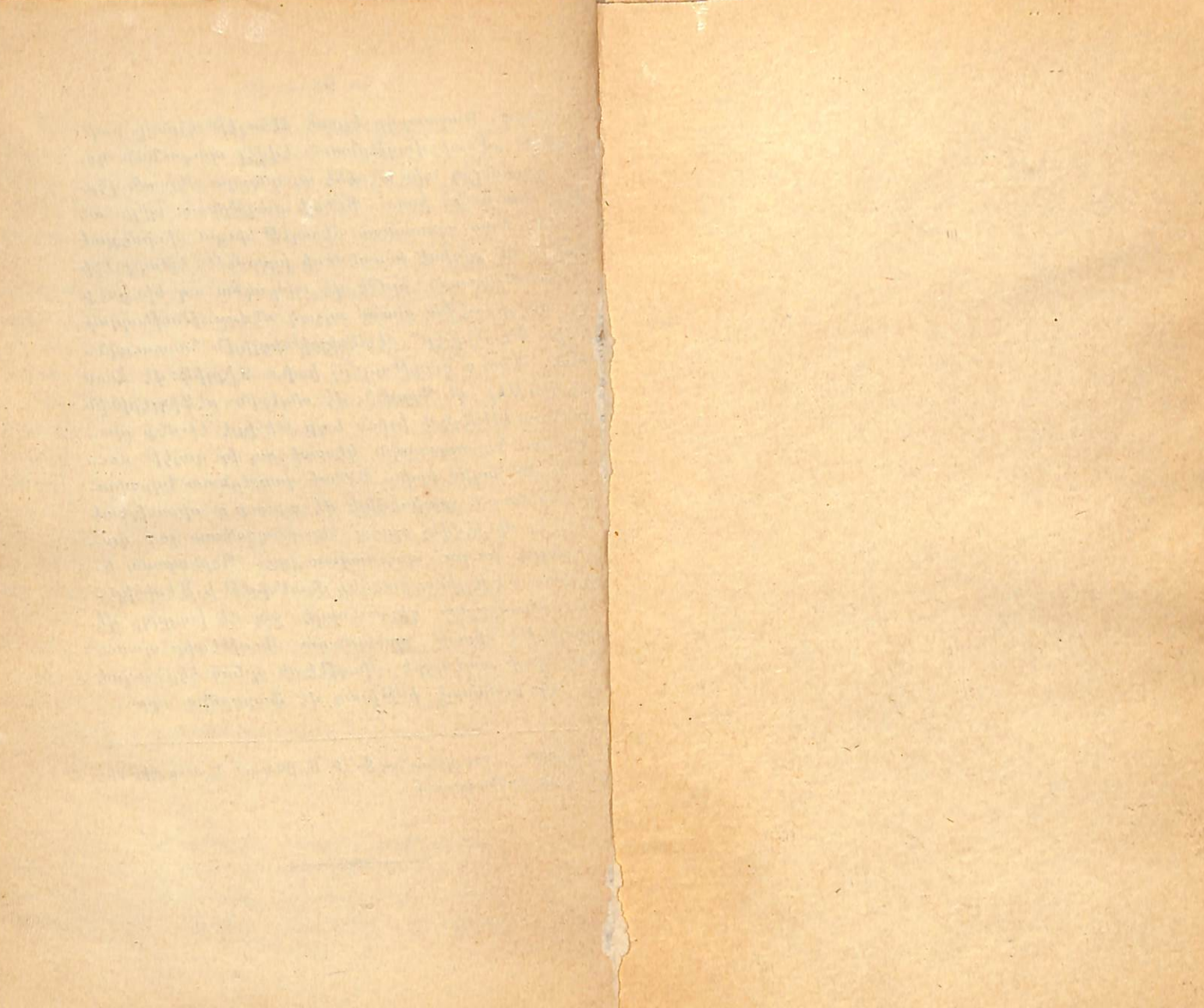
Գլարվօլը Պէրնարտոսըն Էվտաֆը զաթիյէսինի , անըն թալիմի վէ իֆա էթտիյի խըտէմաթը րուհանիյէսինի մութթաարճա պէյան էյէտիք , Ազիզ 'իւնվանընը անա վէյալի հէր հարտէ միւնասիպ

սայարըզ : Եաշատըզը էյյամ ճէհալէթ էյյամը իտի : Լաքին քէնտի վագթընտան էվվէլ պուլունան գօյու գարանլըզ պիր տէրէճէ այտընլըզա մէյտան վէրմէյէ պաշլամը իտի : Քէնտի վագթընտա պիլէ 'աւամմը նաս արտաընտա ճէհալէթ հիւքամ սիւրմէքտէ իտի : վէ քիլիսէ խատէմէսի խըտմէթ էթտիքէրի ճէմա'աթլարտան 'իմճէ վէ ախազճա ազ Էիւքսէք վէ պա'զը տէֆա տահա ալչագ մէվզը' թութարլար իտի : Մէտէնիյէթ' մէտէնիյէթսիզլիյին հուտուտընտան հէնուզ գուրթուլը իտի : Վիքլիֆ վէ Հուս վէ Լութէր վէ Գալվիլն վէ անլէրին րէֆիզլէրինն գուհուր էթմէլէրի իշիւն Էօլը թիհիյէ էթմէք պապընտա Պէրնարտոսըն կէօրտիւշիւ իշ զայէթ մուհիմմ վէ 'ազլմ իտի : Քէնտի վագթընտա Էվրօֆատա ումուրը քիլիսէվիյէ վէ ումուրը սիյատիյէտէ հէր շէյ միւշէվվէշ օլուպ' հէր թարաֆտա չօգ գաբըշըզըզ վուզու' պուլմագտա Էքէն' Պէրնարտոս իլէրիտէ թէվէլլիւտ էտէճէք մէտէնիյէթ ի Մէսիհիյէնին 'անասըրընա զիյատէսիյէ չօգ վէ խայըրը վէ պագի թէ''սիրաթ պրագմազա միւզթէտիր օլտու : Պու կիպի ատէմլէրէ միւզթէտի օլմագ հէր հալտէ վէ հէր զէմանտէ իմթիյազ վէ Փարզըմըզ տըր :

ԻԽՅԱՐ. — Պու քիժապճըզ Տր. Բ. Ս. Սժօրզն մէշուր պիր բիժապընըն իիթիսարը տըր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653045

